

ปีที่ ๙ ฉบับที่ ๒ พฤษภาคม-สิงหาคม ๒๕๕๐

งามใจ

สื่อเชื่อมสายใย น้ำใจน้องพี่

๑

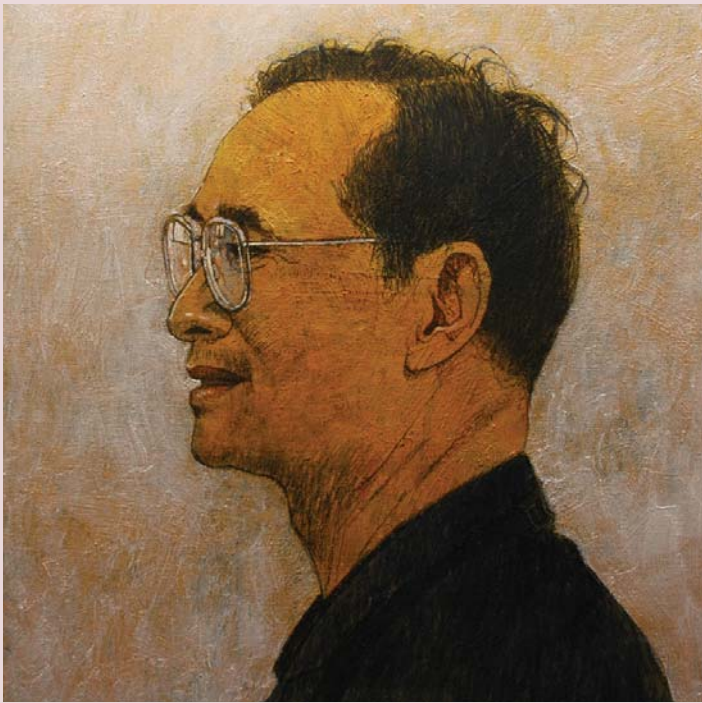

สารบัญ

- ๐๕
- บทบรรณาธิการ
- ๐๖
- บันทึกจดหมายเหตุ
- พระบรมราชานุสาวรีย์ อันยิ่งใหญ่ถาวรที่ไม่มีเวลาเสื่อมสูญ
- ๐๒
- จามจุรีรำลึก
- ถนนจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยและพระบรมราชานุสรณ์
- ในประเทศไทยสวีเดน
- ๒๐
- ร่วมเกล้าชาวจุฬาฯ
- ครบ ๑๐๐ ปี เมื่อพระพุทธเจ้าหลวง เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ ๒
- เกี่ยวเนื่องด้วย ๙๐ ปี แห่งการกำเนิด “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”
- ๓๐
- จุฬาฯวิชาการ
- สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงรักษาเอกราชของชาติไว้อย่างไร
- ๔๐
- จุฬาฯวันวาน
- เมื่อสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระราชนัดดา
- ปฐมบรมราชาแห่งสยามประเทศ เสด็จขึ้นครองราชย์
- ๔๔
- ใจจุฬาฯ
- อันเนื่องมาจากพระราชดำริ
- ๕๗
- เรื่องเล่าชาวจุฬาฯ
- นวนิพนธ์ราชบัณฑิตยสถานผู้บำบัดทุกข์ประชาราษฎร์
- ๖๘
- เกร็ดจุฬาฯ
- รัฐศาสตร์
- ๗๔
- กิจกรรมจามจุรี

จามจุรี

เจ้าของ
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
คณะบรรณาธิการที่ปรึกษา
ประธานคณะบรรณาธิการที่ปรึกษา
ศาสตราจารย์ ดร.เทียนฉาย กีระนันท์
คณะบรรณาธิการที่ปรึกษา
คุณหญิงกุลทรัพย์ เกษแม่นกิจ
นายเกียรติสม กลิ่นสุวรรณ
นางสาวจิตรา ก้อนันทเกียรติ
รองศาสตราจารย์จุมพล รอดคำดี
นางจุฬารัตน์ นีรัตตกุล
คุณหญิงทรงสุดา ยอดมณี
รองศาสตราจารย์ธอง จันทรวงศ์
เกสขกรหญิงนุชนาฏ กิตติวรรณ
ดร.ประสาร ไตรรัตน์วรกุล
รองศาสตราจารย์ นพ.ปรีดา หัตถ์ประดิษฐ์
เกสขกรหญิงกวดิ ศิริภิมย์
ศาสตราจารย์ ดร.ภักดี โพธิศิริ
นายยอดเยี่ยม เทพรานนท์
เกสขกรหญิงยุวดี พัฒนาวงศ์
เกสขกรหญิงเยาวเรศ อุปมาย์นิต
นายวินิจชัย ไชสูงเนิน
รองศาสตราจารย์ศรัณย์ สุมิตร
อาจารย์สวัสดิ์ จงกล
นายสิทธิชัย พูลเพชร
นายสุชิน ประสงค์บัณฑิต
เกสขกรหญิงสุนันทา พันธุ์วรรณ
ศาสตราจารย์ ดร.สุรพล วิรุฬห์รักษ์
เกสขกรหญิงสุวงษ์ วูดีสัตยากร
ทันตแพทย์หญิงอดิษฐ์ มาลากุล ณ อยุธยา
นายอนาวิน วณิชวิทย์
เกสขกรหญิงอรรค์ คงพานิช
นายอานนท์ ศักดิ์วิเศษ
พลโทนายแพทย์อำนาจ บาลี
คณะอำนวยการ
ประธานคณะอำนวยการ
รองศาสตราจารย์ศรัณย์ สุมิตร
คณะอำนวยการ
นางนัยนา พรหมมลมาศ
นายสมบุญ อิชยาวกุล
นายธรรมบุญ พันพืง
นายชัชวาล ศรีสละ
นางวลัยพร ไกศลวัฒน์
นางกัญญา หงษ์รัตน์
นายมนัสชัย ทรัพย์รุ่งเรือง
สำนักงานนิสิตเก่าสัมพันธ์
ผู้อำนวยการ
นางสุกัญญา คำชู
อาคารจามจุรี ๒ ชั้นล่าง จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
โทร.๐-๒๒๑๔-๓๓๕๔-๖ alumni_relations@chula.ac.th
บรรณาธิการจัดการ
นายสมบุญ อิชยาวกุล
คณะบรรณาธิการ
นายมนัสชัย ทรัพย์รุ่งเรือง นางกัญญา หงษ์รัตน์
บรรณาธิการศิลปกรรม
นายสุรัช สัจจะรัตนะโชติ
ผลิตและจัดพิมพ์
บริษัท ไอเดียแมกเกอร์ จำกัด โทร.๐-๒๔๒๒-๘๐๘๐

บทบรรณาธิการ

ปีพุทธศักราช ๒๕๕๐ นั้นนับเป็นปีมหามงคลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ฯ ทรงมีพระชนมายุครบ ๘๐ พรรษาและจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการสถาปนามาครบ ๙๐ ปีในปีนี้เช่นกัน พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ฯ ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ผู้ทรงคุณอันประเสริฐยิ่งต่อปวงชนชาวไทยโดยได้ทรงปฏิบัติพระราชกรณียกิจอันเป็นคุณูปการต่อแผ่นดินเช่นเดียวกับพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ผู้พระราชทานกำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

ขณะนี้มนิสิตเก่าจำนวนมากที่กลับมาแสดงกตเวทิตาต่อมหาวิทยาลัยอันเป็นแหล่งประสิทธิ์ประสาทความรู้ด้วยการช่วยเหลือทั้งกำลังทรัพย์กำลังกายและที่สำคัญคือกำลังสติปัญญา ด้วยการเป็นอาจารย์สอนนิสิตรุ่นใหม่เพื่อให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยของเราคงความเป็นเลิศอยู่ยั่งยืนนานแต่ก็ยังไม่เพียงพอ ในขณะที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยยังมีศิษย์เก่าอีกจำนวนมากที่มีศักยภาพที่จะช่วยเหลือมหาวิทยาลัยได้ จึงขอเชิญชวนนิสิตเก่ากลับมาช่วยดูแลสถาบันที่รักยิ่งของเรา นิสิตเก่าทุกคนคงไม่ลืมเพลงมหาจุฬาลงกรณ์ในเนื้อร้องตอนหนึ่งว่า “พระคุณเทิดไถ่นิรันดร” ขณะนี้มีมหาวิทยาลัยเอกชนและมหาวิทยาลัยต่างชาติเพิ่มขึ้นมากมาย การคงความเป็นเลิศทางวิชาการจะต้องประกอบด้วยคณาจารย์ผู้มีความสามารถและบุคลากรที่มีประสิทธิภาพ โดยจำเป็นที่จะต้องให้คณาจารย์และบุคลากรเหล่านี้มีรายได้ที่สมเหตุผล สามารถดำรงชีวิตอยู่ได้อย่างมีศักดิ์ศรีตามสมควร ในขณะที่มหาวิทยาลัยยังทำอะไรไม่ได้มากกว่าที่เป็นอยู่ ดิฉันขอความกรุณานิสิตเก่าจุฬา ฯ ผู้ทรงความรู้ความสามารถและไม่เคียดแค้นกับการที่จะได้รับเงินเดือนน้อยแต่มากด้วยอุดมการณ์ กลับมาเป็นอาจารย์ที่จุฬา ฯ มาสอนนิสิตรุ่นน้องให้สืบทอดความเป็นเลิศทางด้านวิชาการของจุฬา ฯ อย่างต่อเนื่อง เพื่อเป็นการสนองพระเดชพระคุณอันล้นพ้นของพระมหากษัตริยาธิราชเจ้าทั้งสามพระองค์ด้วย ขอให้ปีนี้เป็นปีที่พวกเราชาวจุฬา ฯ จงตื่นขึ้นมาจากฝันที่ว่าเรานั้นยังเป็นเลิศอยู่ เราจะเป็นเลิศตลอดกาลได้ก็เพราะพวกเรารักจุฬา ฯ เราสามารถช่วยจุฬา ฯ ได้หลายทาง อาทิ มาเป็นอาจารย์ บริจาคเข้ากองทุนจุฬาลงกรณ์บรมราชสมภพ ในพระราชูปถัมภ์สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดา ฯ สยามบรมราชกุมารี เพื่อเป็นทุนการศึกษา งานวิจัย และอื่น ๆ ขอ Sotus กลับมาสู่จุฬา ฯ จะได้ร่วมแรงร่วมใจกันพัฒนาจุฬา ฯ ให้เป็นเลิศตลอดไป

สัณญา คำชู
น้องใหม่ปี ๒๕๐๒ บัณฑิตรุ่น ๒๐

คณะผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณผู้มีอุปการะคุณ อาทิ สำนักหอจดหมายเหตุแห่งชาติ ทำวาสกรี หอประวัติแห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย และสำนักงานสารนิเทศ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย รศ.ดร.วัฒนา สุวรรณแสง จันเจริญ รวมทั้งพี่ๆ ทั้งเก่าและใหม่ที่ได้กรุณาเอื้อเฟื้อรูปภาพต่างๆ ที่สวยงามและหายากให้เราได้ชมอย่างต่อเนื่องเสมอมา นอกจากนี้คณะผู้จัดทำขอกราบขอบพระคุณท่านผู้อ่านอีกครั้งหนึ่งที่กรุณาเขียนคำติชมที่เป็นประโยชน์ ในการปรับปรุงรูปแบบและเนื้อหาในฉบับต่อไป

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระปิยมหาราชและสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ด้านหน้าของหอประชุมใหญ่

พระบรมราชานสาวรีย์ อันยิ่งใหญ่ถาวรที่ไม่มี เวลาเสื่อมสูญ

“มีพระบรมราชโองการในสมเด็จพระ
พระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล
พระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว
ดำรัสเหนือเกล้าฯให้ประกาศ
ให้ทราบทั่วกันว่า สำนักฝึกหัดวิชา
ข้าราชการฝ่ายพลเรือน ซึ่งสมเด็จพระ
พระชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระ
พระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ได้ทรงพระราชดำริเริ่มตั้งขึ้นโดย
พระราชปรารภที่จะทรงจัดการ
ปกครองพระราชอาณาจักร
ให้ทันกาลสมัย...”

บันทึกจดหมายเหตุ สวัสดิ์ จงกล นิสิตเก่าคณะอักษรศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๔๙๒-๒๔๙๕

พระบรมฉายาลักษณ์พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ถ่ายจากตึกมหาจุฬาลงกรณ์ คณะอักษรศาสตร์

“มีพระบรมราชโองการในสมเด็จพระปรเมนทรมหา
วชิราวุธพระมกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ดำรัสเหนือเกล้าฯให้
ประกาศให้ทราบทั่วกันว่า สำนักฝึกหัดวิชาข้าราชการฝ่าย
พลเรือน ซึ่งสมเด็จพระชนกนาถ พระบาทสมเด็จพระ
จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้ทรงพระราชดำริเริ่มตั้งขึ้นโดย
พระราชปรารภที่จะทรงจัดการปกครองพระราชอาณาจักร
ให้ทันกาลสมัย...ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้จัดการฝึกหัด
กุลบุตรสำหรับรับราชการในกระทรวงมหาดไทย...ครั้นการ
ปกครองหัวเมืองซึ่งได้จัดตามพระราชบัญญัติลักษณะปกครอง
ท้องที่ รตนโกสินทร์ศก ๑๑๖ ดำเนินมาเป็นรูปเรียบร้อยขึ้น
ความต้องการฝึกกุลบุตรสำหรับรับราชการยิ่งทวีขึ้น จึงพระ
กรุณาโปรดเกล้าฯ ให้แยกการฝึกหัดวิชาข้าราชการพลเรือนจาก
กระทรวงมหาดไทยตั้งเป็นโรงเรียนต่างหาก...โรงเรียนนั้นได้
ฝึกหัดกุลบุตรเข้ารับราชการเป็นต้นรากของกระทรวงมหาดไทย
เพียงพอแก่ความต้องการแล้ว มีแต่จะขยายวิชาให้สูงยิ่งขึ้นต่อ
ไป...จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ยกโรงเรียนมหาดเล็ก
เป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนพระราชทานนามปรากฏ
ว่า “โรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระ

จุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว” เหตุด้วยพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้ทรงพระราชดำริเริ่มตั้ง
ไว้...มีพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงเป็นพระบรมราชูปถัมภ์แห่งโรงเรียนนี้...และนักเรียน
ก่อนที่จะออกรับราชการนั้น ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้
ถวายตัวเป็นมหาดเล็กตามพระราชประเพณีเดิม”

ข้อความข้างต้นเป็นประกาศพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้า
อยู่หัว เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ.๒๔๕๓ (ร.ศ.๑๒๙) เป็นวันที่ ๕๒ ในรัชกาลปัจจุบัน สิ่งสำคัญ
ที่เสนอบทความนี้ก็เพื่อจะชี้ให้ชาวจุฬาเห็นว่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับพระ
มหากรุณาธิคุณจากสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าอย่างสำคัญยิ่ง นั่นคือเมื่อเสด็จขึ้นเถลิงสิริราช
สมบัติเพียง ๕๒ วัน ก็ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯให้สถาปนาโรงเรียนมหาดเล็กขึ้นเป็นสถาบัน
อุดมศึกษา การที่ผู้เขียนเรียกว่าเป็นการสถาปนานั้นก็เพราะได้จากคำกราบบังคมทูลของ
สมเด็จพระ กรมพระยาดำรงราชานุภาพต่อพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวในวโรกาสที่
พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินมาทรงวางศิลาพระฤกษ์ตึกบัญชาการของ
โรงเรียน ข้าราชการพลเรือนฯเมื่อวันที่ ๓ มกราคม พ.ศ.๒๔๕๔ ความตอนหนึ่งว่า “...ถึงเวลา
แล้วที่จะขยายการโรงเรียนให้กว้างขวางออกไปสำหรับฝึกมหาดเล็กให้เป็นข้าราชการ
ได้ทุกกระทรวงทบวงกรม จัดการโรงเรียนให้เป็นแผนกวิทยาต่างๆ เช่น รัฐประศาสน์
กฎหมาย การต่างประเทศ การเกษตร การช่าง การแพทย์ ครุ เป็นต้น เพื่อจะได้เป็น

มหาวิทยาลัยสง่าพระนครต่อไป จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียน
มหาดเล็กเดิมขึ้นเป็นโรงเรียนชั้นอุดมศึกษา พระราชทานนามว่าโรงเรียนข้าราชการ
พลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเฉลิมพระบรมนามาภิไธยในสมเด็จพระ

พระบรมชนกาทิราชเจ้า เป็นการสนองพระเดชพระคุณให้สมเด็จพระบรมราชประสงค์ดังที่ได้
ทรงตั้งพระราชหฤทัยไว้แล้ว” ที่อ้างถึงนี้เป็นการแสดงเจตนารมย์ของการสถาปนา ดังปรากฏ
ในคำกล่าวรายงานของเสด็จฯ นายกสภาจัดการโรงเรียนมหาดเล็ก (ต่อมาทรงเป็นนายก
สภาจัดการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ และของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยต่อไป)

สิ่งที่แสดงว่าโรงเรียนข้าราชการพลเรือนเป็นมหาวิทยาลัยต่อไปคือ ระเบียบการรับนักเรียน
ตามภูมิรู้ ๒ ประเภท ซึ่งนับเป็นนักเรียนชั้นอุดมศึกษาคือ

ก) นิสิต (matriculated student) นับเอาจำพวกที่รอได้ประโยคมัธยมศึกษาบริบูรณ์ (คือ
มัธยมปีที่ ๔) แล้วเข้าเป็นนักเรียนชั้นสูง ซึ่งเรียนตามหลักสูตรเพื่อจะสอบเอาวิชาเป็น

บัณฑิต (graduate) ของสำนัก

ข) ศิษย์ เป็นผู้สอบได้วิชาขั้นต้นของโรงเรียนและเข้าเรียนตามหลักสูตรชั้นต่ำ เพื่อ
สอบไล่และรับแต่ประกาศนียบัตรของสำนัก

ตึกมหาจุฬาลงกรณ์ หรือ “ตึกบัญชาการ” เป็นอาคารที่แสดงความสำคัญและความเป็นมาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

อีกเรื่องหนึ่งที่แสดงว่าโรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ เป็นสถาบันอุดมศึกษาก็คือ ได้มีข้อกำหนดว่านิตินิธิของโรงเรียนเมื่อสอบไล่ได้เป็นบัณฑิตแล้ว พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้ใช้เสื้อครุยสำหรับเกียรติยศบัณฑิตได้และจะมีเข็มตราโรงเรียนประดับอกเสื้อข้างซ้ายเป็นเกียรติยศเพื่อเป็นเครื่องหมายเกียรติยศของนักเรียนผู้เรียนวิชาสำเร็จแล้ว

ที่กล่าวมานี้จะเห็นว่าน้ำพระราชหฤทัยในสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าที่พระราชทานแก่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างลึกซึ้ง เพราะทรงเลือกวันสถาปนาให้ตรงกับวันพระราชสมภพในพระองค์ท่าน คือ วันที่ ๑ มกราคม และเป็นเวลาเพียง ๕๒ วัน หลังเสด็จขึ้นครองสิริราชสมบัตินับว่าการสถาปนาครั้งนั้นเป็นพระราชกรณียกิจต้น ๆ ในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว

สิ่งหนึ่งที่ชาวจุฬาฯ ควรภาคภูมิใจและถวายเป็นความจงรักภักดีต่อสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าให้มากที่สุดก็คือ**ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ใช้เครื่องแบบนักเรียนโรงเรียนราชสำนัก**ซึ่งนักเรียนโรงเรียนมหาดเล็กได้รับพระบรมราชานุญาตจากสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงให้แต่งเครื่องแบบดังกล่าวได้ นอกจากนั้นขอให้ชาวจุฬาฯ ได้เห็นพระมหากรุณาธิคุณที่พระราชทาน**พระบรมราชานุญาตให้นักเรียนที่สำเร็จการศึกษาจากโรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ เข้าเฝ้าถวายตัวก่อนออกมารับราชการตามพระราชประเพณีเดิม**

พระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้แก่ ชาวจุฬาฯ ที่เป็น**พระราชานุญาตยียิ่งใหญ่ถาวรและไม่มีเสื่อมสูญ** นี้เป็นพระราชดำรัสในพระองค์ในวันที่ทรงวางศิลาพระฤกษ์ตึกบัญชาการโรงเรียนข้าราชการพลเรือนฯ ตึกบัญชาการเป็นอาคารซึ่งแสดงความเป็นมาของจุฬาฯ อย่างเบ็ดเสร็จ กล่าวคือ อาคารหลังที่สมเด็จพระมหาธีรราชเจ้าทรงสร้าง คือโปรดเกล้าฯ ให้สร้างและเสด็จพระราชดำเนินมาวางศิลาพระฤกษ์ เพื่อเฉลิมพระเกียรติในสมเด็จพระบรมราชชนก ดังที่มีประจักษ์พยานเป็นตราอาร์มแผ่นดินที่ประดิษฐานที่หน้าบันของมุขยอด้านหน้าตึกที่หันหน้าไปทางตึก ๒ ของคณะอักษรศาสตร์ การตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการเชิดชูเกียรติพระบรมราชจักรีวงศ์ ดังที่ปรากฏเป็นรูปปั้นครุฑอัญเชิญจักรตรอันเป็นเครื่องหมายของพระราชวงศ์จักรีที่หน้าบันสูงสุดของมุขกลางทั้งด้านหน้าและด้านหลัง อาคารหลังนี้ยังให้เห็นวิวัฒนาการของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยว่าสืบทอดจากโรงเรียนมหาดเล็กซึ่งสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงได้พระราชทานกำเนิด นั่นคือ หน้าบันทางมุขข้างขวาและซ้ายมีรูปปั้นเทวดาถือหางนกยูง เทวดาองค์นี้คือ อรุณเทพบุตร อรุณเทพบุตรเป็นเทวดาที่รับใช้ใกล้ชิดพระอิศวร ประคองมหาดเล็กทำงานถวายพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว มหาวิทยาลัยนี้เป็นสถาบันที่พระมหากษัตริย์ทรงสร้างและทรงเป็นพระบรมราชูปถัมภก เพราะตึกบัญชาการหรือ เทวาลัยหรือตึกอักษรศาสตร์ ๑ สร้างตามแบบคตินิยมของชาวพระสุเมรุ ซึ่งพระอิศวรสถิตย์อยู่ ณ ภูเขามันสูงที่สุด ภูเขามันนั้นคืออาคารตึกบัญชาการดังที่มีจักรตรสัญลักษณ์ของพระราชจักรีวงศ์ ชั้นล่างของเทวาลัยคือป่าหิมพานต์ซึ่งมีขนาดเป็นสัญลักษณ์ตัวแทนของสัตว์ในป่าหิมพานต์ แนวคิด (concept) ของรูปแบบตึกบัญชาการนั้นเป็นพระราชประสงค์ในสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนิกชาวอิตาเลียนไปศึกษารูปแบบของพระราชวังที่สุโขทัย ซึ่งมีแนวคิดแบบเดียวกับปราสาทนครวัด ตึกบัญชาการจึงเป็นอาคารที่แสดงความสำคัญและความเป็นมาของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้อย่างครบถ้วนสมบูรณ์

ความเป็นมาดังเสนอข้างต้นจึงแสดงให้เห็นน้ำพระราชหฤทัยและพระมหากรุณาธิคุณในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวที่พระราชทานให้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยอย่างหาที่เปรียบได้ยาก

พระบรมราชานุสาวรีย์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

ถนนจุฬาลงกรณ์มหาราช และพระบรมราชานุสรณ์ ในประเทศสวีเดน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ทรงพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน
พ.ศ. ๒๓๙๖ เป็นพระราชโอรสพระองค์แรก
ในพระบาทสมเด็จพระจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว
ซึ่งประสูติแต่พระนางเธอพระองค์เจ้ารำเพย
ภมราภิรมย์ สมเด็จพระเทพศิรินทราบรมราชินี (ทรงเป็นพระราชโอรสองค์ที่ ๙
ในรัชกาลที่ ๔) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้า
เจ้าอยู่หัวเสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติเมื่อ
วันที่ ๑ ตุลาคม พ.ศ. ๒๔๑๑ ขณะนั้นทรงมี
พระชนมายุเพียง ๑๕ พรรษา โดยมี
สมเด็จพระยาบรมมหาศรีสุริยวงศ์
(ช่วง บุนนาค) ทำหน้าที่เป็นผู้สำเร็จ
ราชการแทนพระองค์อยู่เป็นระยะเวลา
๕ ปี ระหว่างปี พ.ศ. ๒๔๑๑ ถึง พ.ศ. ๒๔๑๖

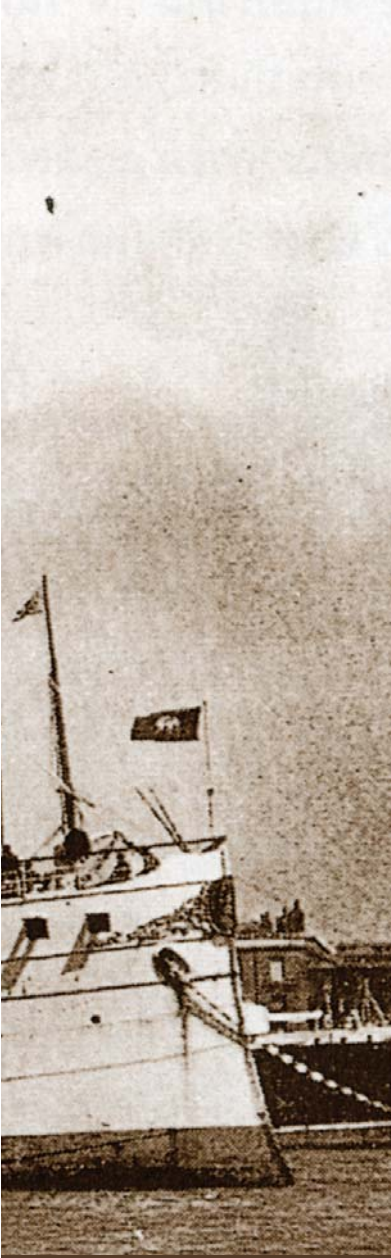
จามจุรีรำลึก คณะบรรณาธิการ

เรือพระที่นั่งมหาจักรี

ขบวนเสด็จของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ด้านหน้าโรงแรมคะเนาส์ท เมืองซุนด์สวาล (ขวา) เรือพระที่นั่งมหาจักรี ที่ท่าเรือแฮร์โนซานด์

ท่าเรือแฮร์โนชานด์

พ.ศ.๒๔๑๓ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสประเทศเพื่อนบ้านซึ่งตกเป็นอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตกโดยเริ่มจากสิงคโปร์ ชวา และอินเดีย พระองค์ทรงตระหนักถึงภัยอันตรายของลัทธิแสวงหาอาณานิคมของมหาอำนาจตะวันตกที่กำลังแผ่อำนาจเข้าคุกคามสยามประเทศในเวลานั้น ด้วยเหตุนี้พระองค์จึงได้ทรงปรับปรุงระบบการปกครองให้มีประสิทธิภาพ เจริญก้าวหน้าทัดเทียมประเทศต่าง ๆ ในยุโรปนานัปการ อาทิ ยกเลิกวิธีหมอบคลานในการเข้าเฝ้า เปลี่ยนมาเป็นการยืนทำความเคารพแทน โปรดฯ ให้ตราประมวลกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ.๑๒๗ เปลี่ยนแปลงการปกครองจากรูปแบบจตุสดมภ์ (เวียง วัง คลัง นา) มาเป็นระบบ

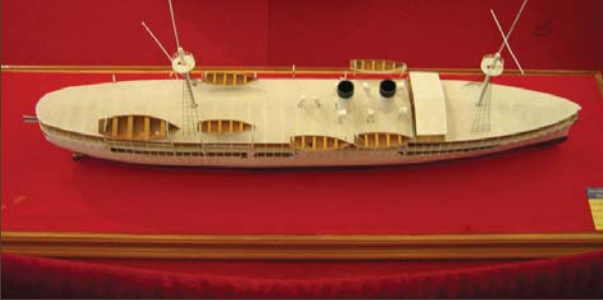
กระทรวง ทบวง กรม ซึ่งเป็นรากฐานของการปกครองในสมัยปัจจุบัน ทรงนำความรู้ที่ได้รับจากนานาชาติมาพัฒนาสร้างสรรคความเจริญให้แก่ประเทศชาติทั้งในด้าน

การคมนาคม สื่อสาร การสาธารณสุข การสาธารณูปโภค การประปา การไฟฟ้า การรถไฟ การไปรษณีย์โทรเลข การทำเรือ และการศึกษา

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงเสด็จประพาสประเทศต่าง ๆ ในยุโรปถึง ๒ ครั้ง ครั้งแรกในปี พ.ศ.๒๔๔๐ และต่อมาในปี พ.ศ.๒๔๕๐ ในการเสด็จประพาสยุโรปครั้งแรกนั้นได้เสด็จประพาสประเทศสวีเดน ซึ่งหนังสือพิมพ์ต่าง ๆ ของสวีเดนในยุคนั้นได้ติดตามและลงข่าวการเสด็จฯ อย่างใกล้ชิด

ต้นเดือนเมษายน พ.ศ.๒๔๔๐ มีการส่งจดหมายติดต่อกันระหว่างตัวแทนของสยามกับราชสำนักในยุโรป เพื่อแจ้งเรื่องการเสด็จไปเยือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และในวันที่ ๑๘ พฤษภาคม พ.ศ.๒๔๔๐ พระเจ้าออสก้าที่ ๒ กษัตริย์แห่งประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ ทรงมีพระราชสาส์นตอบโดยโปรดให้มิสเตอร์เอกเซล ยอห์นสัน กงสุลไทยประจำประเทศสวีเดนและนอร์เวย์ขณะนั้น กราบบังคมทูลพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้ทรงทราบว่าพระองค์มีความปิติยินดีเป็นอย่างยิ่งที่จะได้มีโอกาสต้อนรับการเสด็จมาเยือนกรุงสตอคโฮล์มของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์แห่งสยาม

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จออกจากกรุงเทพฯ เมื่อวันที่ ๗ เมษายน พ.ศ.๒๔๔๐ โดยเรือพระที่นั่งมหาจักรีอันเป็นเรือรบขนาดใหญ่ สร้างที่อุตต่อเรือของสก๊อต บริษัทรูมิชแอนด์เฟอกุลสัน ประเทศอังกฤษ ต่อเสร็จเมื่อเดือนมิถุนายน พ.ศ.๒๔๓๔ ขนาดของเรือยาว ๒๗.๕ ฟุต กว้าง ๔๐ ฟุต กินน้ำลึก ๑๗ ฟุต มีกำลัง

ขับเคลื่อน ๒,๕๐๐ แรงม้า และมีความเร็ววิ่งได้ ๑๔ น็อตต่อชั่วโมง มีปืนประจำเรือคือ ปืนฮอสคิสขนาด ๖ ปอนด์ ชนิดบรรจุท้ายยิงอยู่ ๔ กระบอก และมีปืนแมลิคอร์อยู่อีก ๑๐ กระบอก

การเสด็จประพาสประเทศในยุโรปครั้งนี้ มีผู้ติดตามเสด็จไปกับเรือพระที่นั่งมหาจักรีทั้งหมดรวม ๒๙๑ คน ประกอบด้วยพระบรมวงศานุวงศ์ ข้าราชการ นักเรียนที่ได้ทุนไปเรียนต่อ ณ ประเทศในยุโรป เจ้าพนักงานในเรือ ทั้งที่เป็นฝรั่งและเป็นคนไทย โดยมีมิสเตอร์ อาร์ เอส ดี คัมมิง เป็นกัปตันผู้บัญชาการเรือ และมิสเตอร์แอล เอฟ ดับบลิว ซานเดอร์ เป็นรองกัปตัน ทั้งสองคนเป็นชาวอังกฤษ

ในวันศุกร์ที่ ๔ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๔๐ เวลา ๑๐.๑๕ น. พระเจ้าออสก้าที่ ๒ มีพระบรมราชโองการให้มิสเตอร์ เอกเซล ยอห์นสัน กงสุลของไทยเข้าเฝ้าเพื่อถวายคำปรึกษาเกี่ยวกับการ

ต้อนรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระเจ้าออสก้าที่ ๒ มีพระราชประสงค์ให้พระราชอาคันตุกะของพระองค์เสด็จไปถึงในวันที่ ๑๒ หรือ ๑๓ กรกฎาคม ๒๔๔๐ ทั้งนี้เนื่องจากพระองค์ทรงติดพระราชภารกิจต้องเสด็จไปยังนอร์เวย์ในวันที่ ๑๕ กรกฎาคม เพื่อเข้าร่วมพิธี เฉลิมฉลองเมืองทรอนเฮมครบรอบ ๙๐๐ ปี พระองค์มีพระราชปณิธานถึงหมายกำหนดการที่แน่นอนที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จไปถึง ทั้งนี้เพราะพระองค์มีพระราชประสงค์ที่จะเสด็จไปถวายการต้อนรับถึงบนเรือพระที่นั่งและจะทรงเข้าเฝ้าพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว หลังจากนั้นจะเสด็จร่วมกันในขบวนต้อนรับอันยิ่งใหญ่เข้าสู่กรุงสตอคโฮล์ม

För att möta

Konungen af Siam

på hans färd uppför Ångermanelfven med den stora och eleganta lustjakten Maha Chakkri afgår Ångaren Carl XV Lördagen den 17 Juli från Rossö kl. 4 e. m., anlöpande Kramfors och Strömnäs, dermed erbjudande dem som så önska, ett sällsynt tillfälle till förlustelse.

Biljettpris 2 kronor.

Befälhafvaren.

ก่อนจะเสด็จประพาสสวีเดนนั้น พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวมีหมายกำหนดการเสด็จประพาสอังกฤษ และรัสเซียก่อน โดยหลังจากที่เรือพระที่นั่งมหาจักรีถอนสมอออกจากท่าเรือเมืองเวนิซ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวได้เสด็จพระราชดำเนินทางสถลมารคไปยังเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ส่วนเรือพระที่นั่งมหาจักรีได้เดินทางไปเข้าร่วมขบวนเรือเทิดพระเกียรติแด่สมเด็จพระนางเจ้าวิกตอเรีย แห่งอังกฤษ หลังจากเข้าร่วมพิธีแล้วจะแล่นต่อไปเพื่อไปรอรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ณ เมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ประเทศรัสเซีย แต่ปรากฏว่าระหว่างที่แล่นขึ้นเหนือ เรือพระที่นั่งเกิดเครื่องชำรุดจึงจำเป็นต้องหันหัวเรือกลับไปเข้าอู่ซ่อมเรือที่ประเทศฮอลแลนด์ (เนเธอร์แลนด์) ด้วยเหตุนี้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจึงจำเป็นต้องเสด็จต่อโดยเรือพระที่นั่งของพระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ ๒ แห่งรัสเซียชื่อ โพลส์แซนนาน (ดาวเหนือ) เพื่อไปสวีเดน

เช้าวันที่ ๑๓ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๐ เรือพระที่นั่งแล่นมาถึงเกาะวินด์โฮม มีป้อมชื่อว่าออสการ์เฟดริคบอรัย มีกองทหารตั้งแถวถวายความเคารพอยู่ประมาณ ๓๐๐ คน และมีวงดุริยางค์ทหารบรรเลงเพลงสรรเสริญพระบารมี ที่ป้อมได้ยิงปืนใหญ่ถวายความเคารพ ๒๓ นัด

อีกป้อมหนึ่งยิงปืนใหญ่ ๑๙ นัด เพื่อแสดงความเคารพราชทูตแห่งกรุงสยาม เรือพระที่นั่งโพลส์แซนนานได้ยิงปืนใหญ่ตอบรับป้อมทั้งสอง และยังแสดงความเคารพแทนราชทูตสยามอีก ๑๙ นัดด้วย จากนั้นเรือพระที่นั่งได้เดินเครื่องอย่างช้า ๆ เข้าสู่น้ำกรังสโตคโฮล์ม มีการยิงปืนใหญ่จากป้อมเชฟโฮล์มเพื่อถวายการรับเสด็จ เรือพระที่นั่งได้ยิงปืนใหญ่ตอบอีกครั้ง

พระเจ้าออสก้าที่ ๒ ได้มีพระบรมราชโองการให้รับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวด้วยการสร้างขุมรับเสด็จแบบไทยประยุกต์อย่างสวยงามอลังการ และสมพระเกียรติยศทุกประการ ณ บ้านไคท้าน้ำลูโกรด์ทรีบัน โดยตกแต่งด้วยสีเขียว ประดับรั้วด้วยผ้าแพรอันงดงามจากเอเชีย มุมทั้งสี่ประดับธงแห่งกรุงสยาม มีขบวนทหารมหาดเล็กรักษาพระองค์และกองดุริยางค์ทั้งขบวนทหารม้าและเดินเท้าตั้งแถวรอรับเสด็จเป็นจำนวนถึง ๑๕๐๐ คน ได้มีการบันทึกภาพยนตร์ขณะที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทั้งสองพระองค์เสด็จขึ้นจากเรือและประทับรถม้าพระที่นั่งสู่พระมหาราชวัง ซึ่งนับเป็นภาพยนตร์ข่าวเรื่องแรกในประวัติศาสตร์การสร้างภาพยนตร์ของสวีเดน

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสกรุงสต็อกโฮล์มจนถึงวันที่ ๑๕ กรกฎาคม ๒๔๔๐

จากนั้นจึงเสด็จประพาสทางเหนือของสวีเดนต่อ เสด็จเที่ยวชมลุ่มน้ำโองเงอร์มาน อ่าวแอวิกเกน เมืองแฮร์โนซานด์ เมืองซูลเลฟดิโอ เมืองบิสฟิโกรด์เดน และเมืองซุนด์สวาล ที่เมืองบิสฟิโกรด์เดนนี้มีท่าจอดเรือใหญ่ชื่อเอ็ดเซทอยู่ในหมู่บ้านอูตานเด เป็นปลายแหลมเล็ก ๆ อยู่ระหว่างลุ่มแม่น้ำอินดอลและลำห้วยควอร์โนน พระเจ้าออสก้าที่ ๒ เคยเสด็จทำเอ็ดเซทแห่งนี้ในปี ๒๔๓๗ ได้มีการก่อสร้างขุมประตูกีแยรดิยส์ไว้เพื่อต้อนรับพระองค์ ครั้นพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสในครั้งนี้ขุมประตูดังกล่าวได้รับการซ่อมแซมตกแต่งเสียใหม่ด้วยโบสนและกึ่งต้นเบิร์ช เหนือประตูทางเข้าทำเป็นรูปช้างเผือกอยู่บนพื้นสีแดง และเหนือประตูบานที่สองทำเป็นรูปไม้กางเขนสีขาวบนพื้นสีเขียว ส่วนบนพื้นปูด้วยหญ้ามอสสีเขียวล้อมรอบอักษรรูปตัวเอสทำจากหญ้ามอสสีขาว ขบวนเสด็จของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจากบิสฟิโกรด์เดนไปยังท่าเรือเอ็ดเซทจำเป็นต้องอาศัยความช่วยเหลือจากเมืองซุนด์สวาล โดยต้องขอยืมรถม้าที่หุรงรางดงามมาสองคัน นอกนั้นใช้การขอยืมรถม้าธรรมดาจากชาวเมืองมาตกแต่งให้สวยงามยิ่งขึ้น ทั้งนี้เพราะมีผู้โดยสารทั้งหมดถึง ๓๐ คน การเดินทางจากโรงแรมถึงท่าเรือเอ็ดเซทใช้เวลาหนึ่งชั่วโมงสามสิบนาที

พระยาศรีสหเทพ(เส็ง) ได้บันทึกไว้ในจดหมายเหตุว่า “ในขณะที่เดินทางมีฝุ่นมาก ทางคอนข้างแคบ มีความกว้างพอรถม้าวิ่งสวนทางกันได้ ป่าไม้ขึ้นหนาแน่น ผ่านท้องทุ่งโรงนาและบ้านหลายหลังที่ทำด้วยไม้ซุง พอใกล้ถึงสถานที่ท่าเรือมีประชาชนมาชุมนุมกันมากขึ้น ในระหว่างทาง รถม้าวิ่งผ่านน้ำตกดูเหมือนกับน้ำตกไทรโยคในกรุงสยาม เราเดินผ่านขุมที่จัดไว้อย่างสวยงาม ริมฝั่งด้านซ้ายมือเป็นทางเดินประมาณ ๕๐๐ เมตร ทั้งสองข้างทางประดับประดาด้วยธงราวอันสวยงาม จัดไว้อย่างสวยงามมากที่สุดทีเดียว หมู่บ้านอูตานเด ถึงแม้จะเป็นหมู่บ้านเล็กก็ตาม แต่ชาวบ้านเตรียมการรับเสด็จอย่างดีที่สุดที่พวกเขาสามารถทำได้ เพื่อเทิดทูนพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ”

วันอังคารที่ ๒๐ กรกฎาคม พ.ศ.๒๔๔๐ เป็นวันสุดท้ายของการเสด็จประพาสสวีเดน เวลาบ่าย ๑๗.๑๕ น. เรือพระที่นั่งจักรีได้ถอนสมอแล่นออกจากอ่าวเมืองซุนด์สวาลมุ่งหน้าสู่โคเปนเฮเกน นครหลวงของประเทศเดนมาร์ก วันนั้นนับได้ว่าเป็นวันสุดท้ายของการเสด็จเจริญสัมพันธไมตรีกับประเทศสวีเดนเพื่อสร้างดุลยภาพระหว่างประเทศมหาอำนาจต่าง ๆ ที่มีต่อประเทศไทย และเป็นการสิ้นสุดการดูงานด้านป่าไม้และโรงงานกระดาษที่ประเทศสวีเดนของพระองค์อีกด้วย

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช หน้าโรงแรมแอปเปิลแบร์ก เมืองซูลเลฟดิโอ

(หน้าซ้าย) ชุมม์เกียรดิยศรับเสด็จ ที่ทำน้าลูโกร์ตหรับป็น (ล่าง) โรงแรมแอปเปิลแบร์ก เมืองซูลเลฟดิโอ

แม้พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวจะเสด็จพระราชดำเนินออกจากประเทศสวีเดนไปนานแล้ว แต่ประชาชนในหมู่บ้านเล็ก ๆ ที่ชื่ออูตานเด ที่เคยมีโอกาสดำเนินเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวแห่งประเทศสยาม ยังคงติดปากพระนามของพระมหากษัตริย์แห่งสยามซึ่งได้เคยเสด็จโดยรถม้าพระที่นั่งผ่านถนนสายเล็ก ๆ ที่ไม่มีชื่อแห่งนี้ เส้นทางถนนดินปนกรวดสายเล็ก ๆ ยาวประมาณ ๓.๕ กิโลเมตรสำหรับรถม้าวิ่งรับส่งผู้โดยสารจากหมู่บ้านอูตานเดไปยังท่าเรือเอ็ดเลทจนกระทั่งเมื่อปี พ.ศ. ๒๔๘๓ ถนนเส้นนี้จึงได้รับการตั้งชื่ออย่างเป็นทางการว่า “Kung Chulalongkorns Vag” ซึ่งหมายถึง “ถนนจุฬาลงกรณ์มหาราช” นั่นเอง

๒๖ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๓๖ ได้มีการก่อตั้งสมาคมจุฬาลงกรณ์อนุสรณ์โดยชาวไทยในสวีเดน จุดประสงค์เพื่อสร้างพระบรมราชานุสรณ์สถานแด่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวในบริเวณใกล้เคียงกับถนนจุฬาลงกรณ์มหาราช พระบรมราชานุสรณ์ของพระองค์ท่านเป็นเสมือนประจักษ์พยานแห่งสัมพันธไมตรีอันดีงามระหว่างชาวไทยและสวีเดน เพราะความร่วมมือต่าง ๆ ที่ได้จากผู้คนทั้งสองประเทศแสดงให้เห็นถึงความศรัทธา ความจงรักภักดีที่มีต่อพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

โดยพื้นที่ในการก่อตั้งพระบรมราชานุสรณ์ได้รับการสนับสนุนจากองค์การไฟฟ้าพลังน้ำประเทศสวีเดนมอบกรรมสิทธิ์ที่ดินให้ การก่อสร้างและออกแบบพระบรมราชานุสรณ์และพระบรมรูปรัชกาลที่ ๕ มีกรมศิลปากรมอบหมายให้ศิลปินแห่งชาติช่วยดูแลรับผิดชอบ ซึ่งในการนี้ต้องส่งชิ้นงานที่เป็นศิลปะไทยทั้งหมดตลอดจนนำช่างจากทางเมืองไทยไปติดตั้งและประกอบที่สวีเดนจนเสร็จสมบูรณ์ งบประมาณการใช้จ่ายในส่วนของประเทศไทยดำเนินการจัดหาทุนโดยได้รับการสนับสนุนจากกองทัพบก องค์การโทรศัพท์แห่งประเทศไทย สำนักงานคณะกรรมการวัฒนธรรมแห่งชาติ และจากภาคเอกชน เช่น เครือโรงแรมเซ็นทรัลพลาซ่า บริษัท สวีดิชมอเตอร์ จำกัด และบริษัท มติชน จำกัด (มหาชน) นอกจากนั้นยังได้รับทุนสมทบจากรัฐบาลไทยจัดงบประมาณแผ่นดินจำนวนหนึ่งภายใต้ “โครงการก่อสร้างพระบรมราชานุสรณ์รัชกาลที่ ๕ ณ ประเทศสวีเดน” โดยถือเป็นความร่วมมือระหว่างรัฐบาลไทยกับรัฐบาลสวีเดนโดยมีเทศบาลรากุนดาดำเนินการอย่างเป็นทางการ ต่อมาในวันที่ ๑๙ กรกฎาคม ๒๕๔๑ พลเอกเชษฐา ฐานะจาโร ผู้บัญชาการทหารบกในขณะนั้น ได้นำทหารและพลเรือนเดินทางสู่เมืองบิลโกเด้น ประเทศสวีเดน เพื่อทำพิธี

อัญเชิญพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวประดิษฐานภายในอาคารพระบรมราชานุสรณ์ฯ และได้ทำการบรรจุแผ่นจารึกเรื่องการจัดสร้างทั้งภาษาไทยและภาษาอังกฤษ เหริยรัชกาลที่ ๕ ทอง เงิน และสิ่งของสำคัญในการสร้างไว้ได้ฐานพระบรมรูป ๑๘-๑๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๒ ครบรอบ ๑๐๒ ปี การเสด็จประพาสเมืองฟิสฟโกเด้น รัฐบาลสวีเดนโดยเทศบาลรากุนดาร่วมมือกับรัฐบาลไทยจัดให้มีการเฉลิมฉลองความสำเร็จอันยิ่งใหญ่ของความร่วมมือระหว่างสองชาติ ในการสร้างพระบรมราชานุสรณ์รัชกาลที่ ๕ ประเทศสวีเดน และถือเป็นวันที่พระบรมราชานุสรณ์ได้เสร็จสิ้นสมบูรณ์อย่างเป็นทางการ

การปรากฏถนนที่เป็นพระนามของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวและพระบรมราชานุสรณ์ของพระองค์ในต่างประเทศ เป็นเรื่องที่ไม่เคยเกิดขึ้นกับกษัตริย์ของประเทศใดมาก่อนในโลก ดังนั้น การที่ประเทศสวีเดนให้ความสำคัญกับกษัตริย์ของเราถึงเพียงนี้ย่อมแสดงให้เห็นว่าพระปรีชาญาณของพระองค์ได้รับการกล่าวขานและยอมรับจากประชาชนของเขามากเพียงไร แม้เวลาจะผ่านเนิ่นนานไปนับศตวรรษความศรัทธาของชาวสวีเดนที่มีต่อพระมหากษัตริย์ไทยก็ยังคงสืบทอดจากรุ่นหนึ่งสู่รุ่นหนึ่ง

แล้วอย่างนี้พลกนิกรไทยเองเล่าจะไม่เกิดทูลบูชาพระมหากษัตริย์ของเราได้หรือ ถนนจุฬาลงกรณ์มหาราช และพระบรมราชานุสรณ์จะเป็นสิ่งช่วยย้ำเตือนให้พลกนิกรรุ่นหลังสนใจศึกษาประวัติศาสตร์อย่างถ่องแท้เพื่อให้ทราบถึงพระราชจริยาวัตรของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวที่ทรงมีพระมหากรุณาธิคุณต่อประเทศชาติในยุคสมัยนั้นและยังส่งผลสืบเนื่องเป็นคุณูปการอันยิ่งใหญ่ไพศาลต่อมาจนถึงปัจจุบัน

บทความนี้ได้รับความอนุเคราะห์เป็นอย่างสูงจากผู้ที่เกี่ยวข้องกับการค้นหามุมประวัติศาสตร์การเสด็จประพาสสวีเดนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และคณะบุคคล หน่วยงานที่ร่วมกันริเริ่มโครงการก่อสร้างพระบรมราชานุสรณ์ ซึ่งคณะบรรณาธิการขอขอบคุณผู้เอื้อเฟื้อข้อมูลและภาพประกอบบทความทุกท่าน อาทิ ศ.นสพ.ดร. อรรถนพ คุณวาทษ์ภักฤต คุณศรีวันวล พุ่มสุโข อาจารย์ไบพร กัลยาณคุปต์ ตลอดจนท่านอื่น ๆ ที่อาจจะไม่ได้เอ่ยนามถึงในที่นี้ด้วยความระลึกถึงเจตนารมณ์ที่ทุกท่านได้ร่วมมือร่วมใจกันให้พระนามของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวปรากฏพระเกียรติขจรขจายในประเทศสวีเดนตราบนานชั่วกัลป์

พระบรมราชานุสรณ์ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประเทศสวีเดน

ปี พ.ศ. ๒๔๓๕-๒๔๓๗ มีการตัดถนนจากเอ็ดเซทถึงโฮล์มสตา ต่อมาถนนสายนี้ได้รับการตั้งชื่อว่า "ถนนจุฬาลงกรณ์มหาราช"

พระบรมรูปทรงม้า ถ่ายเมื่อ พ.ศ. ๒๔๕๐ ในสตูดิโอ จอร์จ ซอลโล ณ กรุงปารีส ในภาพจะเห็นทั้งปฏิมากรและบรรดาผู้ช่วย การก่อสร้างพระบรมรูปทรงม้านั้น พระบาทสมเด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินเยือนสตูดิโอแห่งนี้ เพื่อประทับเป็นแบบให้ซอลโล ระหว่างการเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ ๒

ครบ ๑๐๐ ปี เมื่อพระพุทธเจ้าหลวง เสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ ๒ เกี่ยวเนื่องด้วย ๙๐ ปีแห่งการกำเนิด “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

สัญลักษณ์ที่เด่นชัดอย่างหนึ่งของ “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” คือ พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระปิยมหาราชและสมเด็จพระมหาธีรราชเจ้า หรือที่เรียกขานกันโดยทั่วไปว่า “อนุสาวรีย์สองรัชกาล”

นัยหนึ่งการสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์ดังกล่าว ก็เพื่อเป็นการเทิดทูนองค์ผู้ก่อตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย อันเป็นสถานศึกษาที่ก่อให้เกิดการวางรากฐานระบบการอุดมศึกษาที่สำคัญในประเทศไทย ส่วนอีกนัยหนึ่งก็เพื่อเป็นการแสดงให้เห็นความรักความผูกพันระหว่างพระมหากษัตริย์ที่ทรงคุณอนันต์แก่ประเทศชาติทั้งสองพระองค์ ไม่ใช่เพียงแค่ในฐานะที่

พระองค์หนึ่งเป็นพระราชบิดา และ อีกพระองค์หนึ่งเป็นพระราชโอรสเท่านั้น แต่เป็นความรักความผูกพันในฐานะผู้สืบทอดที่เข้าใจพระราโชบายสำคัญในด้านต่างๆ ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ที่มีพระราชประสงค์ที่จะพัฒนาประเทศไทยให้ทัดเทียมอารยประเทศทั้งหลาย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้รับการสถาปนาขึ้นด้วยพระปรีชาญาณของพระมหาธีรราชเจ้าและแรงศรัทธาของประชาชนชาวไทยถวายเป็นราชานุสรณ์แห่งพระปิยมหาราชผู้ทรงปรารถนาให้ปวงชนมีโอกาสได้เล่าเรียนเสมอกัน^๑

ร่วมเกล้าชาวจุฬีฯ ชูวดี ศิริ นิสิตเก่าบัณฑิตวิทยาลัย ปีการศึกษา ๒๕๓๗-๒๕๔๐

^๑ ๙๐ ปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย (โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐)

“...เจ้านายราชตระกูล ตั้งแต่ลูกฉันเป็นต้นไป ตลอดจนราษฎรที่ต่ำที่สุด จะให้ได้มีโอกาสเล่าเรียนเสมอกัน ไม่ว่าเจ้าว่าขุนนาง ว่าไพร่ เพราะฉะนั้นจึงขอบอกได้ว่าการเล่าเรียนในบ้านเมืองเรานี้ จะเป็นข้อสำคัญที่หนึ่ง ซึ่งฉันอุตส่าห์จัดชั้นให้เจริญจงได้...”^๒

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำรัสนี้ในปีพุทธศักราช ๒๔๒๗ ถัดจากนั้นมาอีก ๓๓ ปี “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ก็ถือกำเนิดขึ้นในรัชสมัยพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ในวันที่พระองค์เสด็จวางศิลาฤกษ์อาคารเรียนหลังแรก ทรงมีพระราชดำรัสแก่ผู้มาเฝ้ารับเสด็จ ณ ที่นั้น ในตอนหนึ่ง ความว่า

“...ตัวเรา เป็นรัชทายาทจึงรู้สึกเป็นหน้าที่อันหนึ่งที่จะต้องทำการนั้นให้สำเร็จตามพระราชประสงค์ โดยรู้ว่าเมื่อได้ทำสำเร็จแล้วจะเป็นเครื่องเพิ่มพูนพระเกียรติยศ เป็นราชานุสาวรีย์เป็นที่ค้ำนึ่งถึงพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว พระปิยมหาราชของชาติไทยเรา เป็นการสมควรยิ่งนักที่จะสร้างพระราชานุสาวรีย์อันใหญ่และถาวรเช่นนี้ทั้งจะได้เป็นเครื่องที่จะทำให้บังเกิดประโยชน์แก่ชาติไทยไม่มีเวลาเสื่อมสูญด้วย เรามีความยินดีที่ได้เห็นการดำเนินล่วงมาได้มากแล้ว ในบัดนี้เราได้วางศิลาฤกษ์ด้วยความหวังที่แลเห็นความดีงามในอนาคตกาลแห่งมหาวิทยาลัยนี้...”^๓

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้ถือกำเนิดขึ้นแล้วอย่างเป็นทางการในวันนั้น แต่จะมีสักกี่คนที่รู้ว่า เงินประเดิมก้อนแรกที่น่าจัดสร้างมหาวิทยาลัยแห่งนี้ เป็นเงินที่ถูกเรียไรมาดังแต่เมื่อครั้งการเตรียมงานพระราชพิธีรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว นิวัตพระนครจากการเสด็จประพาสยุโรปครั้งที่ ๒ ร.ศ.๑๒๖ (พ.ศ. ๒๔๕๐) หรือ ๑๐๐ ปีล่วงมาแล้ว

การเสด็จพระราชดำเนินเยือนยุโรปครั้งที่ ๒ ร.ศ.๑๒๖ (พ.ศ.๒๔๕๐) ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้นนับได้ว่าเป็นครั้งแรกที่พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ซึ่งขณะนั้นดำรงพระยศเป็นพระบรมโอรสาธิราช ในฐานะ “มกุฎราชกุมาร” ได้รับความไว้วางพระราชหฤทัยอย่างสูงสุด คือ ให้ดำรงตำแหน่งในฐานะผู้สำเร็จราชการแผ่นดิน ระหว่างที่พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จรักษาพระองค์อยู่ในยุโรป เป็นการทำหน้าที่ต่างพระเนตรพระกรรณ ระหว่าง ๗ เดือนเศษ ที่ไม่ได้ประทับอยู่ในประเทศไทย ในครั้งนั้นเมื่อ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จนิวัตพระนคร ชาวพระนครทั้งข้าราชการ พ่อค้า ประชาชน ทูตานุทูต และชาวต่างประเทศทุกหมู่เหล่าที่ได้เข้ามาฟังพระบรมโธธิสมภาร ต่างร่วมมือร่วมใจที่จะถวายเป็นการรับเสด็จให้สมกับที่ทรงจากบ้านไกลเมืองไปร่วมแรมปี การจัดการรับเสด็จในคราวนั้น ได้มีการจัดซุ้มรับเสด็จของหน่วยงานราชการต่างๆ เพื่อเป็นการถวายพระพร ตลอดถนนราชดำเนินตั้งแต่พระบรมมหาราชวัง ไปจนถึงพระราชวังดุสิต จำนวนถึง ๑๐ แห่ง^๔

ซุ้มรับเสด็จที่อยู่ในความรับผิดชอบของแต่ละหน่วยงานนั้น มีความโดดเด่นในรูปแบบ และสัญลักษณ์ที่ต้องการสื่อความหมายที่แตกต่างกัน โดยเฉพาะในด้านสถาปัตยกรรมที่มีหลากหลายรูปแบบ ทั้งสถาปัตยกรรมตะวันตกและสถาปัตยกรรมตะวันออก ซึ่งก็แล้วแต่จะมีการประชุมและตกลงรูปแบบที่จะนำเสนอร่วมกัน แต่หากจะกล่าวถึงความสัมพันธ์อันเกี่ยวเนื่องกับการก่อกำเนิด “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” แล้ว ซุ้มรับเสด็จของกระทรวงโยธาธิการ ก็น่าจะกล่าวได้ว่าเป็นปฐมบทแห่งเรื่องนี้ด้วยว่ามีความสำคัญเกี่ยวเนื่องกับการสร้างพระบรมรูปทรงม้าในเวลาต่อมา

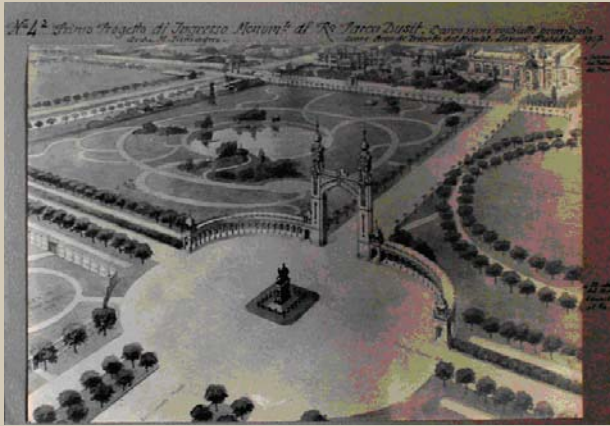
โดยการรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ใน ร.ศ.๑๒๖ นั้นมีนัยยะสำคัญ ๒ ประการ กล่าวคือ หนึ่ง เพื่อเป็นการ “รับพระขวัญ” พระพุทธเจ้าหลวงจากที่พระองค์เสด็จไปรักษาพระองค์ที่ยุโรปนานถึง ๗ เดือน และ สอง เพื่อเป็นการเตรียมงานพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก^๕ อันเป็นพระราชพิธีที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงบำเพ็ญพระราชกุศลถวายแด่พระมหากษัตริยาธิราชเจ้า และสมโภชสิริราชสมบัติในมหามงคลสมัยที่พระองค์ทรงปกครองแผ่นดินยาวนานกว่าพระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ โดยพระราชพิธีดังกล่าว ได้รวมเอางานเปิดพระบรมรูปทรงม้าเข้าไว้ด้วย

^๒ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย วารสารจามจุรี สำนักงานนิสิตเก่าสัมพันธ์แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ปีที่ ๖ ฉบับที่ ๑ เดือนมีนาคม-มิถุนายน ๒๕๔๕ หน้า ๕๒

^๓ ๗๐ ปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐

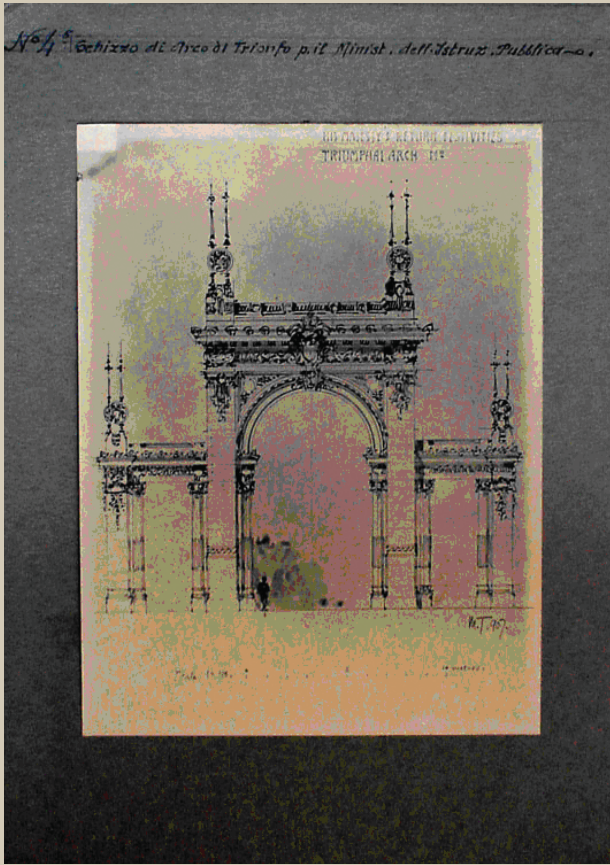
^๔ อ่านรายละเอียดใน ซุ้มรับเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง, โดย ยุวดี ศิริ. สำนักพิมพ์มติชน, กรุงเทพฯ.

^๕ สมเด็จพระมหาสมณเจ้า กรมพระยาวชิรญาณวโรรส ได้ทรงคิดชื่อพระราชกุศลและพระราชพิธี เพื่อราชสมบัติ ๔๐ ปีไว้หลายชื่อ เช่น รัชชาติลัย์ รัชชาติสยาภิเษก รัชวฒิ รัชวฒยาภิเษก รัชมงคล รัชมังคลาภิเษก ให้พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพิจารณาเลือก และพระองค์ได้มีความเห็นให้ใช้ชื่อ พระราชกุศลรัชมงคล ในวโรกาสที่พระองค์ทรงครองราชย์เท่ากับ สมเด็จพระรามาธิบดีที่ ๒ พระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก ในวโรกาสที่พระองค์ทรงครองราชย์ยืนนานกว่า พระมหากษัตริย์ทุกพระองค์ในประวัติศาสตร์ไทย (พลาติลัย สิทธิธัญกิจ, พระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง KING OF THE WORLD, สำนักพิมพ์ Good Morning, พฤศจิกายน ๒๕๔๖, หน้า๒๗๗.)

(บน) ภาพสเก็ตช์มุมมองสูงให้เห็นทั้งมุมที่จะประดิษฐานพระบรมรูปปั้น จะสัมพันธ์กับพระที่นั่งอนันตสมาคม

(ล่าง) ภาพสเก็ตช์มุมกระทรวงโยธาธิการ ก่อนมีการจัดสร้างจริง (ภาพจากคลังเอกสารส่วนตัวของ Mario Tamagno โดยการดูแลรักษาของ Professor Elena Tamagno, Politecnico di Torino, เมืองตูริน ประเทศอิตาลี บันทึกสำเนาโดย อ.ดร. รชพร ชูช่วย เมื่อ เดือนกรกฎาคม พศ. ๒๕๔๔)

^๒ พลาดิศัย สิทธิธัญกิจ พระบรมรูปทรงม้า เรื่องสาเหตุการสร้างพระบรมรูปทรงม้า โครงการหนังสือเฉลิมพระเกียรติ รัชกาลที่ ๕ หน้า ๒๗-๒๘

^๓ ความกตัญญูรู้คุณแผ่นดิน หนังสืออนุสรณ์เนื่องในการเสด็จพระราชดำเนินพระราชทานเพลิงศพ พลตรี หม่อมราชวงศ์สังขดิศ ดิศกุล, พิพิธภัณฑ์วังวรดิศและหอสมุดสมเด็จพระยาตำรากราชานุภาพ, หน้า ๑๓๐.

สมเด็จพระยาตำรากราชานุภาพ ทรงเล้าถึงการสร้างพระบรมรูปทรงม้านั้นว่า “พระบรมรูปทรงม้านั้นเกิดแต่กรณี ๒ เรื่องประกอบกัน กรณีที่ ๑ เมื่อสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง จะเสด็จไปยุโรปครั้งหลังเมื่อ พ.ศ.๒๔๕๐ เวลานั้นทรงสร้างถนนราชดำเนินเสร็จแล้ว และได้ลงมือสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม ทั้งคิดแผนผังสนามใหญ่เชื่อมถนนราชดำเนินกับบริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคม กรณีที่ ๒ เวลานั้นยังอีกปีเศษจะถึงอภิเษกสมรส ซึ่งพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินนับได้ ๔๒ ปี รัชกาลยืนนานยิ่งกว่าพระมหากษัตริย์พระองค์อื่น บรรดาได้ปกครองประเทศสยามแต่ปางก่อนทั้งสิ้น กำหนดว่าจะมีการสมโภชเป็นงานใหญ่ คำสั่งสมเด็จพระบรมโอรสาธิราช (คือพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ซึ่งเป็นผู้สำเร็จราชการรักษาพระนครให้ทรงปรึกษากับเสนาบดี คิดกะโครงการพิธีชมมงคลว่าจะทำอะไรเสียแต่ในเวลาเสด็จไม่อยู่แล้วกราบทูลไปอย่ารอไว้ให้เสียเวลา”^๒

“...งานฉลองราชสมบัติรัชมงคลครั้งนี้มีดึกกับงานแต่ก่อน ด้วยเป็นมงคลอันพึงประสบได้ด้วยยากยิ่งนักควรให้ผิดกับงานแต่ก่อนๆ เห็นว่า ควรถือเหตุที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวได้ทรงปกครองทำนุบำรุงประเทศและประชาชนชาวสยามให้เจริญรุ่งเรือง และไพร่ฟ้าข้าแผ่นดินเป็นสุขสำราญมาช้านานกว่าพระมหากษัตริย์แต่ปางก่อน ข้อนี้เป็นหลักชักชวนชาวสยาม ทุกชาติทุกภาษาทั่วพระราชอาณาเขตให้บริจาคทรัพย์ตามกำลังรวมเงินนั้นทูลเกล้าฯถวายเป็นของชาวสยามรายตัวทั่วหน้า พร้อมใจกันสนองพระเดชพระคุณอย่างที่เราเรียกกันเป็นสามัญว่า “ทำขวัญ”...”^๓

ในระยะแรกที่รับบริจาคเงินเพื่อเป็นการเฉลิมพระขวัญอยู่นั้น คณะกรรมการฯ ยังไม่ได้สรุปว่าจะสร้างสิ่งใด ก็พอดีมีข่าวโทรเลขแจ้งมาว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จพระราชดำเนินพระราชวังแวร์ซาย ที่ประเทศฝรั่งเศสและสนพระทัย พระรูปพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ที่ทรงม้าหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์ ซึ่งมีความปรากฏในพระนิพนธ์ ของสมเด็จพระยาตำรากราชานุภาพ ทรงเล่าว่า

“...ในเวลาเมื่อกำลังบอกบุญอยู่นั้น ได้ทราบข่าวมาแต่ยุโรปว่า เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทอดพระเนตรวังแวร์ซายในประเทศฝรั่งเศส โปรดพระรูปพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ทรงม้าหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์อันตั้งไว้ในลานข้างหน้าพระราชวัง ทรงปรารภว่าถ้ามีพระบรมรูปของพระองค์ทรงม้า ตั้งไว้ในสนามที่ถนนราชดำเนินต่อกับบริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคม จะเป็นสง่างามดีเหมือนเช่นเขามักมีกันตามประเทศต่างๆในยุโรป สืบราคาสร้างพระบรมรูปเช่นนั้นว่าราว ๒๐๐,๐๐๐ บาท ได้ข่าวที่กล่าวมาประจวบเวลากับที่ได้เค้าวามีคนยินดีถวายเงินเฉลิมพระขวัญแพร่หลายจะได้เงินมากที่ประชุมเสนาบดีจึงลงมติแล้ว สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช กราบทูลขอถวายพระบรมรูปทรงม้านั้นเป็นของประชาชนชาวสยาม สนองพระเดชพระคุณในงานรัชมิ่งคลาภิเษก ก็โปรดพระราชทานพระบรมราชานุญาต จึงเกิดมีพระบรมรูปทรงม้าขึ้นด้วยประการฉะนี้...”

ซึ่งภายหลังเองก็ปรากฏในข้อเท็จจริงว่า การที่โปรดจะจัดสร้างพระบรมรูปทรงม้าสำหรับพระองค์นั้น เป็นพระราชประสงค์ในภายหลังที่สืบเนื่องมาตั้งแต่ครั้งเสด็จประพาสยุโรปในครั้งที่ ๑ ร.ศ.๑๑๖ ดังนั้นการเสด็จประพาสยุโรปในครั้งที่ ๒ จึงมีการเตรียมการโดยทรงมอบหมายให้หม่อมเจ้าจุลยุคลดี กฤษณากร “ จัดเตรียมหาช่างปั้นพระบรมรูปไว้ก่อนที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปยังยุโรป ฉะนั้นมูลเหตุที่สมเด็จฯ กรมพระยาดำรงราชานุภาพ ที่ได้ทรงบันทึกไว้ในภายหลังว่า “...เมื่อสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จไปทอดพระเนตรวังแวร์ซายในประเทศฝรั่งเศส โปรดพระรูปพระเจ้าหลุยส์ที่ ๑๔ ทรงม้าหล่อด้วยทองสัมฤทธิ์อันตั้งไว้ในลานข้างหน้าพระราชวัง ทรงปรารภว่าถ้ามีพระบรมรูปของพระองค์ทรงม้าตั้งไว้ในสนามที่ถนนราชดำเนินต่อกับบริเวณพระที่นั่งอนันตสมาคม จะเป็นสง่างามดีเหมือนเช่นเขามักมีกันตามประเทศต่างๆในยุโรป สืบราคาสร้างพระบรมรูปเช่นนั้นว่าราว ๒๐๐,๐๐๐ บาท...” ก็คงเพื่อให้เกิดความสอดคล้องกันกับการเรียไรเงินเฉลิมพระขวัญมากกว่าที่จะทรงมีพระราชประสงค์ดังกล่าวเมื่อประทับอยู่ในยุโรป เพราะพระราชประสงค์ที่จะสร้างพระบรมรูปนั้นมีตั้งแต่ก่อนที่จะเสด็จพระราช ดำเนินประพาสยุโรปในครั้งนี้ด้วยซ้ำ ดังพระราชหัตถเลขาถึงความมายังพระยาสุชุม (ภายหลังเป็นเจ้าพระยายมราช (บัน สุขุม) ถึงการเตรียมการสำหรับพระบรมรูปทรงม้า ความว่า

Dampfer Sachsen
Norddeutscher Bloyd, Bremen
วันที่ ๑๕ เมษายน รัตนโกสินทรศก ๑๒๖
ถึง พระยาสุชุม

ตั้งแต่มาได้รับโทรเลขบอกข่าวพระที่นั่งจะบับหนึ่ง ได้เตรียมโทรเลขไว้สำหรับจะมีจากสุเอซ หรือปอร์ตเซตจะบับหนึ่ง หนังสือฉบับนี้มีความมุ่งหมายที่อธิบายโทรเลขนั้นให้แจ่มแจ้งคือพระยาสุชุมจะนึกได้ว่ามีความคิดอย่างหนึ่ง ซึ่งค้างอยู่ช้านานว่าจะเอาเงินที่ข้าราชการเรียรายในการทำบุญแซยิตอายุครบ ๕๐ อันเหลืออยู่นั้น ก่อสร้างเป็นซุ้มประตู ที่ต้นถนนเบญมาศ อันต่อกันกับถนนดวงตะวัน และถนนราชดำเนินนอก ให้เป็นซุ้มประตูสำหรับวังสวนดุสิต ความคิดอันนี้ได้คิดเมื่อครั้งพระยาสุรียา (พระยาสุรียานุวัตร (เกิด บุนนาค) เป็นเสนาบดี มีหน้าที่สามคนร่วมกัน คือ พระยาสุรียา กรมหลวงนคร (สมเด็จพระเจ้าฟ้า กรมพระนครรา นุวัตรดิวงศ์) กรมดำรง (สมเด็จพระกรมพระยาดำรงราชานุภาพ) ถึงได้วาดอย่างขึ้นดูบ้างแล้ว แต่ก็เลยติดค้างอยู่ตามเคย มาภายหลังพระยาสุรียาคิดเห็นว่า น่าจะหล่อพระบรมรูปขี่ม้ายิงบนหลังซุ้มนั้น แต่ไม่มีโอกาสที่จะได้ทำรูป ก็มาระงับอีก

ครั้นครั้งนี้เห็นว่า เป็นโอกาสที่จะหาเวลาอื่นอีกนั้นยาก จึงได้จดหมายสั่งจตุรฎ (หม่อมเจ้าจุลยุคลดี กฤษณากร) ให้คิดอ่านหาช่างแลสืบราคาเตรียมไว้

ครั้นเมื่อมาถึงเอเดน ได้รับหนังสือจตุรฎ ส่งเมมโมเรนต์ว่าด้วยราคา รูปนั้นมาถาม ขอให้ตอบโดยโทรเลข เพื่อจะได้คอนแทรกตามราคาที่ได้กล่าวในเมมโมเรนต์ แต่เป็นการขัดข้องที่จะตอบไปไม่ได้ ด้วยเหตุว่าในเมมโมเรนต์นั้นช่างหล่อเขาจะอยากรู้ ส่วนสูงส่วนกว้างของซุ้ม ซึ่งเรายังไม่ได้กะไว้เลย เพราะเหตุฉะนั้น จึงได้คิดจะมีโทรเลขมาถาม แต่ก็คงจะกินเวลานานเหมือนกันกว่าจะได้รับคำตอบ เพราะจะต้องไปเรียกช่างเขามาคิดตัวอย่างขึ้นใหม่ เสร็จแล้วจึงออกมาได้ แต่นึกว่าถ้าหากว่าบอกพุงขนาดความกว้าง ซึ่งต้องอาศัยรถยนต์เป็นหลัก สูงก็ต้องอาศัยรถกว้างเป็นหลัก ออกมาแล้วอยากลองหาช่างให้เขาเขียนตัวอย่างซุ้มนั้น ทั้งรูปที่ตั้งทีเดียว บางทีก็จะได้ดี แต่จะไม่เข้าสโตนกันกับพระที่นั่ง อันจะสร้างขึ้นใหม่ ก็จะเป็นได้

การก็ไม่น่าจะร้อนรนอันใด เพราะถึงจะลงมือเดี๋ยวนี้ กว่าจะทำแล้วก็ตั้งปี แต่ความจริงที่ทำให้ต้องเร่งรัดอยู่นั้น ตรงที่จะปั้นโมเดลเราจะมีเวลานั่งให้เขาทำในเดือนพฤษภาคม พื้นนั้นก็เกี่ยวร้อนไปร้อนมา ฤๅเสียเวลาเที่ยวเตร่ จึงเป็นเหตุร้อนรนอยู่เท่านี้ ได้คิดเมมโมเรนต์ สอดมาให้อูด้วยในขณะนี้ ขอให้หาฤๅกรมหลวงนคร กรมหลวงดำรง พระยาสุรียา ข้าดยุอีกสักที แต่น้ำที่นั่นคงเป็นของพระยาสุชุม...”

สยามินทร์
จากพระราชหัตถเลขาข้างต้น จึงชัดเจนว่าการเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรปครั้งนี้ก็ทรงเตรียมพระองค์จะเป็นแบบเพื่อปั้นพระบรมรูปด้วยเช่นกัน นอกจากพระราชหัตถเลขาถึงพระยาสุชุมแล้ว ก็ยังทรงเล่าปะทานสมเด็จพระเจ้าลูกเธอ เจ้าฟ้านิภานภดลฯ เกี่ยวกับการเสด็จเป็นแบบปั้นพระบรมรูปทรงม้า ไว้ในหนังสือพระราชนิพนธ์ “ไกลบ้าน” ในครั้งแรกที่ได้เสด็จฯ ไปสตุติโอของ จอร์จ เออร์เนสต์ ซอลโล (Georges Ernest Saulo) “๐ ความว่า

คืนที่ ๔๕
วันพุธที่ ๑๙ มิถุนายน

...แต่ได้ไปที่ช่างหล่อในเรื่องที่จะหล่อรูปซึ่งตกลงกันให้ทำสำหรับจะไปตั้งในบางกอก “๐ เขาได้ปั้นตัวอย่างลงขึ้นไว้แลเลือกรูปม้าตัวอย่างที่ปั้นไว้นั้นสองอย่าง คือรูปขี่ม้าอย่างหนึ่ง รูปที่จะทำเล็กๆ อย่างหนึ่ง สั่งให้เขาเลือกเนื้อทองไว้ให้ดูด้วย แบ่งเป็น ๔ ชั้น ชั้นที่ ๑ แลชั้นที่ ๓ แปรกันแต่แต่งตัวเรียบขึ้นแลแต่งไม่เรียบราคาผิดกันถึง ๒ ปอนด์ ชั้นที่ ๒ เปนสีดำ ไทยคงไม่ชอบ ชั้นที่ ๔ ผิวทองหยาบเกินไปคงไม่ชอบ ถ้าที่ ๑ กับที่ ๓ ทำไปทั้งสองอย่าง คงคงหันลงซื้อข้างถูกที่ ๑ เห็นจะไม่ออก จึงได้ทำแต่ที่ ๓ เขาขอให้ถ่ายรูปไว้ให้ทั้งสี่ด้าน พรุ่งนี้จึงจะได้ไปถ่าย กลับมาก่อนเวลากินเช้า...”

ภาพขุ้มกรรมยุทธนาธิการ หรือขุ้มช้าง เป็นขุ้มแรกในจำนวนขุ้มรับเสด็จจำนวนทั้งสิ้น ๑๐ ขุ้ม ซึ่งปรากฏอยู่ตลอดแนวถนนราชดำเนินในภาพเป็นข้างศึกจำนวน ๒ เชือก เทินพระเกี้ยวยอดอันเป็นสัญลักษณ์ประจำพระองค์ ร.๕ ซึ่งภายหลังเป็นตราประจำจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย: ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

ภาพขุ้มกระทรวงโยธาธิการ ซึ่งเมื่อวัดจากฐานถึงยอดสูงประมาณ ๔๐ เมตร หากเทียบเคียงกับทหารที่ยืนอยู่ตรงฐานขุ้มดังกล่าว น่าจะสูงเกินตึก ๑๐ ชั้น: ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

^{๑๑} พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระทานสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านภานพดล, **ไกลบ้าน (เล่ม ๒)**, โรงพิมพ์คุรุสภา, พ.ศ.๒๔๙๗, หน้า ๒๖๒.

^{๑๒} กรมหลวงสรรพสาตรศุภกิจ

^{๑๕} พระราชนิพนธ์ในพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวพระทานสมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้านภานพดล, **ไกลบ้าน (เล่ม ๒)**, โรงพิมพ์คุรุสภา, พ.ศ.๒๔๙๗, หน้า ๓๑๙.

คืนที่ ๑๔๙

วิลลาเฟอร์สสเดนรุห์ เมืองฮอมเบ็ค
วันพฤหัสบดีที่ ๒๒ สิงหาคม ร.ศก ๑๒๖

หญิงน้อย

วันนี้ไม่เปนอันที่จะทำอะไรได้ เรงการอะไรที่ค้งค้างเล็กน้อยๆ แต่มันหลายอย่างเข้าม้นก็เลยมาก แล้วต้องมานั่งให้ช่างปั้นรูป จนกระทั่งเวลาบ่าย ๕ โมงจึงได้ออกจากเรือน ไปดูรูปม้าที่ช่างปั้นจะทำรูป ทางอยู่ข้างจะไกล ไปด้วยรถโมเตอร์คาร์ ทางแขวงมองต์ปาร์นิสส์ ซึ่งเป็นตอนที่คนจนอยู่ ที่ซึ่งช่างปั้นอยู่นั้นเขาเรียกว่าถนนช้าง มีช่างเขียนช่างปั้นอยู่แถวนั้นโดยมาก เปนที่เรียบโรงที่ปั้นนั้นลึกเข้าไปจากถนนใหญ่อีกชั้นหนึ่ง เขาปั้นม้างาม แต่รูปช่างบนนั้นใช้ไม่ได้ ผอมด้วยเอารูปกิงออฟสเปนมาเปนตัวอย่าง ในเรื่องปั้นรูปยังไม่เป็นการเลย ทั้งรูปสำหรับจะขี่ม้า และรูปที่สำหรับจะหล่อเล็กๆ เรื่องปั้นรูปนี้จะทำตามรูปถ่ายไม่ได้เปนอันขาด เพราะรูปมันสูงขึ้นมาไม่พอ รูปเล็กที่ทำไว้แบนไปหมด รูปใหญ่แก้มตอบแลเหยวเพนกลีบๆ ปากตู่ๆ แต่ช่างปั้นมันดีเสียจริงๆ พอพอลงไปนั่ง จวยดินบักก็แตะหัวก่อนแก้หัวเสร็จแล้วจึงมาแก้หน้า ถมแก้มที่ลึกให้ตื้น ประหมับที่ทำรัดไว้ให้สูงขึ้น ลดกลีบหน้า แก้วคิว ที่ประดักประเดิดมากอยู่ที่ปาก เมื่อแรกพ้อออกจะจุนๆ ว่าต้องไปนั่ง แต่พอเห็นมันแตะเข้าสองสามแตะ รู้ทีเดียวว่ามันดี เลยหายจุนนั่งดูเสียเพลิน เขาขอชั่วโมงพอนั่งให้กว่า ๒ ชั่วโมง แต่ถึงกระนั้นก็ยังเอาดีไม่ได้ เวลาไม่พ้อต้องมาทำที่ฮอมเบ็คต่อไปอีก แต่รูปม้านั้นที่ได้ยวได้ เพราะมีตัวอย่าง รูปปั้นพ้อออกจะยอมเสียแล้วว่าฝรั่งเศสไวกว่า อิตาลีเียนมาก ฝีมือที่ทำมันเล่นช้างเหมือนมากกว่าอิตาลีเียนเล่นช้างขาดัดจริต ชั่วแต่ตรงไปช่างปั้นแล้วก็กลับเท่านั้น...^{๑๑}

คืนที่ ๑๖๘

วันอังคารที่ ๑๐ กันยายน

วันนี้ค่อยยังชั่วขึ้นกว่าวานสักหน่อย แต่กินเข้ายังไม่ได้ จรูญเอาช่างปั้นมาปั้นสอบ แก้วขีดเตียนกัน ตกลงเอาเปนใช้ได้ ดูก^{๑๒} ว่าตั้งแต่เห็นคนปั้นรูปมา ไม่มีเหมือนเช่นคราวนี้ แต่จะให้เหมือนที่เดียวยาก เพราะปั้นโตกว่าตัว เหมือนอย่างคนจะเขียนไม้ขีดไฟให้เหมือนเท่าใดก็ดี แต่ขยายส่วนให้โตขึ้น คงเห็นไม่เหมือน นั่งอยู่จนเย็นจึงได้ออกไปซื้อถ...^{๑๕}

ดังนั้นจากเดิมที่มีพระราชประสงค์ที่จะสร้างพระบรมรูปทรงม้าด้วยพระราชทรัพย์ส่วนที่เหลือจากเงินบริจาคจากพระราชพิธีเฉลิมพระชนมพรรษาครบ ๕๐ ปี (พ.ศ.๒๔๔๖) แต่เมื่อทางราชการได้เปิดโอกาสให้ประชาชนชาวสยามได้ร่วมกันบริจาคทรัพย์ เพื่อจะใช้ในพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกใน พ.ศ.๒๔๕๑ การจัดสร้างพระบรมรูปทรงม้างดพระราชประสงค์จึงถูกนำมาเป็นมูลเหตุสำคัญในการเรียไรเงิน โดยจะเป็นการน้อมเกล้าถวายพระบรมรูปทรงม้าอันเป็นเครื่องหมายที่ประชาชนจะแสดงความจงรักภักดีร่วมกัน และความสำคัญอีกประการหนึ่งที่จะทำให้การเรียไรเงินสัมฤทธิ์ผลดังพระราชประสงค์ที่ตั้งพระทัยไว้ ก็คือการจะสื่อสารให้ประชาชนได้ทราบความยิ่งใหญ่ของพระบรมรูปทรงม้าซึ่งมีราคาที่สูงมากในขณะนั้น เพราะอย่าลื้มว่าเมื่อ ๑๐๐ ปีล่วงมาแล้ว คงมีชาวยามเพียงไม่กี่คนที่รู้จักคำว่า “พระบรมรูปทรงม้า” หรือ “อนุสาวรีย์” ความยิ่งใหญ่แห่งพระบรมราชานุสาวรีย์ของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงจำเป็นต้องถูกจำลองให้ประชาชนได้เห็นสิ่งที่จะเกิดขึ้นในอนาคตตามตำแหน่งที่ทรงวางแผนผังไว้ในอันที่จะต่อเชื่อมกับพระราชวังแห่งใหม่ โดยการจำลองความยิ่งใหญ่ดังกล่าว ได้ปรากฏอยู่ในพระราชพิธีรับเสด็จพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ณ วัดพระนครจากการประพาสยุโรป ร.ศ.๑๒๖ (พ.ศ.๒๔๔๐) ผ่านซุ้มรับเสด็จของกระทรวงโยธาธิการ

จดหมายเหตุประกอบเรื่องไกลบ้าน ของสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายว่า “...ก่อนถึงถนนบุญมาศ ซึ่งเป็นที่ตั้งของพระบรมรูปทรงม้าในปัจจุบันนั้น ปรากฏซุ้มของกระทรวงโยธาธิการ ซึ่งเป็นซุ้มสุดท้ายก่อนเสด็จเข้าในพระราชวังดุสิต อันปรากฏรายละเอียดดังนี้ ซุ้มกระทรวงโยธาธิการ ตั้งอยู่ที่หน้าพระลาน ลักษณะเป็นซุ้มโค้งแหลม มีหอสูงสองข้าง ตรงกลางซุ้มมีตรา จ.ป.ร. สองข้างซุ้มมีกำแพงโค้งมีซุ้มประตูโค้งแหลมหลายประตู ด้านหน้าซุ้มเป็นปฏิมากรรมรูปเทวดาทรงกาง อยู่บนแท่นสูง...”

รายงานข่าวจากหนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ให้รายละเอียดเช่นกันว่า “...ซุ้มของกระทรวงโยธาธิการ ออกแบบเป็นแบบตะวันตก สูงสง่าและรองรับด้วย แก้วเสารูปโค้ง ซุ้มนี้เป็นซุ้มที่ขึ้นชมกล่าวขวัญของคนส่วนใหญ่เช่นกัน ได้มีการวางแผนไว้ว่าจะมีการสร้างตามแบบจำลองนี้ใหม่ด้วยหินอ่อน เพื่อเป็นระลึกเฉลิมฉลองรัชกาล หอคอยสองหอที่มีความสูงประมาณ ๔๐ เมตร มีกลุ่มดวงไฟอยู่บนยอด และมีการตกแต่งดวงไฟทั่วโครงสร้างทั้งหมดยาว ๒๑ เมตร โดยมีความกว้างประตู ๑๒ เมตร และแนวเสายาวออกไป ๔๕ เมตร ทั้งสองข้าง ที่วงเวียนด้านหน้าซุ้ม เป็นรูปพระพุทธรูปที่ทรงพระพุทธรูปเป็นเทวดาในความเชื่อของชาวอินเดียที่ประจำวันพุทธรูปอันเป็นวันพระราชสมภพของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รูปปั้นตั้งอยู่บนฐานที่มีความสูง ๕ เมตร...”

และในหนังสือพิมพ์บางกอกไทม์ วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน ๒๔๕๐ ยังมีรายงานอีกว่า “...ซุ้มของกรมโยธาธิการ จะยังไม่มีเครื่องลงอีกหลายวัน เพื่อให้มีเวลาที่จะศึกษาว่าเมื่อมีการก่อสร้างด้วยหินอ่อนแล้วจะเป็นอย่างไร...” ซึ่งรายงานชาวดังกล่าวน่าจะสื่อได้ทั้งการก่อสร้างพระบรมรูปทรงม้า และการก่อสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม

ฉะนั้นจึงเป็นไปได้ว่า จากพระราชประสงค์ที่จะก่อสร้างพระที่นั่งอนันตสมาคม และพระบรมรูปทรงม้า ซุ้มรับเสด็จของกระทรวงโยธาธิการ จึงถูกจำลองให้เห็นประชาชนได้เห็นภาพในอนาคตของสิ่งปลูกสร้างดังกล่าว โดยด้านหน้าซุ้มกระทรวงโยธาธิการในตำแหน่งเดียวกับที่ประดิษฐานพระบรมรูปทรงม้าในปัจจุบัน ได้มีการสร้างรูปจำลองพระพุทธรูปทรงกาง ซึ่งสมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ ทรงอธิบายว่า “ทำเทียบเป็นตัวอย่างที่จะสร้างพระบรมรูปทรงม้า” ^{๑๖}

ใบเสร็จรับเงินในการบริจาคสร้างพระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว (พระบรมรูปทรงม้า) พ.ศ. ๒๔๕๐

พระที่นั่งวิมานเมฆ กรุงเทพฯ

^{๑๖} สมเด็จพระยาดำรงราชานุภาพ จดหมายเหตุประกอบเรื่องไกลบ้าน ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้พิมพ์พระราชทานในงานพระศพสมเด็จพระอริยวงศาคตญาณ สมเด็จพระสังฆราช วันที่ ๑๘ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๕๐๕ หน้า ๑๑๓.

ส่วนที่หนังสือพิมพ์บางกอกใหม่ อ้างถึงการสร้างรูปจำลอง พระพุทธรูปที่ท้าว พระเป็นวันพระราชสมภพ (the day on which His Majesty was born) จึงเลือกเทวดาประจำวันพฤหัสบดี นั้น น่าจะเป็นความเข้าใจที่ผิดพลาด เนื่องจากวันพระราชสมภพตรงกับวันที่ ๒๐ กันยายน พุทธศักราช ๒๓๙๖ อันเป็นวันอังคารหาใช่วันพฤหัสบดี ไม่ แต่เหตุผลที่ใช้เทวดาประจำวันพฤหัสบดี แทนพระบรมรูปทรงม้าที่จะสร้างขึ้นในอนาคตนั้น น่าจะด้วยเพราะพระราชพิธีบรมราชาภิเษก เนื่องจากในรัชสมัยของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ได้มีพระราชพิธีบรมราชาภิเษกสองครั้ง คือครั้งแรกในพุทธศักราช ๒๔๑๑ และครั้งที่สอง พุทธศักราช ๒๔๑๖ ^{๙๙} โดยการจัดพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในครั้งหลังนั้นตรงกับวันพฤหัสบดี จึงอาจเป็นไปได้ว่า กระทรวงโยธาธิการนำเอาเทวดาประจำวันพฤหัสบดีมาเป็นเครื่องหมายแทนองค์พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และการจำลองรูปพระพุทธรูปทรงกวางก็น่าจะสอดคล้องกับพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก อีกประการหนึ่งน่าจะสันนิษฐานได้ว่า วันพฤหัสบดีเป็นวันครู ซึ่งเป็นวันมงคล ทั้งเทวดาประจำวันพฤหัสบดีก็ถือว่าเป็นครูแห่งเทวดาทั้งปวง

หนังสือพิมพ์บางกอกใหม่ ฉบับภาษาอังกฤษ ได้บันทึกเรื่องดังกล่าวในวันรุ่งขึ้นหลังการรับเสด็จพระราชดำเนิน อันถือเป็นการประกาศให้ชาวโลกได้รับรู้พระบารมีที่ยิ่งใหญ่ของพระองค์ ความว่า “...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว เสด็จนิวัตแล้วและได้รับการถวายการต้อนรับจากประชาชนชาวไทยด้วยความจงรักภักดีอย่างยิ่งใหญ่ สมพระเกียรติ เมืองกรุงเทพซึ่งงามสง่ามานานแล้ว ได้ถือวโรกาสนี้ประดับตกแต่งอย่างสวยงาม แสดงถึงความปิติยินดีเป็นอย่างสูงเป็นที่ประจักษ์ต่อสายตาแม้แต่ผู้ที่เคยอยู่อาศัยในกรุงเทพมานานว่า การถวายการต้อนรับพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ในการเสด็จกลับจากการประพาสยุโรปครั้งที่ ๒ เมื่อวานนี้งดงามยิ่งใหญ่อ่างไม่เคยมีมาก่อน โดยเฉพาะการตกแต่งและประดับไฟตามแนวถนนราชดำเนินระหว่างพระบรมมหาราชวัง และพระราชวังสวนดุสิต สิ่งหนึ่งที่แสดงให้เห็นชัดเจน คือ คำถวายการต้อนรับและถวายพระพรจำนวนมาก **เสมือนหนึ่งเป็นการประกาศความยิ่งใหญ่ของกรุงเทพ ทั้งโดยผู้ปกครอง และผู้ถูกปกครองทุกผู้ทุกนาม การถวายการต้อนรับอย่างอบอุ่นของมหาชนซึ่งแสดงถึงความรู้สึกอย่างลึกซึ้งนี้สมควรถูกบันทึกไว้...**”

ถัดจากนั้นอีก ๑ ปี หลังพระราชพิธีรับเสด็จนิวัตพระนครจากการประพาสยุโรป พระบรมรูปพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงม้า สร้างเสร็จเรียบร้อยและส่งถึงกรุงเทพฯ ในปี พ.ศ.๒๔๕๑ ครั้นถึงวันพุธที่ ๑๑ พฤศจิกายนปีเดียวกัน อันเป็นวันประกอบพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษก เจ้าพนักงานได้อัญเชิญพระบรมรูปทรงม้าขึ้นประดิษฐานบนแท่นที่ลานพระราชวังดุสิต สมเด็จพระบรมโอรสาธิราช เจ้าฟ้ามหาวชิราวุธ สยามมกุฎราชกุมาร (พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว) ทรงอ่านคำถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกและน้อมเกล้าฯ ถวายพระบรมรูปทรงม้า จากนั้นได้กราบบังคมทูลเชิญเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าอยู่หัวให้ทรงประกอบพิธีเปิดผ้าคลุมพระบรมรูปทรงม้า เพื่อเป็นปฐมฤกษ์และประกาศพระเกียรติคุณให้ปรากฏไว้สืบไป ^{๑๐๐}

พระราชดำรัสตอบในพิธีน้อมเกล้าฯ ถวายพระบรมรูปทรงม้า มีบันทึกไว้ในหนังสือราชกิจจานุเบกษา ฉบับวันที่ ๒๙ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๕๑ มีความตอนหนึ่งว่า

“...การซึ่งท่านทั้งหลายได้พร้อมใจกันสร้างรูปเราขึ้นครั้งนี้ ก็นับว่าเป็นถาวรนิมิตอันดีในความพร้อมเพรียงของชาติ อันเกิดขึ้นในใจท่านทั้งหลาย และแสดงเป็นพยานความเชื่อถือไว้วางใจแผ่นดินและรัฐบาลของตนอันเป็นเหตุจะทำให้เกิดมรรคผล เพื่อความผาสุกสำเร็จแก่ชาติของเราในภายหน้า...”

“...เราขอแสดงความขอบใจท่านทั้งหลายแท้จริงพร้อมกันกับพระบรมวงศานุวงศ์ท่านผู้มีบรรดาศักดิ์ทั้งอาณาประชาราษฎร์ของเราในการที่ยกย่องให้เกียรติยศอันยิ่งใหญ่แก่เราแต่เวลายังมีชีวิตจะเป็นที่ตั้งแห่ง ความพอใจของเราอยู่เป็นนิรันดร์...”

เงินที่เริ่มเรียไรตั้งแต่เมื่อครั้งเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรป ร.ศ.๑๒๖ เรื่อยมาจนถึงพระราชพิธีรัชมังคลาภิเษกนั้น รวมได้กว่า ๑ ล้าน ๒ แสนบาท ส่วนเงินที่เหลือจากการสร้างพระบรมรูปทรงม้า รวมทั้งสิ้นทั้งต้นและดอกเบี้ยเป็นเงิน ๙๘๒,๖๗๒ บาท ๔๘ สตางค์ สมเด็จพระบรมโอรสาธิราชฯ นำขึ้นทูลเกล้าฯ ถวายตามมติเดิม พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระราชดำริว่า จะเอาเงินนั้นใช้สถาปนาการอย่างใดอย่างหนึ่งให้เกิดประโยชน์แก่ชาวสยามสนองคุณความกตัญญูแก่เวทีที่ได้มีต่อพระองค์นั้น แต่ยังไม่ทันตกลงว่าจะทำอะไร สมเด็จพระปิยมหาราชเจ้าเสด็จสวรรคตเสียก่อน พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงทรงดำเนินการตามพระราชประสงค์ของพระบรมชนกนาถ โปรดให้ใช้เงินเฉลิมพระขวัญที่ยังเหลืออยู่ขยายโรงเรียนพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวให้กว้างขวาง และพระองค์ทรงเปลี่ยนชื่อเป็น “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ซึ่งเป็นสถาบันการศึกษาในระดับอุดมแห่งแรกของประเทศ ^{๑๐๑}

เพื่อให้เป็นพระบรมราชานุสาวรีย์อันยิ่งใหญ่และถาวรในสมเด็จพระบรมชนกาธิราช พระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว จึงได้พระราชทานเงินทุนที่เหลือจากการที่ราษฎรได้เสียอะไรเพื่อสร้างพระบรมราชานุสาวรีย์พระบรมรูปทรงม้าจำนวนเก้าแสนกว่าบาท ให้ใช้เพื่อสร้างอาคารเรียนและเป็นตึกบัญชาการบนที่ดินของพระคลังข้างที่จำนวน ๑,๓๐๙ ไร่ ซึ่งอยู่ที่อำเภอปทุมวัน และเงินที่เหลือจากการสร้างก็ได้พระราชทานพระบรมราชานุญาติให้ใช้เพื่อกิจการของโรงเรียน

การสถาปนา “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” จากเงินที่เหลือจากการสร้างพระบรมรูปทรงม้าเพื่อเฉลิมพระขวัญในคราวนั้น จึงน่าจะเป็นสิ่งสำคัญที่เหลืออยู่ จากการเสด็จพระราชดำเนินประพาสยุโรป ร.ศ.๑๒๖ และจากแบบจำลองพระพุทธรูปทรงกวางที่ทำเทียบเป็นตัวอย่างของการสร้างซุ้มรับเสด็จของกระทรวงโยธาธิการด้วยเหตุนี้ ^{๑๐๒}

ภาพพระราชพิธีเปิดพระบรมรูปทรงม้า พ.ศ. ๒๔๕๑ (รศ. ๑๒๗) ภาพจากหอจดหมายเหตุแห่งชาติ

^{๑๗} กรมศิลปากร พระราชพิธีบรมราชาภิเษก กรมศิลปากรจัดพิมพ์เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระปรมินทรมหาภูมิพลอดุลยเดช มหाराชา เนื่องในมหาวโรกาสพระราชพิธีมหามงคล เฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ หน้า ๕๐-๕๑.

^{๑๘} สำนักพระราชวัง, จิตรกรรมและประติมากรรมแบบตะวันตกในราชสำนัก เล่ม ๑, จัดพิมพ์สนองพระมหากรุณาธิคุณ สมเด็จพระนางเจ้าสิริกิติ์ พระบรมราชินีนาถ เนื่องในมหามงคลเฉลิมพระชนมพรรษา ๕ รอบ ๑๒ สิงหาคม ๒๕๓๕, หน้า ๒๑๑.

^{๑๙} ๗๐ ปีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กำเนิดจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงพิมพ์จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย, ๒๕๓๐

^{๒๐} ยุวดี ศรี, ชุ่มรับเสด็จพระพุทธเจ้าหลวง, สำนักพิมพ์มติชน, กรุงเทพฯ, หน้า ๒๑๕.

สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงรักษา เอกราชของชาติ ไว้อย่างไร

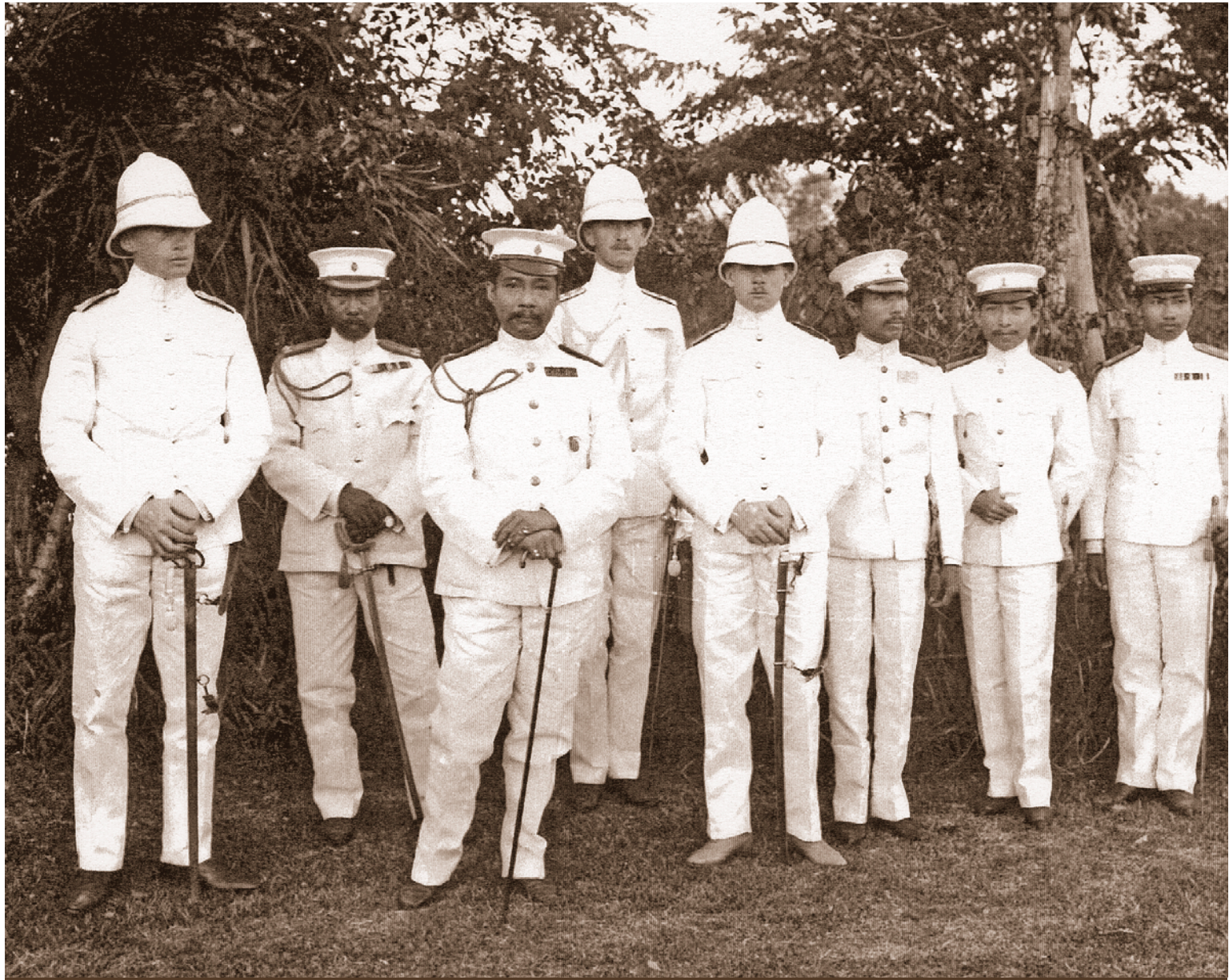
สมเด็จพระปิยมหาราชทรงเป็นที่เคารพเทิด
ทูนของปวงชนชาวไทย ตลอดระยะเวลาที่ทรง
ครองราชย์ยาวนานถึง ๔๒ ปี ทรงพระปรีชา
สามารถและเฉลียวฉลาด ทรงทำให้ประเทศ
ไทยของเรารอดพ้นจากการล่าอาณานิคมของ
ประเทศมหาอำนาจในยุคนั้น พระองค์ทรงมี
พระปรีชาสามารถ มีสายพระเนตรอันยาวไกล
ทรงนำพาประเทศให้รอดพ้นจากการตกเป็น
เมืองขึ้นของประเทศอื่นแล้วก็ดำรงไว้ซึ่ง
เอกราชได้อย่างสง่างาม

จุฬาราชมนตรี จันทอง จันทรางศุ นิสิตเก่าคณะนิติศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๖-๒๕๐๗

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว ประทับโต๊ะทรงอักษรที่เรือนต้น
(หน้าซ้าย) วิกฤตการณ์ปากน้ำ ร.ศ. ๑๑๒ ความขัดแย้งทางการเมืองระหว่างสยามกับฝรั่งเศส

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงฉายพระรูปกับข้าราชการไทยและต่างชาติ

(ซ้าย) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงฉายพระรูปกับชาร์นโคลส์ที่ ๒ และจักรพรรดินีมารฟีโอ โคลอฟนา

(กลาง) หน้าปกรายการพระกระยาหารกลางวัน ณ “แบร์เนอร์โฮฟ” (ขวา) พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเสด็จประพาสยุโรป พ.ศ. ๒๔๕๐

เราจะสังเกตได้ว่าประเทศที่อยู่ใกล้เคียงเรา สมัยล่าอาณานิคมจากชาติตะวันตกนั้น ทุก ๆ ประเทศเรียกว่าแทบจะไม่รอดพ้นจากการล่าอาณานิคม โดยเรานำแผนที่ประเทศไทยมากางก็จะเห็นว่าประเทศเพื่อนบ้านโดยรอบทางตะวันตกตั้งแต่พม่า อินเดีย ปากีสถาน อัฟกานิสถานไปถึงตุรกี จะพบว่าช่วงเวลาการแสวงหาอาณานิคมของชาติตะวันตกนั้น อังกฤษเป็นเจ้าของประเทศเหล่านี้หมดลงไปจนถึงมลายู สิงคโปร์ ส่วนนั้นอังกฤษครอบครองอยู่ถ้าต่ำลงไปกว่านั้นถึงอินโดนีเซีย ก็มีดัตช์หรือเนเธอร์แลนด์ปกครองดูแลอยู่ ยิ่งไปกว่านี้จะพบว่าสเปนและสหรัฐอเมริกาครอบครองต่อเนื่องกัน สำหรับทางตะวันออก ลาว เขมร เวียดนาม ตกเป็นเมืองขึ้นของฝรั่งเศสเรียกว่าอินโดจีน จะเห็นได้ว่าพื้นที่กว้างใหญ่ไพศาล มีประเทศไทยอยู่รอดอยู่ประเทศเดียวตรงกลางอันเนื่องมาจากพระบรมปริชาญาณของพระบาทสมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงรัชกาลที่ ๕ เป็นพระผู้ทรงอุดหนุนอย่างสำคัญ แต่ว่าพระองค์คงไม่ได้ทำทุกสิ่งทุกอย่างเพียงลำพังพระองค์เองเท่านั้น แต่ทรงอยู่ในฐานะเป็นผู้นำ เป็นผู้กำหนดนโยบาย ซึ่งจะเรียกว่า พระราชวิเทศนโยบายก็ได้ เป็นเรื่องที่ยึดมั่นมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ มาจนถึงรัชกาลที่ ๕ ซึ่งโชคดียังเหลือเกินที่ทรงครองราชย์อยู่ยาวนาน เพราะเหตุว่ามีความต่อเนื่องทางนโยบายจากนั้นไปรัชกาลที่ ๖ อีก ๑๕ ปี มี

ฝรั่งบอกว่าการผลิตแผนที่ดินของเราจากรัชกาลที่ ๔ มารัชกาลที่ ๕ ต่อไปจนถึงรัชกาลที่ ๖ มีความต่อเนื่องและเป็นความต่อเนื่องสม่ำเสมอที่ก้าวขึ้นสู่เส้นทางที่ชัดเจน ถ้าเรานึกถึงตัวอย่างง่าย ๆ เช่น เรื่องภาษาอังกฤษรัชกาลที่ ๔ เป็นเจ้านายเอเชียพระองค์แรกที่รับสั่งเขียนภาษาอังกฤษได้ แต่เพราะว่าท่านไม่ได้ทรงเรียนมาตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์แต่มาทรงศึกษาตอนผนวช ระหว่างที่ผนวชอยู่ ๒๗ ปีก่อนเป็นพระเจ้าแผ่นดิน พอมาถึงรัชกาลที่ ๕ พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวทรงสามารถรับสั่ง เรียน เขียน ภาษาอังกฤษตั้งแต่สมัยที่ยังทรงพระเยาว์ มีหม่อมแอนนามาสอน พอถึงรัชกาลที่ ๖ ทรงไปเรียนเมืองนอก เสด็จไปทรงศึกษาที่อังกฤษ ทรงสำเร็จการศึกษาจากมหาวิทยาลัยออกซฟอร์ด ทางด้านอักษรศาสตร์ ประวัติศาสตร์ นิติศาสตร์ แถมยังทรงศึกษาวิชาทหารมาด้วย ซึ่งทำให้เรามีพัฒนาการที่เป็นขาขึ้นมาโดยตลอดในเรื่องวิสัยทัศน์ ความรอบรู้เท่าทันโลกตะวันตก ในขณะที่ประเทศเพื่อนบ้านของเรา เช่น

ประเทศพม่า การปรับตัวแต่ละครั้ง การผลิตแผนที่ดินแต่ละคราวล้วนเป็นการผลิตแผนที่ดินซึ่งไม่มีความต่อเนื่อง ไม่ได้เป็นไปโดยสงบเรียบร้อย การฆ่าล้างราชวงศ์กันแต่ละรอบทำให้ขุนนางพลอยโดยกวาดล้างไปด้วย ความมั่นคงทางการเมือง ความต่อเนื่องของนโยบาย การใช้เวลาศึกษาหาความรู้เพื่อให้เท่าทันโลกตะวันตกจึงไม่มี ในขณะที่ตอนนั้นโลกตะวันตกไปถึงไหนต่อไหนแล้ว บันทึกรายการเหตุการณ์ตอนอังกฤษยกกองทัพเข้าไปยึดครองพม่าว่าทหารอังกฤษเห็นทหารพม่ายกมาเป็นแถว นั่งตกตะลึงเพราะแลดูแปลกตา สวยดี แต่ว่าอังกฤษเอาปืนกลปืนไฟมา ในขณะที่พม่ายังเดินช้างเดินม้าเข้ามารบ ผลที่สุดบ้านเมืองจึงไปไม่รอด จะเห็นได้ว่าเป็นตัวอย่าง

ของความเปลี่ยนแปลง

ใครจะนึกว่าวันหนึ่งประเทศไทยจะตกอยู่ท่ามกลางอังกฤษกับฝรั่งเศส ไม่ได้แปลว่าเราย้ายประเทศไทยไปอยู่ระหว่างช่องแคบไดเเวอร์ แต่วันหนึ่ง ช้างหนึ่งของประเทศเราเป็นอังกฤษอีก ช้างหนึ่งเป็นฝรั่งเศส แล้วเราอยู่ตรงกลางจะรอดได้อย่างไร จะดำเนินรัฐประศาสน์นโยบายอย่างไร จึงจะเอาตัวรอด ตรงนี้เป็นเรื่องสำคัญซึ่งพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ต้องรับภาระช่วงที่หนักที่สุด แรงบีบคั้นมีมาตั้งแต่สมัยรัชกาลที่ ๔ ซึ่งเราเริ่มเสียดินแดนบางส่วนไปแล้วคือเขมรตอนนอก พม่าสมัยรัชกาลที่ ๕ เราเสียดินแดนอีกหลายครั้ง แต่ละครั้งพระเจ้าอยู่หัว

รัชกาลที่ ๕ ต้องทรงโหม่นัสพระราชหฤทัย ทรงเศร้าโศกเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะเหตุการณ์ รศ.๑๑๒ ซึ่งกองทัพเรือของฝรั่งเศสเข้ามาปิดปากอ่าวเจ้าพระยา สิ่งเหล่านี้เป็นความวิตกของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ อย่างถึงที่สุด แต่ท่านก็ไม่ทรงท้อถอย ทรงถือว่างานต้องทำ นโยบายต้องเดินหน้าตลอดเวลา

ในวันนั้นทรงตระหนักแน่แก่พระราชหฤทัยว่าเราคงจะไม่สามารถที่จะมีกองทัพ มีอาวุธยุทโธปกรณ์ มีเครื่องมือ หรือปืนกลไปสู้กับอังกฤษหรือฝรั่งเศส ซึ่งล้วนแต่เป็นเจ้าดำรับในการคิดทางเทคโนโลยี อย่างมากก็ต้องไปซื้อเขา แล้วที่ไหนเลยเขาจะขายให้เรา ในเมื่อเขาตั้งใจจะมาสู้กับเรา การที่เรามีเพียงหอกเพียงดาบเหมือนอย่างเดิมคงทำอะไรไม่ได้มาก คงต้องสู้กันที่สติปัญญา สู้ด้วยนโยบายต่างประเทศ ประเด็นสำคัญอยู่ที่เราจำเป็นต้องสร้างดุลยภาพ คานอำนาจไม่ให้อังกฤษ ฝรั่งเศส ชาติใดชาติหนึ่งเข้ามามีอิทธิพลเหนือเราโดยเด็ดขาด ในขณะที่เดียวกันก็ต้องหาชาติที่ ๓ ที่เป็นมหาอำนาจเข้ามาช่วย

ดูแลด้วย อังกฤษเคยเสนอจะเข้ามาลงทุนทำทางรถไฟใน
เมืองไทยโดยขอเก็บผลประโยชน์สัมปทานในระยะยาว
แม้วันนั้นเมืองไทยจะอยากได้ทางรถไฟ แต่ท่านก็ตัดสินใจ
ไม่ยกสัมปทานรถไฟให้กับอังกฤษ เพราะการที่อังกฤษจะ
มีผลประโยชน์เพิ่มพูนออกเสียอาจจะทำให้ฝรั่งเศสซึ่งเข้า
มามีอิทธิพลในเมืองไทยครั้งก่อนประเทศแล้วลุกขึ้นมาทำ
อะไรบางอย่าง เพราะฉะนั้นถึงแม้ว่าเราจะไม่มีเทคโนโลยี
หรือเงินทองร่ำรวยมากมายเท่าไรนัก แต่ก็ค่อย ๆ สร้าง
เองดีกว่า จึงเห็นได้ว่าพระองค์ทรงตัดสินใจทำทางรถไฟ
ทั้งหมดของเราเอง

นอกจากนั้นวิไลไชยายที่สำคัญยิ่งอีกอย่างหนึ่งคือ
การสร้างสัมพันธ์ไมตรีอันแนบแน่นกับรัสเซีย มกุฎราช
กุมารของรัสเซีย (ตำแหน่ง
ซาเรวิช) ซึ่งต่อมาเสวยราชย์เป็น
พระเจ้าซาร์นิโคลัสที่ ๒ ทรงเป็น
นักเรียนนายเรือ เสด็จมาทรงฝึก
วิชาเดินเรือที่สิงคโปร์เมื่อราวปี
๒๔๓๐ สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวง
ทรงได้ข่าวก็โปรดฯ ให้สมเด็จพระกรม
พระยาดำรงราชานุภาพเสด็จลงไป
เชิญเสด็จมาประพาสเมืองไทย มี
การรับเสด็จที่กรุงเทพฯ และที่
บางปะอิน เรื่องรับแขกบ้านแขก
เมืองนั้นไม่มีใครเอาชนะเราได้
ตอนเสด็จไปบางปะอิน ฝ่ายไทย
กลัวเจ้านายฝรั่งจะทรงร้อนก็ให้
ทหารเรือสูบน้ำทำฝนตกทั้งคืน
เพราะเวลานั้นยังไม่มีเครื่องปรับอากาศ ตอนกลางคืนมีงานชื่อ

จันทร์ประภาสโมสร ภาษาอังกฤษชื่อ Moonlight Party
ออกซุ้มอาหาร จัดนักเรียนกุลสตรีวังหลังที่พูดฝรั่งได้ยืน
ประจำทุกซุ้ม เป็นงานเลี้ยงแบบบอฟเฟต์ มีราษฎรจัด
ขบวนแห่คบไฟ แบกกระบุง กระຈาด ของดีของวิเศษตาม
สติปัญญาของเราเอามาถวายเจ้านายฝรั่ง แม้จะไม่ได้
ถวายเพชรก้อนใหญ่ ไม่ได้ถวายเงินทองของวิเศษต่าง ๆ
แต่ก็เป็นของจากน้ำใจของราษฎรคนไทย จนกลายเป็น
สำนวนติดปากชาววังในตอนหลังเวลาที่จัดงานใหญ่กันว่า
จัดงานราวกับรับซาเรวิช

ต่อมาพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ เสด็จไปยุโรป ๒
คราว ในปี ๒๔๔๐ และ ๒๔๕๐ ทรงผูกสัมพันธ์ไมตรีกับ
เจ้ายุโรปทั้งหลาย ในคราวแรกนั้นเสด็จตรงขึ้นไปเมืองรัสเซีย
ก่อน ทรงฉายพระบรมฉายาลักษณ์กับพระเจ้าซาร์นิ
โคลัสที่พระราชวังฤดูหนาวเมืองเซนต์ปีเตอส์เบิร์ก ซึ่ง
ราชสำนักรัสเซียแจกรูปไปยังสำนักพิมพ์ต่าง ๆ ทั่วยุโรป
ดังนั้นเมื่อเสด็จไปเมืองฝรั่งเศสจะพบว่าฝรั่งเศสนั้นเกรง
อกเกรงใจไทยเราขึ้นมากมีเดียว อากัปกริยาอาการ
ต้อนรับก็แปลกเปลี่ยนไป พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงมี

พระราชบันทึกไว้ถึงอากัปกริยาที่เปลี่ยนไปของฝรั่งเศส
ทรงระบุว่าสังเกตเห็นได้ว่าฝรั่งเศสเกรงใจรัสเซียมาก คง
เป็นเพราะรัสเซียในสมัยนั้นเป็นมหาอำนาจทางการทหาร
การคานอำนาจของพระองค์ท่านทรงพระปรีชามากทำให้
ทั้งอังกฤษและฝรั่งเศสเกรงใจไทย พระองค์ส่งราชทูตไป
ประจำในราชสำนักหรือประเทศต่าง ๆ เมื่อมีเหตุอะไรก็ไม่
ต้องยกกองกำลังมารบกัน หากแต่ใช้วิธีพูดกันผ่านทูต
นอกจากนี้ยังทรงส่งพระเจ้าลูกยาเธอทั้งหลายไปทรง
ศึกษาในประเทศมหาอำนาจสำคัญต่าง ๆ ในยุโรป เช่น
เยอรมัน เดนมาร์ก อังกฤษ รัสเซีย การที่พระเจ้าลูกยาเธอ
ทั้งหลายได้เสด็จไปประทับ ณ ประเทศนั้น ๆ ก็ได้ทรงผูก
สัมพันธ์ไมตรีใกล้ชิดนับเนื่องอยู่ในพระราชวงศ์ยุโรป ได้

สนิทสนมใกล้ชิดกับเจ้านายเจ้าฟ้า
ของเขา เพราะต่างก็เป็นลูกพระเจ้า
แผ่นดินเหมือนกัน ในเวลาต่อมามี
อะไรก็พูดกันง่าย นี่คือมุมในด้าน
นโยบายต่างประเทศ ทำให้ทุกคน
รู้จักประเทศไทย แล้วรู้จักอย่าง
นับถือด้วย เพราะแต่แรกยุโรปมัก
คิดว่าพระเจ้าแผ่นดินมาจากตะวันออก
นั้นมักทรงทำอะไรขัดเคือง ไม่
ต้องด้วยธรรมเนียมยุโรป เจ้านาย
ทางตะวันออกหลายประเทศถูก
หัวเราะเยาะ เพราะเหตุว่าเจ้า
แผ่นดินตะวันออกเสด็จไปยุโรป
แต่ละทีก็ทรงทำอะไรแปลก ๆ น่าขัน
อย่างเครื่องทรงส่วนใหญ่ก็จะไปใน
ลักษณะแบบวัฒนธรรมตัวเอง แต่
สมเด็จพระพุทธเจ้าหลวงทรงศึกษา

เรื่องราวชาวยุโรปมานาน ตอนที่เสด็จไปนั้นจึงทรงสามารถ
ปฏิบัติพระองค์อย่างงามพร้อม ไม่เฉพาะการแต่งพระองค์
พระกริยาอัธยาศัย ไหวพริบในการเจรจา ขนบธรรมเนียม
การทูตทั้งหลาย ทรงรู้เท่าทันหาหมด เจ้านายบางประเทศ
อยู่นานจนเจ้าบ้านเขาระอา หนังสือโบราณเล่าว่าเจ้าภาพ
พยายามบอกใบ้ประการใดก็ไม่กลับอยู่อย่างนั้น เท่าไร ๆ
ก็ไม่เสด็จกลับสักที แต่พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ นั้นตรง
ข้าม พระองค์โปรดให้ทูตไทยในเวลานั้นแจ้งไปยังราช
สำนักต่าง ๆ ว่าเสด็จมานี้หากว่าประเทศไหนมีอริยาศัยจะ
รับรองเพียงวันหนึ่งหรือ ๒-๓ วัน ก็สุดแท้แต่น้ำใจของผู้
เป็นเจ้าของประเทศ หลังจากนั้นจะเสด็จอยู่โดยลำพัง
พระองค์ ที่อังกฤษนั้นทรงเข้าบ้านอยู่ มีพระราชภารกิจใน
การดูแลการศึกษาของพระเจ้าลูกยาเธอ โปรดจะทรงพัก
ผ่อนอิริยาบถอยู่ชั่วระยะเวลาหนึ่ง ในเวลาที่ไปเป็นแขก
เป็น State Visit ไปพระราชวังบัคกิงแฮม วินเซอร์ อะไรก็
แล้วแต่ ๒ วัน ๓ วัน ใครอยากเชิญเชิญใดก็เสด็จไปเพียง
นั้น แม้ว่าไม่ไปเจอใคร แต่ก็ไม่ได้ทรงแสดงลักษณะกระด้าง
นี่คือท่าทีของนโยบายต่างประเทศของเราในเวลานั้น

พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว และพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว เสด็จประทับพระที่นั่งอภิศกดุสิต
พระราชทานเลี้ยงแด่เจ้าชาย ลุยส์ดีซาไวยา ดยุกออฟดานูชี แห่งอิตาลี พ.ศ. ๒๔๔๗

หลายครั้งที่ต้องยอมสละดินแดนในพระราชอาณาเขต เป็นต้นว่า เขมรตอนใน เสียมราฐ ศรีโสภณ ซึ่งต้องสละตอนที่เขามาปิดแม่น้ำเจ้าพระยาของเรา ปิดเสร็จแล้วแทนที่จะเคลื่อนเรือออกไปนอกราชอาณาจักรไทย กลับขยับไปอยู่จันทบุรีหรือจันทบูร พอต้องรอนเสียดินแดนให้แล้วยังไม่พอใจไล่ลงไปตราด หากจะถามว่าทรงกลัดกลุ่มพระทัยหรือไม่ แน่แน่นอนว่าก็คงกลุ้ม อยากรู้เสียดินแดนหรือไม่ แน่แน่นอนว่าไม่อยากรู้เสีย แต่ก็ก็ต้องถือนโยบายสละประโยชน์ส่วนน้อยเพื่อรักษาประโยชน์ส่วนใหญ่ไว้ ถ้าใครไปที่จันทบุรีคงจะนึกออกว่ามีคุกซีโกฝรั่งเศสอยู่ เพราะเหตุว่าฝรั่งเศสเข้ามาทำ ในเวลานั้น พระพุทธเจ้าหลวงได้ทรงพยายามที่จะเป็นมิตรกับทุก

ประเทศ อดอดมกนอมใจ แม้เสียประโยชน์ก็ทรงยอม ทรงสร้างดุลยภาพและทรงผูกไมตรีกับประเทศทั้งหลาย ทำให้เขาเห็นว่าเราเป็นชาติอารยะชาติหนึ่ง พร้อม ๆ กันนั้นก็ทรงตริตรงถึงประเด็นภายในประเทศด้วยเรื่องของการพัฒนานั้นเรื่องของการที่จะทำให้ตัวเรานั้นสามารถทันต่อกระแสความเปลี่ยนแปลงของโลกวันนีหรือที่วันนี้เราชอบใช้คำว่าโลกาภิวัตน์ จึงอาจจะถือว่าเป็นคลื่นลูกแรกของโลกาภิวัตน์ก็ได้ หลังจากการปฏิวัติอุตสาหกรรมมีเครื่องจักรไอน้ำเกิดขึ้น มีคลองสุเอซเกิดขึ้น มีเครื่องมือเครื่องไม้ โรงงานอุตสาหกรรม มีอะไรทั้งหลายเกิดขึ้นในโลก การติดต่อสื่อสารวันนั้นยังไม่มี

คอมพิวเตอร์ ยังไม่มีอินเทอร์เน็ต แต่ก็มีโทรเลข โทรศัพท์ ก็เก่งมากแล้ว แล้วมันก็พลิกโลกไปจากสมัยซึ่งเราใช้นกพิราบหรือควันไฟ เพราะฉะนั้นประเด็นก็คือเราต้องมาจัดการบ้านเมืองให้ทันสมัย ซึ่งไม่ได้แปลว่าต้องตามฝรั่งทุกกระเบียด สิ่งที่สำคัญที่สุดในเวลาต่อมาพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๗ ทรงพิมพ์เผยแพร่หนังสือพระบรมราชาธิบายว่าด้วยเรื่องการแถลงการณ์เปลี่ยนแปลงการปกครองแผ่นดินซึ่งเป็นพระราชนิพนธ์ในรัชกาลที่ ๕ มีพระราชนิพนธ์ค่านำรัชกาลที่ ๗ กล่าวถึงความจงรักภักดีต่อพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ซึ่งเป็นพระบรมราชชนกของพระองค์นั้นว่ามีมาแต่ไหนแต่ไร แต่เมื่ออ่านหนังสือเล่มนี้แล้วพระองค์ยิ่งเกิดศรัทธาเลื่อมใสมากขึ้น เพราะแสดงให้เห็นว่าพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงรู้จักที่จะเลือกเอาของใหม่ของเก่าที่พอเหมาะพอดีมาผสมกัน ไม่ใช่ตามใหม่ทั้งหมด ทั้งเก่าทั้งหมดโดยสิ้นเชิง

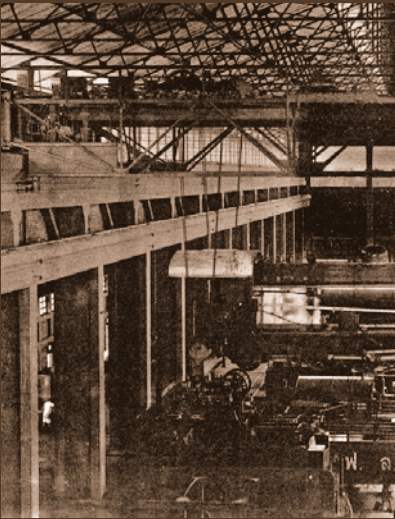
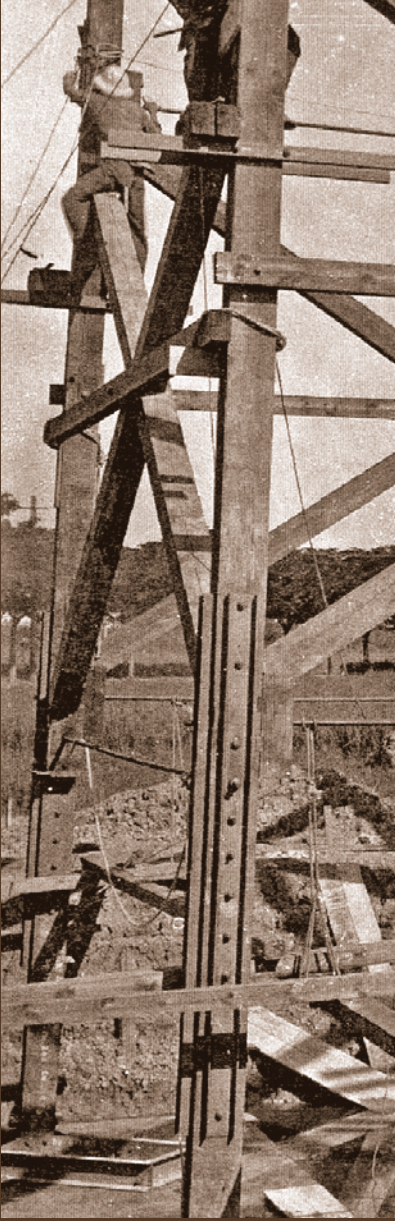
หรือเก็บของเก่าไว้ทั้งหมดโดยไม่เอาของใหม่เลย ผสม ๒ ส่วนนี้ให้พอดีได้ถือเป็นของยาก ยากยิ่งกว่านั้นคือพอเหมาะกับเวลาด้วย ไม่เร็วไป ไม่ช้าไป อันนี้คือสิ่งซึ่งพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ทรงทำตลอดเวลา ๔๐ ปี

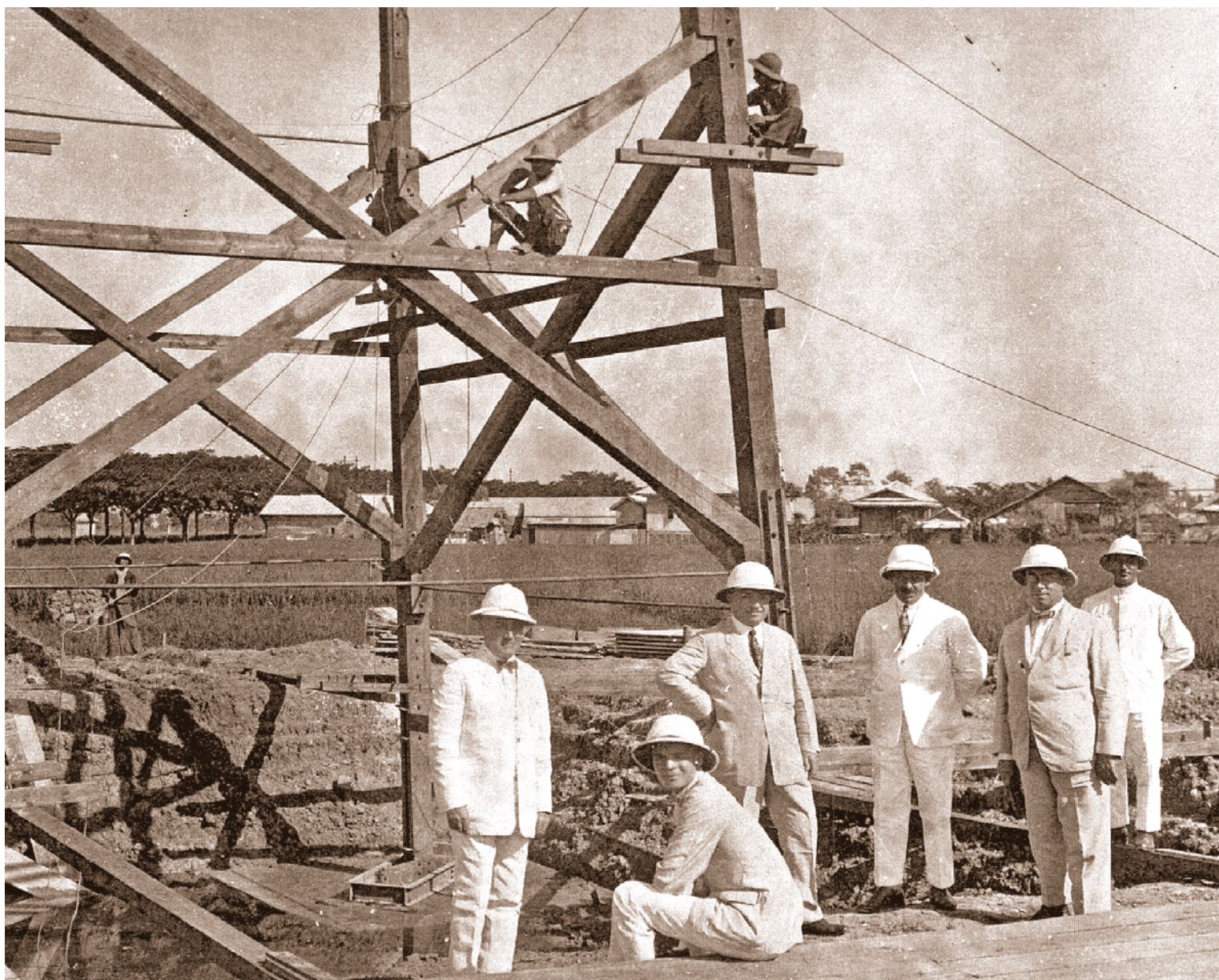
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเองก็เป็นสถานศึกษาที่เกิดขึ้นด้วยพระมหากรุณาธิคุณ แม้ว่าวันนั้นจะยังไม่เรียกมหาวิทยาลัย แต่เดิมไม่เคยมีโรงเรียนประถม มีแต่โรงเรียนวัด เรียนกับหลวงพ่อลวงปู่ พอลงมือจะตั้งการศึกษาระบบอย่างตะวันตกขึ้นมา ก็ย่อมต้องเริ่มต้นด้วยตั้งโรงเรียนประถม มัธยมก่อน แล้วค่อยขยับขึ้นมาเป็นโรงเรียนวิชาชีพ ในครั้งที่เป็นวิชาชีพนั้นเริ่มจากสำนักฝึกหัดข้าราชการพลเรือน แล้วเป็นโรงเรียนมหาดเล็ก

พอมาดึงสมัยรัชกาลที่ ๒ ก็พัฒนาขึ้นมาอีกขึ้นเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว อีกหลายปีต่อมาพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๒ จึงทรงสถาปนาขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เป็นการสร้างคนสร้างความรู้ ลองนึกว่าถ้าเราขับรถเที่ยวถนนราชดำเนิน แล้วยืนมองไปรอบตัวว่าจะอะไรที่รัชกาลที่ ๕ ไม่ได้ทรงสร้างหรือทรงทำให้บ้าง ไม่ว่าจะเป็นหนทาง กระทรวงทบวง กรมต่าง ๆ แน่แน่นอนว่าวันนั้นเราจะไปหวังให้มีกระทรวงไอที หรือไอซีที คงไม่ได้เพราะมันไม่ใช่ยุคสมัย แต่อะไรที่เป็นความจำเป็น เป็นปัญหา เป็นสิ่งซึ่งต้องแก้ไขต้อง

ทำของประเทศในวันนั้น พระองค์ทรงทำไว้ทั้งหมด เมื่อ พ.ศ. ๒๔๓๕ กระทรวง ทบวง กรม ต่าง ๆ เป็นสิ่งที่จำเป็นต่อบ้านเมืองในวันนั้น เรื่องการศึกษา การบริหารกฎหมายลักษณะอาญา ร.ศ. ๑๒๗ ที่ทำเสร็จในตอนปลายรัชกาลเป็นประมวลกฎหมายที่ทันสมัยที่สุดของโลกในวันนั้น อาชีพสารพัดอย่าง ไม่ว่าจะเป็นอาชีพอะไรก็ได้แล้วแต่ เกิดขึ้นในเวลานั้น ทั้งระบบสาธารณูปโภค รถไฟไฟฟ้า ประปา โทรศัพท์ ครบถ้วนหมด

เพราะฉะนั้น ชาติตะวันตกซึ่งมีข้ออ้างอยู่เสมอว่าต้องเข้ามายึดครองประเทศตะวันออกทั้งหลายเพื่อจะช่วยเหลือพัฒนา จึงไม่สามารถนำข้ออ้างเหล่านั้นมาปรับใช้ได้กับเมืองไทย เพราะเราสามารถยืนบนลำแข้งของตัวเองได้ แต่ที่สำคัญคือการพัฒนา เปลี่ยนแปลงทั้งหลายอย่างมีความพอเหมาะ กับเวลา รู้จักผสมเก่าใหม่ เป็นต้นว่า พุดถึงรัชกาลที่ ๕ ใคร ๆ ก็พุดถึงเลิกทาส

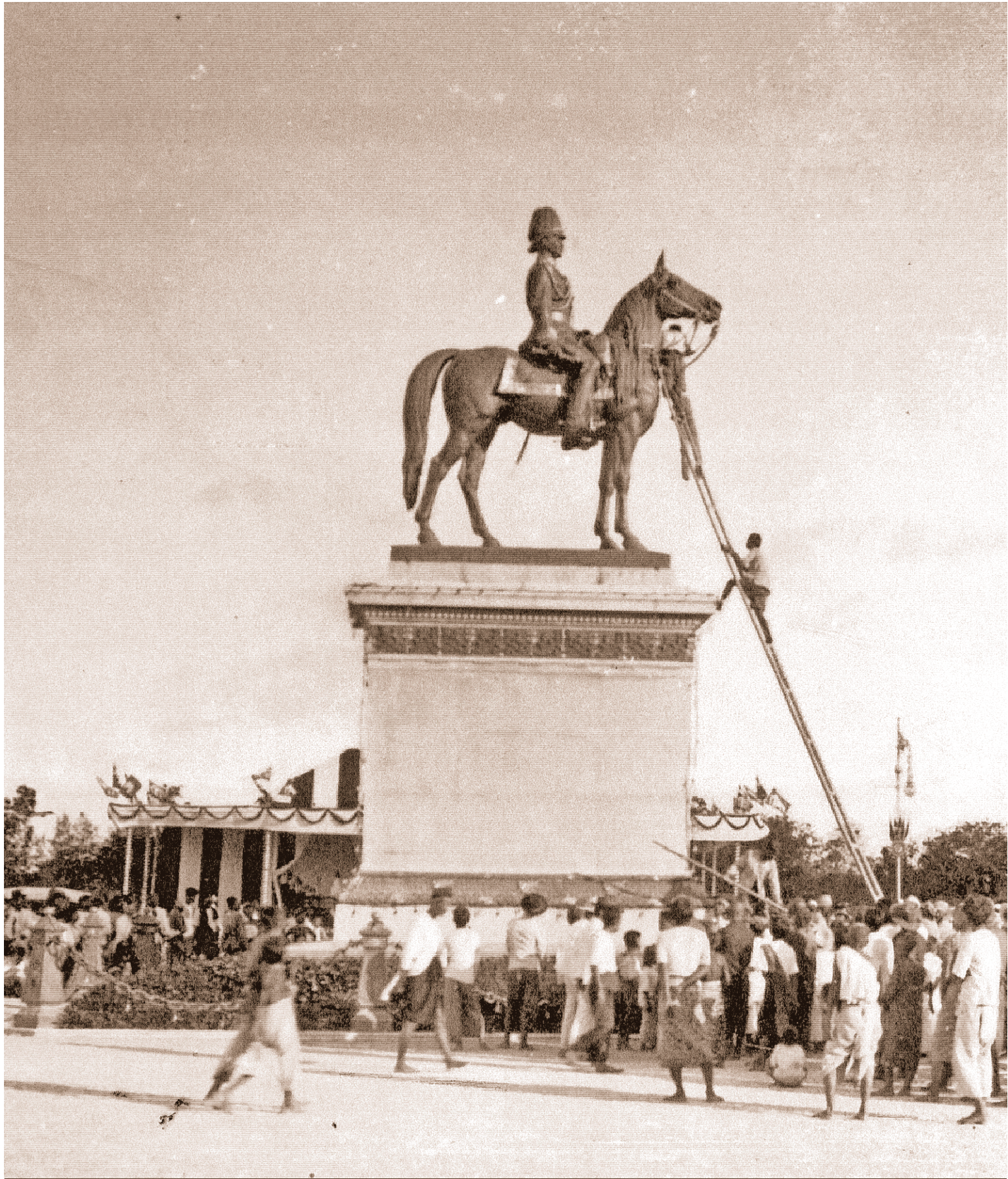

สถานวิทยุ ศาลาแดง

(ซ้าย) ภายในโรงงานรถไฟมักกะสัน
(กลาง) บุรุษไปรษณีย์ (ขวา) การประปากรุงเทพฯ

งานฉลองพระบรมรูปทรงม้า
พระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว

เลิกทาสในบางประเทศอย่างอเมริกา ฆ่ากันแทบตาย เกิดสงครามกลางเมือง ต่างจากเมืองไทยที่ค่อย ๆ เป็นค่อยไป ตั้งแต่ตอนเป็นพระเจ้าแผ่นดินใหม่ ๆ ทรงออกกฎหมายตั้งหลักว่าปีที่เสวยราชย์คือปี ๒๔๑๑ ปีมะโรงลูกทาสที่เกิดขึ้นในปีนั้น เมื่ออายุมากขึ้นจนถึงอายุ ๒๐ แล้วจะพ้นจากความเป็นทาส ค่าตัวจะลดลงไปเรื่อย ๆ ส่วนทาสที่เป็นมาก่อนหน้านั้น ใครอยากมีเงินไปไถ่ก็ไถ่เอา ถ้าใครไม่มีเงินไปไถ่ก็อยู่กันไปก่อน สุดท้ายการเลิกทาสในเมืองไทยจึงไม่ใช่การหักด้ามพร้าด้วยเข่า แต่ว่าผู้ที่เป็นนายทาสก็มีเวลาเตรียมตัว มีโอกาสที่จะปรับตัวเข้าสู่ระบบใหม่ ในขณะที่ตัวทาสที่เป็นรุ่นใหม่อายุในวัยเด็กกำลังจะเติบโตเป็นหนุ่มสาวขึ้น รู้ว่าสักวันหนึ่งตัวเองจะเป็นอิสระมีเวลาที่จะเตรียมตัวชวนขวญหาการศึกษา คู่มือทางทำมาหากิน เตรียมความพร้อมอะไรก็ได้ ส่วนผู้ที่เป็นผู้สูงอายุแล้วเป็นทาสมาจนเกือบจะตลอดชีวิต จะบอกให้เป็นผู้อิสระขึ้นมาก็คงไม่รู้จะไปไหนเหมือนกัน ทำอะไรก็ไม่เป็น จะอดข้าวตายเปล่า เป็นวิธีการที่ทำอย่างพอเหมาะพอควร ฉะนั้นพระราชกำหนดเกษียณอายุลูกทาสลูกไทที่ออกมาเมื่อปี ๒๔๑๖ นั้นก็ไม่ได้หักด้ามพร้าด้วยเข่า นี่คือการของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ในการที่ทรงงานพัฒนาประเทศซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของมิติหนึ่งที่รักษาอิสรภาพอธิปไตยของบ้านเมือง

ความมุ่งมั่นและน้ำพระราชหฤทัยที่จะรักษาประโยชน์ของประเทศ การที่ทรงดูแลปกครองบ้านเมืองเหมือนบิดารักขานุตร ดูแลพี่น้องประชาชนคนไทยทั้งหลายให้ได้รับความสุขสำราญ ในเวลาเมื่อทรงครองราชย์ครบ ๔๐ ปี ในปี ๒๔๕๑ ก่อนสิ้นรัชกาลไม่นานนัก พี่น้องประชาชนคนไทยเรียไรกัน นำเงินไปสร้างของเฉลิมพระขวัญถวายพระเจ้าอยู่หัวในโอกาสครองราชย์ครบ ๔๐ ปี ของขวัญที่ว่านั้นคือพระบรมรูปทรงม้า เข้าใจว่าใช้เงินสร้างไปประมาณ ๒ แสน(ค่าเงินในเวลานั้น) แล้วยังเหลือเงินจากการเรียไรอยู่เกือบ ๙ แสนซึ่งมากมายเป็นอีก ๕ เท่าของค่าสร้างพระบรมรูปทรงม้า ซึ่งในเวลาต่อมาพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ได้ทรงพระราชทานเงินจำนวนนั้นเป็นทุนประเดิมของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เพราะฉะนั้นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยจึงเกิดขึ้นได้ด้วยเงินคนละสลึง เพ็อง ของประชาชนทั้งหลาย เรียไรกันทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวายเฉลิมพระเกียรติยศในพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕

ในวันที่จะเปิดผ้าคลุมพระบรมราชานุสาวรีย์ที่ลานพระบรมรูปทรงม้า พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๖ ได้ทรงกราบบังคมทูลพระกรุณามีใจความว่า ระยะเวลาที่พระเจ้าแผ่นดินครองราชย์จะยาวนานแค่ไหนก็เป็นของแปลกอยู่แต่ไม่ใช่ของแปลกมากเพราะพระเจ้าแผ่นดินในบางประเทศครองราชย์ยาวนานกว่า ๔๐ ปีก็มีอยู่ แต่ว่าความสำคัญก็คือว่าครองราชย์นาน ๆ แล้วนั้นได้ทรงทำอะไรหรือไม่ทรงทำอะไร พระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ได้ทรงพิสูจน์พระองค์เองว่าตลอดเวลา ๔๐ ปี ที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินว่าทรงทำทุกสิ่งทุกอย่างให้แก่บ้านเมืองมาโดยตลอด ความเปลี่ยนแปลงของเมืองไทยในช่วง ๔๐ ปี

ในแผ่นดินของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวนั้น เป็นความเปลี่ยนแปลงที่เห็นหน้าเห็นหลัง ยิ่งกว่าความเปลี่ยนแปลงที่เกิดขึ้นในเมืองไทยในช่วง ๑๐๐ ปีที่ผ่านมา เพราะเหตุว่าได้ทรงอุตสาหะทำทุกสิ่งทุกอย่างที่ว่านี้ ดังนั้นจึงไม่น่าแปลกใจที่คนทั้งหลายจะมีความจงรักภักดีและพากันสำแดงความจงรักภักดีนั้นเข้าเงินทุนกันคนละเล็กคนละน้อย น้อมเกล้าฯน้อมกระหม่อมถวายพระบรมราชานุสาวรีย์ ในบางครั้งที่บ้านเมืองเข้าวิกฤตนั้นทรงพระราชปริวิตกถึงขั้นประจวบหนักในเหตุการณ์ ร.ศ.๑๑๒ ที่ฝรั่งเศสมาปิดปากอ่าวเจ้าพระยา สงเรือรบตะลุยฝ่าด่านของเราเข้ามาจนถึงสถานทูตฝรั่งเศสข้างโรงแรมโอเรียนเต็ล ถามว่าพระทัยของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ ในวันนั้นจะโทมน์สเพียงใด ถึงกับทรงแต่งฉันท์ลาไปยังเจ้านายต่าง ๆ มีพระราชนิพนธ์ว่า “กลัวเป็นทวิราช ปตวิต้องอยู่ธยา” กลัวเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่มีชื่อเสียงติดแผ่นดินเหมือนพระเจ้าเอกทัศน์ จะทรงกลายเป็นพระเจ้าแผ่นดินพระองค์ที่ ๒ ที่ทำให้เสียประเทศไทยไป แต่ว่าในวันนั้นสุดท้ายแล้ว ด้วยพระชติติยมานะก็ทรงหักความโทมน์สต่าง ๆ แล้วก็นำพาประเทศผ่านพ้นวิกฤตต่าง ๆ มาได้

พระเดชพระคุณของพระเจ้าอยู่หัวรัชกาลที่ ๕ พุดกันก็เดือนก่ปีก็คงไม่รู้สุดสิ้น แต่ว่าวันนั้นที่เมืองไทยยังคงเป็นเมืองไทย ยังรักษาอิสรภาพอธิปไตยเป็นบ้านเป็นเมืองอยู่ได้นั้นก็ด้วยอำนาจแห่งพระมหากรุณาธิคุณที่ทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินที่เจ้านาย ขุนนาง พี่น้องประชาชนต่างโดยเสด็จในพระบรมราโชบาย และทรงนำพาประเทศไทยของเราเป็นบ้านเป็นเมืองอยู่จนกระทั่งทุกวันนี้

พระบรมราชานุสาวรีย์สมเด็จพระปรมินทรมหาอานันทมหิดล ประดิษฐานภายในวัดสุทัศนเทพวรารามราชวรมหาวิหาร เขตพระนคร

เมื่อสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระราชทานปริญญาบัตรครั้งแรกที่จุฬาฯ

บทนำ

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลพระราชสมภพเมื่อวันที่ ๒๐ กันยายน ๒๔๖๘ ณ เมืองไฮเดลเบิร์ก ประเทศเยอรมนี ทรงเป็นพระโอรสองค์แรกในสมเด็จพระมหิตลาธิเบศ อดุลยเดชวิกรมพระบรมราชชนก และสมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี เมื่อแรกประสูติพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานนามว่า “หม่อมเจ้าอานันทมหิดล” ทรงมีพระเชษฐภคินีคือ สมเด็จพระเจ้าพี่นางเธอ เจ้าฟ้ากัลยาณิวัฒนา กรมหลวงนราธิวาสราชนครินทร์ และสมเด็จพระอนุชาธิราชคือพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชมหาราช

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเสด็จขึ้นครองราชย์ตั้งแต่ยังทรงพระเยาว์ พระชนมายุได้ ๙ พรรษา เมื่อ พ.ศ.๒๔๗๗ ทรงเป็นพระผู้นำความชุ่มชื่นหัวใจ ความปลาบปลื้มปิติมาสู่ประชาชนชาวไทยในฐานะทรงเป็นยุวกษัตริย์ผู้เป็นที่รักยิ่งของประชาชนชาวไทย

จุฬารัตนวันวาน สนิทศักดิ์ สนิทศักดิ์ นิสิตเก่าคณะครุศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๗-๒๕๐๘

การศึกษา

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลทรงเข้ารับการศึกษาเบื้องต้นแผนกอนุบาลโรงเรียนมาแตร์เดอีเมื่อ พ.ศ.๒๔๗๔ และในปี พ.ศ. ๒๔๗๕ ทรงเข้ารับการศึกษา ณ โรงเรียนเทพศิรินทร์

ในชั้นอุดมศึกษา พระองค์ทรงศึกษาวิชากฎหมายและเศรษฐศาสตร์ ณ มหาวิทยาลัยโลซานน์ ประเทศสวิตเซอร์แลนด์ เพื่อเตรียมพระองค์สำหรับพระราชภาระแห่งพระมหากษัตริย์ในระบอบประชาธิปไตยอย่างสมบูรณ์ดังความว่า “...ข้าพเจ้าจะตั้งใจเรียนจนสำเร็จ เพื่อจะได้มาสอนองคุณชาติที่รักของเรา...”

จะเห็นได้ว่าพระองค์มีพระราชหฤทัยใฝ่การศึกษา และพระองค์ตั้งพระราชหฤทัยว่าจะเรียนให้สำเร็จเร็วที่สุด เพื่อจะเสด็จกลับประเทศไทย มาดำรงพระราชฐานะประมุขของชาติด้วยพระองค์เองโดยเร็วที่สุด ดังปรากฏในกระแสพระราชดำรัสตอนหนึ่งว่า “...ปริญญาดอกเตอร์กฎหมายนั้น ฉันรู้สึกว่าคุณค่าสำหรับฉันมาก รู้บ้างไหมว่าวิทยาลัยไหนในเมืองไทยที่ทำดีกรีดอกเตอร์ทางกฎหมายได้เร็ว ๆ ฉันอยากรีบเรียนให้สำเร็จ แล้วจะได้กลับ ฉันเป็นห่วงเมืองไทยนัก...เห็นจะไม่มีวิทยาลัยไหนที่ฉันจะทำปริญญาดอกเตอร์ได้เร็วกว่าที่สวิสส์ อีกปีครึ่งฉันก็จะเสร็จอยู่แล้ว ตกลงฉันจะกลับไปเรียนที่เดิม แล้วฉันจะรีบมาเมืองไทย...”

พระราชทานปริญญาครั้งแรกที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล เสด็จพระราชดำเนินไปพระราชทานปริญญาบัตรเป็นครั้งแรกในรัชสมัยของพระองค์ ขณะทรงครองราชย์ ณ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อวันที่ ๑๓ เมษายน พ.ศ.๒๔๘๙ ในครั้งนั้นได้

พระราชทานพระบรมราโชวาทแก่นิสิตที่สำเร็จการศึกษา ความว่า

“...สำหรับนิสิตที่สำเร็จ

หลักสูตรซึ่งได้รับปริญญาบัตรในวันนี้อย่าพึงเข้าใจว่าท่านเรียนจบสิ้นการศึกษาแล้ว การศึกษาอย่ามัวมีที่สิ้นสุด ท่านต้องหมั่น

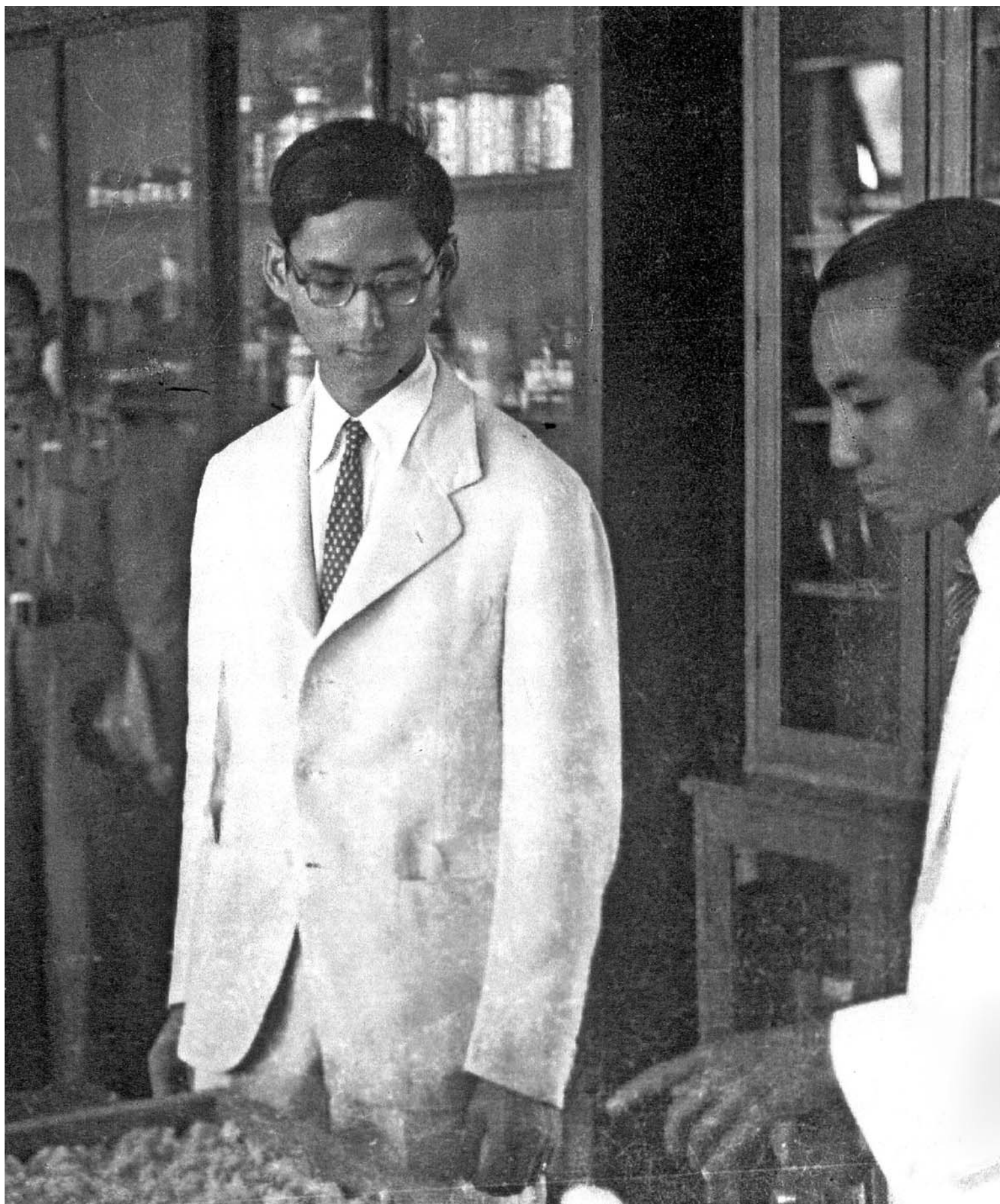
แสวงหาวิชาความรู้เพิ่มเติมให้ทันสมัยเสมอ อีกอย่างหนึ่งที่สำคัญ

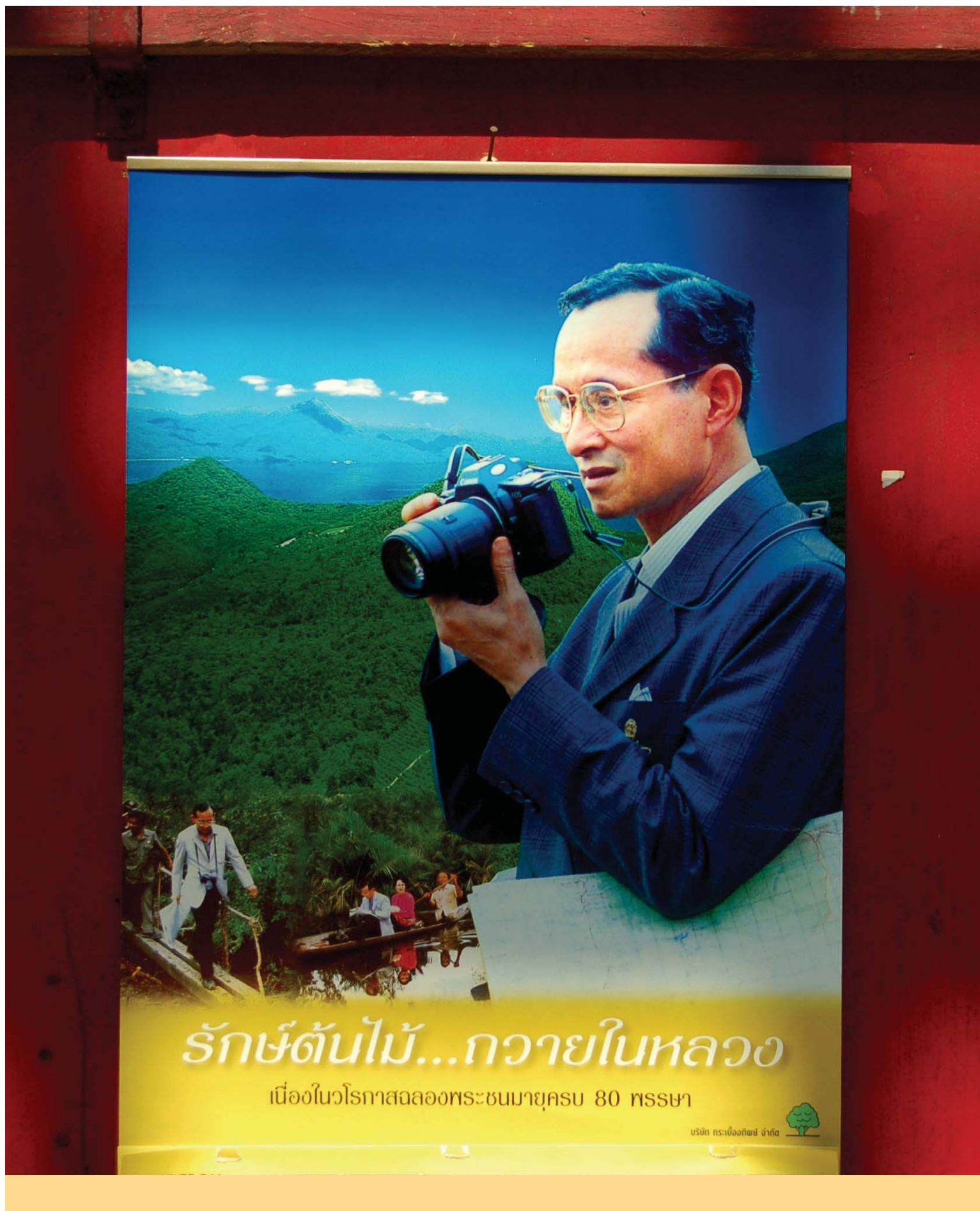
อันควรกล่าวคือ ความประพฤติ เราเป็นผู้ได้รับการศึกษาจากมหาวิทยาลัย ซึ่งนับว่าเป็นสถานศึกษาที่สูงและมีเกียรติ ย่อมต้องรู้ผิดรู้ชอบแล้วว่าสิ่งใดดีสิ่งใดชั่ว และสิ่งใดควรประพฤติและไม่ควรเพียงใด ตลอดจนกิจริยามารยาทเราต้องบังคับใจของเราให้เป็นผู้ที่อยู่ในศีลธรรมอันดีงามเสมอ จึงจะได้ชื่อว่าเป็นนักศึกษาที่ดีของชาติ ส่วนผู้ที่ยังศึกษาอยู่ก็ขอให้หมั่นเพียร อุตสาหพยายามตั้งใจเล่าเรียนให้จงดี ความมุ่งหมายย่อมจะสำเร็จสมประสงค์ของท่านในวันหน้า ดังเพื่อนของท่านที่สำเร็จไปนี้

ขอความเจริญรุ่งเรืองจงมีแด่ท่านผู้สำเร็จการศึกษาซึ่งจะออกไปประกอบกิจการสนองคุณประเทศชาติ กับนิสิตที่กำลังศึกษาอยู่...”

พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดลเสด็จนิวัติประเทศไทยครั้งแรก ระหว่างวันที่ ๑๕ พฤศจิกายน พ.ศ.๒๔๘๑- ๑๓ มกราคม พ.ศ.๒๔๘๒ ครั้งที่ ๒ ระหว่างวันที่ ๕ ธันวาคม พ.ศ.๒๔๘๘-๑๓ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๙ (แต่เสด็จสวรรคตก่อนหมายกำหนดการเสด็จกลับ ณ วันที่ ๙ มิถุนายน พ.ศ.๒๔๘๙)

อันเนื่องมาจากพระราชดำริ

“เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่ง
มหาชนชาวสยาม ”

จากพระปฐมบรมราชโองการดังกล่าว แม้จะสั้นแต่
ก็ได้ความหมายลึกซึ้งแสดงให้เห็นถึงพระราชปณิธานตั้ง
มั่นที่จะทรงอุทิศพระวรกาย พระราชหฤทัยและหยาด
พระเสโทบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ เพื่อให้เกิดความ
ร่มเย็นเป็นสุขทั่วแผ่นดินไทย ด้วยเหตุนี้การเสด็จ
พระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมเยียนราษฎรจึงเป็นพระบรม
ราโชบายที่จะทรงทราบถึงทุกข์สุขสภาพความเป็นอยู่
และปัญหาที่แท้จริงของราษฎร นับตั้งแต่ที่เสด็จขึ้นครอง
สิริราชสมบัติทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทาน
โครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริสืบเนื่องมาจนถึง
ปัจจุบันเป็นจำนวนทั้งสิ้นกว่า ๓,๐๐๐ โครงการ ทุก
โครงการล้วนเกิดขึ้นจากน้ำพระราชหฤทัยในพระบาท
สมเด็จพระเจ้าอยู่หัวที่ทรงมุ่งหวังให้ปวงพสกนิกรไทยได้
พ้นจากความทุกข์ยากในการดำรงชีวิต

ใจฟูฟ้า คณะบรรณาธิการ เรียบเรียงและคัดลอกบางส่วนจาก หนังสือ "อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖๐ ปี
ครองราชย์ ประโยชน์สุข ประชาราษฎร" จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการ
อันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

จากแนวพระราชดำรินำมาสู่การแก้ไขปัญหาของชาติพอจะจำแนกเป็นหัวข้อหลักได้ ๖ ประการคือ การบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคม ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง การบริหารงานแบบบูรณาการเพื่อการแก้ไขปัญหาของชาติด้านการบริหารงาน พระราชดำริกับการวางแผนพัฒนาประเทศ และพระปรีชาสามารถเป็นที่ยอมรับในระดับสากล ซึ่งจามจุรีฉบับแรกของปีนี้ได้กล่าวถึงพระราชดำรินด้านการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อม ฉบับนี้จะกล่าวถึงการแก้ไขปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมและปัญหาด้านการเมืองการปกครองและในฉบับหน้าซึ่งเป็นฉบับสุดท้ายของปีจะเป็นเรื่องของการบริหารงานแบบบูรณาการเพื่อแก้ไขปัญหาของชาติด้านการบริหารงาน พระราชดำริกับการวางแผนพัฒนาประเทศ และพระปรีชาสามารถอันเป็นที่ยอมรับในระดับสากล

การแก้ปัญหาของชาติ
ด้านเศรษฐกิจและสังคม

ประเทศไทยช่วงต้นรัชกาลพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดชฯ ภาคเกษตรคือคุณูปการหลักของการพัฒนาเศรษฐกิจไทย กระทั่งปี พ.ศ.๒๕๐๔ ประเทศไทยเริ่มใช้แผนพัฒนาเศรษฐกิจและสังคมแห่งชาติเน้นนโยบายเศรษฐกิจแบบเปิด การเจริญเติบโตทางเศรษฐกิจถูกกำหนดให้เป็นเป้าหมายหลักของการพัฒนา อัตราการขยายตัวทางเศรษฐกิจสูงขึ้นมากโดยเฉลี่ยร้อยละ ๗.๕ ต่อปี มีสิ่งที่น่าสนใจเกิดขึ้นหลายด้าน ได้แก่ การกระจายบริการพื้นฐานทางเศรษฐกิจ การบริการทางการศึกษา สาธารณสุข รวมทั้งบทบาทของประเทศในเวทีเศรษฐกิจโลกที่มากขึ้น แต่กระนั้น สภาพเศรษฐกิจสังคมไทยยังไม่เป็นรูปแบบที่พึงปรารถนา ยังมีปัญหาจากการพัฒนาที่ไม่สมดุลหลายประการ เช่น การรวมศูนย์อยู่ที่เมืองทำให้เกิดความแตกต่างระหว่างรายได้คนรวยและคนจน ความเป็นวัตถุนิยมและบริโภคนิยมมากขึ้นแม้การพึ่งพิงเทคโนโลยีแต่ไม่มีการสร้างเทคโนโลยี การเร่งรัดพัฒนาเศรษฐกิจทำให้ทรัพยากรธรรมชาติและสิ่งแวดล้อมเสื่อมโทรม เป็นต้น จุดเริ่มต้นของการทรงงานเป็นการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าให้ประชาชนพออยู่ พอกิน รวมถึงการจัดบริการ

สังคมและยกระดับคุณภาพชีวิต อาทิเช่น

- พระราชทานทรัพย์จำนวน ๕๐๐,๐๐๐ บาท เพื่อใช้สร้างอาคารตึกมหิดลวงศานุสรณ์ในบริเวณสถานเสาวภา สภากาชาดไทย เพื่อใช้เป็นที่ผลิตวัคซีน B.C.G. เพื่อใช้ป้องกันวัณโรค
- พระราชทานทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน ๕๓๙,๐๐๐ กว่าบาท สร้างตึกอานันทมหิดล ในโรงพยาบาลศิริราช เพื่อใช้รักษาเด็กที่เป็นโรคติดต่อและบริการรักษาโรคโปลิโอ
- พระราชทานปลาหมอคที่เจ้าหน้าที่องค์การอาหารและเกษตรแห่งสหประชาชาติ หรือ FAO นำเข้ามาถวาย ให้แก่กำนันผู้ใหญ่บ้านไปเลี้ยงแพร่พันธุ์ แจกจ่ายให้ราษฎรในหมู่บ้านของตนบริโภค
- พระราชทานปลานิลที่ได้รับรางวัลเกลาฯ ถวายจากเจ้าฟ้าชายอากิฮิโตะ มกุฎราชกุมารแห่งประเทศญี่ปุ่น ให้แก่กรมประมงเพื่อนำไปเลี้ยงและขยายพันธุ์แจกจ่ายแก่ราษฎร

จากนั้นทรงสร้างรากฐานการพัฒนาเพื่อให้พลสกนิกรได้

ประสบความผาสุกสมบูรณ์ในชีวิต เริ่มจากการเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมประชาชนทุกหมู่เหล่าในทุกภูมิภาคแทบทุกพื้นที่ของประเทศ ทำให้ได้ทรงรับทราบข้อมูลอันเป็นปัญหาความต้องการพื้นฐานทางเศรษฐกิจของราษฎร ทรงสามารถเข้าพระราชหฤทัยในสภาพปัญหาของชนบทไทยอย่างลึกซึ้งว่ามีเหตุมากมายหลายประการที่เข้ารุมล้อมราษฎรผู้ยากไร้ให้ตกอยู่ในวังวนแห่งวงจรทุกข์เข็ญอย่างมีอาจหลีกเลี่ยงได้ พระองค์ทรงถือว่าคนในชนบทเป็นเสมือนรากแก้วของประเทศ การพัฒนาประเทศจึงจำเป็นต้องพัฒนาแก้ไขลงไปพื้นฐานราก ซึ่งรากแก้วของประเทศก็คือ **รากชนบท** หรือ **รากเกษตร** ที่อยู่ในพื้นที่ชนบทของประเทศนั่นเอง

สภาพความทุกข์ยากเดือดร้อนในพื้นที่ชนบทดังกล่าวเป็นแรงดลพระทัยให้ทรงช่วยเหลือพลสกนิกรอย่างจริงจังโดยเสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรในภูมิภาคต่าง ๆ โดยเฉพาะในพื้นที่ชนบทห่างไกลและทุรกันดาร กล่าวกันว่าในปีหนึ่ง ๆ เสด็จฯ ไปทรงเยี่ยมราษฎรเป็นระยะทางรวมทั้งหมดเฉลี่ยถึงปีละ ๗,๑๖๔ กิโลเมตร คิดเป็นระยะเวลากว่า ๖ เดือน ที่ทรงแปรพระราชฐานประทับแรมในทุกภูมิภาคของประเทศ ทรงให้ความสำคัญในการพัฒนาชนบทอย่างต่อเนื่องมาจนถึงปัจจุบัน

โครงการพัฒนาชนบทเพื่อเสริมสร้างเศรษฐกิจแก่ราษฎรแห่งแรก เริ่มขึ้นในปี พ.ศ.๒๔๙๕ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตำรวจตระเวนชายแดนค่ายนเรศวรนำรถบลูโตเซอร์ สร้างทางสายห้วยมงคล ตำบลหินเหล็กไฟ (ตำบลทับใต้ในปัจจุบัน) อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ ซึ่งแต่เดิมนั้นการคมนาคมยากลำบาก แม้จะอยู่ใกล้เมืองก็ตาม เนื่องจากไม่มีถนนสัญจรไปมาที่สะดวกเพียงพอ ทำให้ขาดโอกาสที่จะขนส่งผลิตผล

ทางการเกษตรออกไปจำหน่าย **ภายหลังที่โครงการถนนห้วยมงคลตามพระราชดำริแล้วเสร็จ การเดินทางจากเดิมที่ต้องใช้เวลาครึ่งค่อนวัน เหลือเพียง ๑๕-๒๐ นาที** เป็นการลงทุนที่เกิดประโยชน์ต่อราษฎรในพื้นที่โดยตรง ในขณะเดียวกันเมื่อเส้นทางคมนาคมสะดวกมากขึ้นก็นับเป็นการเปิดช่องทางการพัฒนา ด้านอื่น ๆ รวมทั้ง เป็นโอกาสดีที่จะเสด็จพระราชดำเนินไปทรงเยี่ยมราษฎรในตำบล หมู่บ้านต่าง ๆ ได้ง่ายขึ้น

พระราชภารกิจที่สืบทอดมาถึงพระเจตนารมณ์ที่จะทรงบำบัดทุกข์บำรุงสุขประชาชนชาวไทยมีมาอย่างต่อเนื่อง และยาวนาน อาทิเช่น

- อ่างเก็บน้ำเขาเต่า ตั้งอยู่ที่ตำบลหนองแก อำเภอหัวหิน จังหวัดประจวบคีรีขันธ์ โรงเรียนธรรมชาติแห่งแรกที่ได้ทรงศึกษาปัญหาทั้งเรื่องน้ำและดิน ทรงเริ่มแก้ไขปัญหาการขาดแคลนน้ำจืดของชาวบ้านโดยพระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จำนวน ๖๐,๐๐๐ บาท แก่กรมชลประทาน ก่อสร้างทำนบดินปิดกั้นน้ำทะเลไม่ให้ไหลลงสู่ทะเล และปล่อยทิ้งไว้ให้ความเค็มเจือจาง ทำให้เกิดเป็นอ่างเก็บน้ำสำหรับชาวบ้านได้ใช้ทั้งการอุปโภคบริโภค เลี้ยงปลา รวมทั้งเพื่อการเพาะปลูกพืช **อ่างเก็บน้ำเขาเต่าจึงเป็นจุดเริ่มต้นของพระราชดำริเรื่องน้ำ** ที่ทรงเห็นความจำเป็นอย่างยิ่งยวดว่า **น้ำคือชีวิตของประชาชน**

- การจัดสรรที่ดินและการพัฒนาสหกรณ์การเกษตรในหมู่บ้านหุบกะพง เริ่มต้นตั้งแต่ปี พ.ศ.๒๕๐๗ เมื่อครั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จพระราชดำเนินเยี่ยมราษฎรชาวหุบกะพง อำเภอชะอำ จังหวัดเพชรบุรี ได้ทรงทราบถึงความเดือดร้อนของชาวบ้านอันเนื่องมาจากพื้นดินแห้งแล้ง ไม่สามารถทำสวนผักได้เป็นเวลาหลายสิบปีติดต่อกัน จึงทรงมีพระราชดำริให้จัดทำ**โครงการช่วยเหลือในรูปของการจัดสรรที่ดินและการพัฒนา**

สหกรณ์การเกษตรขึ้นในหมู่บ้าน ทำให้มีการพัฒนาเกิดขึ้นอย่างจริงจังและถาวรกับชาวหุบกะพงอันเป็นที่ทราบกันดีทั่วไปในปัจจุบัน

- โครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขาเพื่อศึกษาวิจัยหนทางทำให้ชาวเขาปลูกพืชที่ทำรายได้แทนฝิ่น เพราะพระองค์ทรงตระหนักดีถึงวิธีการดำรงชีพของชาวเขา ที่ยังชีพด้วยการแผ้วถางป่าเพื่อทำไร่เลื่อนลอย และ

การปลูกฝิ่น อันมีส่วนสำคัญในการสร้างปัญหาการทำลายความอุดมสมบูรณ์ของป่าไม้ และต้นน้ำลำธารในภาคเหนือ และสร้างปัญหาการติดยาเสพติดในแผ่นดินไทยและนอกประเทศ จึงได้พระราชทานพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์จัดตั้ง**โครงการพระบรมราชานุเคราะห์ชาวเขาขึ้น**ในปี พ.ศ.๒๕๑๒ ซึ่งปัจจุบันรู้จักกันในนาม**โครงการหลวงฯ** ภารกิจของโครงการหลวงประกอบด้วยงานด้านวิจัย ด้านส่งเสริมอาชีพ ด้านพัฒนาพื้นที่ และสภาพแวดล้อม และด้านพัฒนาเศรษฐกิจและสังคม อันเป็นลักษณะของการดำเนินงานที่ครบวงจร โดยได้ระดมอาสา

สมัครจากหน่วยงานรัฐบาลและเอกชน ตลอดจนความช่วยเหลือจากต่างประเทศในเวลาต่อมา เพื่อช่วยกันศึกษาวิจัยหาหนทางที่จะทำให้ชาวเขามีวิถีการเพาะปลูกที่มีประสิทธิภาพแทนการทำไร่เลื่อนลอยและการปลูกพืชที่ทำรายได้แทนฝิ่นซึ่งนับเป็นจุดเริ่มต้นที่สำคัญของการป้องกันและแก้ไขปัญหายาเสพติดอย่างยั่งยืน

- ตัวอย่างหนึ่งของการพัฒนาชาวเขา คือเมื่อวันที่ ๓ ธันวาคม พ.ศ.๒๕๑๗ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวเสด็จฯ ไปทอดพระเนตรไร่กาแฟที่ชาวกะเหรี่ยงปลูกไว้บริเวณพื้นที่บ้านอังก้าน้อย ดอยอินทนนท์ จังหวัดเชียงใหม่ โดยที่ไร่แห่งนั้นมีต้นกาแฟเพียงต้นเดียว ทรงมีพระราชกระแสกับข้าราชการบริพารที่อยู่ในขบวนเสด็จฯ ที่ไม่เข้าใจวัตถุประสงค์ในการเสด็จฯ ข้ามเขาสูงมาเพื่อการนี้ ด้วยพระสุรเสียงที่เปี่ยมไปด้วยเมตตาว่า **“แต่ก่อนเขาปลูกฝิ่น เราไปพูดจาชี้แจงชักชวนให้เขาลงมาปลูกกาแฟแทน กระเหรี่ยงไม่เคยปลูกกาแฟมาก่อนเลย ยังดีที่กาแฟไม่ตายเสียหมดแต่ยังเหลืออยู่หนึ่งต้นนั้น ต้องถือว่าเป็นความก้าวหน้าสำหรับกะเหรี่ยง”** จึงต้องเสด็จไปทอดพระเนตรจะได้แนะนำเขาต่อไปว่า **ทำอย่างไรกาแฟจึงจะเหลืออยู่มากกว่าหนึ่งต้น** ปรากฏว่าปีต่อมาราษฎรชาวกะเหรี่ยงดอยอินทนนท์ขายกาแฟได้เงินต่อไร่ต่อปีสูงกว่าที่เคยขายฝิ่นได้

- ทรงนำสุขภาพที่ดีเคลื่อนที่เข้าหาประชาชนด้วยโครงการเรือเวชพาหน์ และหน่วยแพทย์หลวงเคลื่อนที่โครงการฟื้นฟูอาชีพผู้ป่วยและโครงการพระราชดำริหมอบุญบ้าน ทรงจัดตั้งโรงเรียนเพื่อสร้างโอกาสทางการศึกษาให้แก่เด็กและเยาวชนที่อยู่ในชนบทและฐานะยากจนและยังทรงบำบัดทุกข์ของผู้ที่ขาดแคลนทุนทรัพย์ในการศึกษาโดยการพระราชทานทุนการศึกษาอีกด้วย

กระบวนการพัฒนาภายใต้กรอบแนวคิดการพัฒนาที่ยั่งยืนตามแนวพระราชดำริเป็นการพัฒนาที่ไม่ได้นำเข้าไปให้ประชาชนคอยแต่รับเพียงอย่างเดียว แต่เป็นการพัฒนาที่เน้นให้ประชาชนสามารถช่วยตัวเองหรือพึ่งตนเองได้ ซึ่งนั่นก็คือการพัฒนาที่จะสามารถทำได้ด้วยตนเอง ไม่ต้องพึ่งพาการให้ จากรัฐหรือผู้อื่น ซึ่งเป็นรูปแบบที่นำไปสู่ความยั่งยืนอย่างแท้จริงนั่นเอง

แนวคิดการพัฒนาที่ยึดหลักสามประสานหรือ บวร เป็นแนวพระราชดำริให้นำสถาบันหลักที่สำคัญ คือ บ้าน วัด ราชการ มาดำเนิน

งานประสานการพัฒนาร่วมกัน ควบคู่ไปกับการบริหารจัดการทรัพยากรธรรมชาติอย่างเหมาะสม เพื่อให้ผลของการพัฒนาบรรลุตามเป้าหมายที่ได้วางไว้ โดยเฉพาะในชนบท บ้านจะเป็นจุดเริ่มต้นของทุก ๆ อย่าง วัดเป็นศูนย์กลางของพุทธศาสนา เป็นพลังที่สร้างสรรค์บูรณาการของสังคม เป็นสถาบันที่ถ่ายทอดและปลูกฝังวัฒนธรรมและจริยธรรมทางสังคม ส่วนโรงเรียนเป็นสถานที่ซึ่งให้ความรู้แก่เยาวชน เพื่อจะได้นำความรู้ที่ได้รับจากการศึกษาไปปรับปรุงคุณภาพชีวิตให้ดีขึ้น นอกจากวัดและโรงเรียนแล้ว ราชการก็มีความสำคัญไม่ยิ่งหย่อนไปกว่ากัน เพราะราชการเป็นตัวแทนของภาครัฐที่มีความใกล้ชิดและสัมผัสกับประชาชนในชนบทโดยตรง

แนวพระราชดำริของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวในการแก้ปัญหาด้านเศรษฐกิจและสังคมของชาติเป็นการมองภาพเศรษฐกิจและสังคมมหภาคที่พิจารณาจากสภาพเศรษฐกิจและสังคมในระดับจุลภาพ ทรงชี้ให้เห็นถึงปรัชญาเศรษฐกิจพอเพียงเพื่อเป็นแนวทางการดำรงอยู่

และปฏิบัติตนของประชาชนทุกระดับ ตั้งแต่ระดับครอบครัว ระดับชุมชน จนถึงระดับรัฐ ทั้งในการพัฒนาเศรษฐกิจเพื่อให้ก้าวทันต่อโลกโลกาภิวัตน์ ความพอเพียง ซึ่งหมายถึงความพอประมาณ ความมีเหตุผล รวมถึงความจำเป็นที่จะต้องมีระบบภูมิคุ้มกันในตัวที่ดีพอสมควรต่อการมีผลกระทบใด ๆ อันเกิดจากการเปลี่ยนแปลงทั้งภายนอกและภายใน ทั้งนี้จะต้องมีความ

รอบรู้ ความรอบคอบ และความระมัดระวังอย่างยิ่งในการนำวิชาการต่าง ๆ มาใช้ในการวางแผนและการดำเนินการทุกขั้นตอน และขณะเดียวกันจะต้องเสริมสร้างพื้นฐานจิตใจของคนในชาติ โดยเฉพาะเจ้าหน้าที่รัฐ นักทฤษฎี และนักธุรกิจในทุกระดับให้มีจิตสำนึกในคุณธรรม ความซื่อสัตย์สุจริต และให้มีความรอบรู้ที่เหมาะสม ดำเนินชีวิตด้วยความอดทน ความเพียร มีสติ ปัญญา และความรอบคอบ เพื่อให้สมดุลและพร้อมต่อการรองรับการเปลี่ยนแปลงอย่างรวดเร็วและกว้างขวางทั้งด้านวัตถุ สังคม

สิ่งแวดล้อม และวัฒนธรรมจากโลกภายนอกได้เป็นอย่างดี

การแก้ปัญหาด้านการเมืองการปกครอง

พระมหากษัตริย์ไทยในระบอบประชาธิปไตยคือประมุขของประเทศ ซึ่งพระองค์ทรงเป็นผู้แทนของปวงชนชาวไทยในการใช้อำนาจอธิปไตยทางรัฐสภา ทางคณะรัฐมนตรี และศาล มีพระราชอำนาจและพระราชภารกิจดังที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แม้ว่าจะได้มีการเปลี่ยนแปลงการปกครองจากระบอบสมบูรณาญาสิทธิราชย์มาเป็นระบอบประชาธิปไตยอันมีพระมหากษัตริย์เป็นพระประมุขแล้ว สถาบันพระมหากษัตริย์ก็ยังคงได้รับความเคารพสักการะและเทิดทูนจากประชาชนชาวไทยอยู่อย่างไม่เสื่อมคลาย ฐานะและพระราชอำนาจของพระมหากษัตริย์ จึงมิได้จำกัดอยู่ภายใต้กฎหมายรัฐธรรมนูญเท่านั้น แต่ทรงมีฐานะและพระราชอำนาจด้วยพระบารมีที่ได้สั่งสมมาเป็นระยะเวลาอันยาวนาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจึงเสมือนเป็นหลักของแผ่นดินไทยที่ทรงไว้ซึ่งพระราชอำนาจภายใต้รัฐธรรมนูญ และทรงดำรงสถานะของพระมหากษัตริย์ตามจารีตนิยมของสังคมไทยแต่โบราณอย่างครบถ้วน ทั้งในฐานะพระเจ้าอยู่หัว พระเจ้าแผ่นดิน ธรรมราชาและเจ้าชีวิต โดยทรงใช้พระราชอำนาจและพระราชสถานะนั้น ๆ ประคับประคองประเทศชาติ ท่ามกลางความสับสนวุ่นวายทางการเมืองมาได้อย่างสง่างาม และไม่ว่าเหตุการณ์บ้านเมือง จะพลิกผันเปลี่ยนแปลงไปเช่นใด พระองค์ก็ยังคงดำรงความเป็นหลักสูงสุดทางการเมืองการปกครองของไทยมาอย่างมั่นคงตลอดมา

พระบรมราชโองการที่พระองค์ได้มีพระราชดำรัสเมื่อครั้งเสด็จฯ ไปประกอบพระราชพิธีบรมราชาภิเษกในวันที่ ๕ พฤษภาคม พ.ศ. ๒๕๔๓ ความว่า “เราจะครองแผ่นดินโดยธรรมเพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม” และนับตั้งแต่นั้นเป็นต้นมา ได้ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจดังที่ทรงมีพระราชดำรัสไว้โดยไม่บกพร่อง ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ตั้งมั่นในทศพิธราชธรรม และทรงเป็นแบบอย่างในการใช้หลักธรรมปกครองประเทศได้อย่างร่มเย็นเป็นสุข ดังนี้

๑. ทาน: การให้ วัดอุทยานและธรรมทาน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงบำเพ็ญทานบารมีทั้งธรรมทาน และอามิสทานครบถ้วนอย่างสม่ำเสมอตลอดมา ไม่ว่าจะเสด็จฯ ไปท้องที่ใดทั่วทุกภาค ทุกจังหวัดในประเทศไทย พระองค์จะพระราชทานพระบรมราโชวาทที่แฝงด้วยคติธรรม เป็นเครื่องเตือนใจแก่ข้าราชการและประชาชนอยู่เสมอ ซึ่งล้วนแต่มีสาระประโยชน์ต่อการดำเนินชีวิตของประชาชนทั้งสิ้น สามารถนำไปเป็นข้อปฏิบัติเพื่อแก้ไขความทุกข์ยากและอุปสรรคต่าง ๆ ให้สำเร็จลุล่วงได้เป็นอย่างดี ทำให้พสกนิกรมีความรู้ มีปัญญา ตั้งตนอยู่ในความดีและมีความสุข นอกจากธรรมทานแล้วทรงบำเพ็ญอามิสทานหรือวัดอุทยานอยู่เสมอ ไม่ว่าจะเสด็จฯ ไปท้องที่ใดก็ทรงถวาย

วัดอุทยานแด่พระสงฆ์ สมณะพราหมณ์ ผู้ทรงศีล ตลอดจนทั้งพระราชทานพระราชทรัพย์และวัตถุสิ่งของต่าง ๆ ที่จำเป็นแก่ประชาชนตลอดมาเพื่อแก้ไขความทุกข์ยากลำบากขาดแคลนทางกายให้แก่พสกนิกรอยู่เสมอ

๒. ศิล: ความประพฤติดีงาม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงตระหนักถึงความ

จำเป็นและความสำคัญของศีลธรรมทางศาสนาจึงทรงประพฤติเป็นแบบอย่างที่ดีในด้านการสมาทานรักษาศีลและปฏิบัติธรรมอย่างเคร่งครัดเสมอ อีกทั้งยังทรงสนับสนุนให้พสกนิกรรักษาศีลและประพฤติธรรมเช่นเดียวกัน สำหรับผู้ที่มิได้นับถือพุทธศาสนา ทรงสนับสนุนให้ศาสนิกชนเหล่านั้นปฏิบัติตามหลักศีลธรรมของศาสนาที่ตนนับถือเนื่องจากทรงตระหนักดีว่าทุกศาสนาล้วนแต่มีหลักคำสั่งสอนที่มุ่งให้ทุกคนเว้นจากความชั่วและทำความดี

ด้วยกันทั้งนั้น

๓. ปริจาคะ: สละของเล็กน้อยเพื่อประโยชน์ที่ใหญ่กว่า

นอกจากพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงเป็นพระเจ้าแผ่นดินผู้เสียสละแล้ว ยังได้พระราชทานพระราชดำรัสชักชวนให้ข้าราชการและประชาชนรู้จักการเสียสละ ซึ่งจะเห็นได้จากความเสียสละอย่างสูงที่ทรงมีต่อประชาชนและประเทศชาติโดยเสมอมา ซึ่งเป็นแบบอย่างที่จะช่วยให้ข้าราชการมีขวัญและกำลังใจในการปฏิบัติหน้าที่ราชการด้วยความเสียสละตามรอยพระยุคลบาท ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลที่เข้าเฝ้าฯ ถวายพระพรชัยมงคลเนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย ๔ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๑๘ ความตอนหนึ่งว่า “...ทุกคนที่ทำหน้าที่ตามอาชีพของตน หรือตามหน้าที่ของตนอย่างเต็มที่ อย่างเสียสละ เพื่อให้งานสำเร็จลุล่วงไปด้วยดีนั้น ก็เป็นสิ่งที่เหมาะสมสร้างคุณประโยชน์แก่ประเทศชาติในดัว...”

๔. อาชชวะ: ความซื่อตรง

ความซื่อตรงเป็นคุณธรรมอีกประการหนึ่งที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีอยู่อย่างสมบูรณ์ตลอดมานับตั้งแต่ทรงครองสิริราชสมบัติสืบมาจนถึงปัจจุบัน ทรงบำเพ็ญพระราชกรณียกิจเพื่อประชาชนและประเทศด้วยความซื่อตรงต่อพระองค์เอง ซื่อตรงต่อหน้าที่ ซื่อตรงต่อประเทศชาติและซื่อตรงต่อประชาชนมาโดยตลอด

ดังพระราชดำรัสพระราชทานแก่คณะบุคคลต่าง ๆ ที่เข้าเฝ้าถวายพระพรชัยมงคล เนื่องในวันเฉลิมพระชนมพรรษา ณ ศาลาดุสิดาลัย พ.ศ.๒๕๔๑ ความตอนหนึ่งว่า

“...คนเราถ้า

พอในความต้องการ มันก็มีความโลภน้อย เมื่อมีความโลภน้อยก็เบียดเบียนคนอื่นน้อย มีความคิดว่าอะไรต้องพอเพียง หมายความว่า พอประมาณ ซื่อตรง ไม่โลภอย่างมาก คนเราก็อยู่เป็นสุข...”

๕. มัททวะ: ความอ่อนโยนทั้งกายและใจ

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระราชอัธยาศัยสุภาพอ่อนโยน ทั้งทางพระวรกาย ทางพระวาจา และทางพระราชหฤทัยอย่างเพียบพร้อมสมบูรณ์ ยากที่จะหาผู้ใดเสมอเหมือน ไม่ว่าจะเสด็จฯ ไปที่แห่งใด และไม่ว่าจะทรงอยู่ ณ ที่ใดก็ตาม ทรงมีพระอัธยาศัยพระอิริยาบถ พระจริยาวัตร พระราชดำรัส และพระราชหฤทัย ประกอบไปด้วยความสุภาพอ่อนโยน นิมนวลงดงาม และทรงมีสัมมาคารวะต่อสถานที่ ต่อวัตถุ และต่อบุคคลผู้เจริญด้วยวัยวุฒิ คุณวุฒิ และชาติวุฒิ ตลอดเวลา

๖. ตปะ: การบำเพ็ญเพื่อให้กิเลสเบาบาง

บรรดาผู้ใกล้ชิดเบื้องพระยุคลบาทจะยืนยันเป็นเสียงเดียวกันว่า พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระวิริยะความเพียรอันแรงกล้าในอันที่จะสร้างความสงบสุขร่มเย็นให้แก่พสกนิกร พระราชดำรัสที่พระราชทานแก่ผู้ใกล้ชิดเกือบจะไม่มีเรื่องอื่นใดนอกเหนือไปจากเรื่องของประชาชน เหตุใดประชาชนจึงเป็นทุกข์ ทำอย่างไรประชาชนจึงจะหมดทุกข์ ทำอย่างไรประชาชนจึงจะเป็นสุขและทำอย่างไรประชาชนจึงจะเป็นสุขยิ่งขึ้น

๗. อักโกธะ: ความไม่โกรธ

จากการที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวไม่ทรงโกรธแต่ทรงมีน้ำพระทัยประกอบด้วยพระเมตตา และพระมหากรุณาธิคุณจึงทำให้ทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่เป็นมิ่งขวัญและเป็นศูนย์รวมใจของประชาชนชาวไทย ทรงข่มพระทัยให้สงบเยือกเย็นได้อย่างยอดเยี่ยม ดังจะเห็นได้ว่าตลอดระยะเวลาอันยาวนานกว่า ๖๐ ปี ที่ทรงครอง

ราชย์มานี้ ทรงมีแต่น้ำพระทัยอันสุขุมเยือกเย็น เต็มเปี่ยมไปด้วยพระเมตตาและพระมหากรุณาธิคุณต่อพสกนิกรอย่างแท้จริง

๘. อวิหิงสา: ความไม่เบียดเบียนตนเองและผู้อื่น

อวิหิงสาในความหมายทั่วไปคือความไม่เบียดเบียนผู้อื่น มีพรมวิหาร ๔ คือ เมตตา กรุณา มุติตา อุเบกขา เป็นเครื่องแสดงออก ซึ่งมีอยู่อย่างเปี่ยมล้นในพระราชอัธยาศัยของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ซึ่งจะเห็นได้จากคุณธรรมที่แสดงถึงความไม่เบียดเบียนกัน แต่ให้รักใคร่ปรองดองกัน ได้แก่ ความสามัคคี ซึ่งเป็นกำลังสำคัญที่ทำให้ประเทศไทยของเรามีความสงบสุข และสามารถนำประเทศให้ตลอดรอดฝั่งได้โดยไม่ตกเป็นทาสของผู้ใด

๙. ขันติ: ความอดทน ขันติธรรม

ในการบำเพ็ญพระราชกรณียกิจต่าง ๆ แม้จะเหนื่อยยากลำบากเพียงใด พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงมีพระขันติธรรม คือความอดทนอดกลั้นอย่างสูงยิ่งไม่ว่าจะเสด็จฯ ไปที่แห่งใด จะเป็นในเมือง ในชนบท หรือในถิ่นทุรกันดาร ไม่ว่ามีภัยอันตรายและอุปสรรคมากเพียงใดก็ไม่ทรงหวั่นไหวต่อปัญหาอุปสรรคและความเหนื่อยยากลำบากเลยแม้แต่น้อย การบำเพ็ญพระราชกรณียกิจ ย่อมเต็มไปด้วยปัญหาและอุปสรรคนานัปการแต่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ก็ทรงสามารถเอาชนะปัญหาและอุปสรรคต่าง ๆ ได้อย่างราบรื่นโดยตลอด ทั้งนี้เป็นเพราะพระองค์ทรงมีพระขันติธรรมอย่างสูงยิ่งนั่นเอง ความอดทน จึงเป็นธรรมะที่สำคัญอีกประการหนึ่งสำหรับพระมหากษัตริย์ สมดังพระราชดำรัส ตอนหนึ่ง ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวพระราชทานไว้ว่า

“...อุปสรรคสำคัญของการทำงาน คือ ความท้อถอยและความหวั่นเกรงต่ออิทธิพลต่าง ๆ ซึ่งเป็นเหตุบั่นทอนความสามารถในตน กับทั้งความเที่ยงตรงต่อหน้าที่อย่างร้ายกาจ จึงต้องระมัดระวังควบคุมสติและรักษาความสุจริตเที่ยงธรรมไว้ให้ได้ตลอดเวลา...”

พระบรมราชาบาทในพิธีพระราชทานกระบี่และปริญญาบัตรแก่นักเรียนนายร้อยตำรวจ ณ อาคารใหม่สวนอัมพร ๑๘ เมษายน พ.ศ.๒๕๓๒

๑๐. อภิธานะ: ความไม่ประพฤติผิดธรรม

อภิธานะ คือการวางตนเป็นหลักหนักแน่นในธรรม ไม่มีความเอนเอียงหวั่นไหว เพราะถ้อยคำดี ร้าย ลาก สักการะ หรือ อภิธานะ อนิฏฐาณใด ๆ สถิตมั่นในธรรม คือ ระเบียบแบบแผนหลักการปกครอง ตลอดจนธรรมเนียมประเพณีอันดีงามไม่ประพฤติให้เคลื่อนคลาด วิบัติจากธรรมหรืออภิธานะนั้น ทรงปฏิบัติตามขัตติยราชประเพณี ราชจรรยาวัตร นิติศาสตร์

ราชศาสตร์ และราชธรรมทุกประการ โดยไม่มีข้อบกพร่องให้เป็นที่เสื่อมเสียพระเกียรติยศเลยแม้แต่น้อย จึงนับว่าเป็นบุญอันมหาศาลของประชาชนชาวไทย ที่ได้เกิดมาเป็นคนไทย และอยู่ใต้ร่มพระบารมีแห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว พระมหากษัตริย์ราชเจ้า ผู้ทรงสถิตมั่นในอภิธานะธรรม คือความไม่ประพฤติผิดธรรม

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว นับเป็นพระมหากษัตริย์พระองค์แรกที่เสด็จขึ้นเถลิงถวัลยราชสมบัติ และกระทำพิธีบรมราชาภิเษกตามโบราณขัตติยราชประเพณีภายใต้ระบอบการปกครองแบบประชาธิปไตยของไทย และทรงเป็นพระมหากษัตริย์ที่ทรงปฏิบัติหน้าที่ในระบอบประชาธิปไตยภายใต้บทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญมาอย่างต่อเนื่องยืนยาวกว่าครึ่งศตวรรษ ตลอดเวลาดังกล่าวทรงดำรงอยู่ในพระคุณธรรมอันประเสริฐ เป็นที่เคารพสักการะและเป็นที่ยึดเหนี่ยวจิตใจสูงสุดของประชาชนไทยได้ ทั้งยังเป็นที่ยอมรับกันว่าทรงเป็นกลางทางการเมือง ซึ่งมีการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองที่เคลื่อนไหวอยู่

ตลอดเวลา ทรงเป็นขวัญและกำลังใจของประชาชนในประเทศ โดยเฉพาะอย่างยิ่งในเวลาที่ประเทศต้องประสบปัญหาทั้งวิกฤติทางเศรษฐกิจและสังคม ประกอบกับความไม่มั่นคงในเสถียรภาพของประเทศอันเนื่องมาจากความผันผวนทางการเมือง ทรงตระหนักดีว่าพระองค์มีพระราชภาระอันหนักในการทรงเป็นมิ่งขวัญหรือศูนย์กลางทางจิตใจของประชาชน เพื่อนำประเทศไทย

ให้ก้าวเดินไปสู่อนาคตได้อย่างมั่นคงและทรงเป็นผู้แนะนำและแก้ไขปัญหาทางการเมือง การปกครองที่เปี่ยมด้วยพระบารมี ซึ่งจะเห็นได้ในยามที่บ้านเมืองเกิดวิกฤติการณ์ การเมือง และไม่มีผู้ใดสามารถเข้าแก้ปัญหาที่เกิดขึ้นแล้ว พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวจะทรงใช้พระราชอำนาจอันเกิดจากพระบารมีเข้ามาแก้ปัญหาวิกฤติการณ์ด้วยพระองค์เอง จนบ้านเมืองมีความสงบเรียบร้อยผ่านพ้นภาวะวิกฤติได้ทุกครั้งอย่างเป็นที่อัศจรรย์ บทบาทและพระราชอำนาจในการทางการเมืองการ

ปกครองมิได้มีจำกัดอยู่เพียงตามแบบแผนพิธีการเท่าที่กำหนดไว้ในรัฐธรรมนูญ แต่เป็นพระราชอำนาจที่เกิดขึ้นจริงเฉพาะพระองค์ และได้ทรงนำมาใช้เพื่อประโยชน์ของชาติบ้านเมืองและมหาชนชาวไทยอย่างพอเหมาะพอควรแก่สถานการณ์อย่างสม่ำเสมอ นับเป็นปัจจัยสำคัญที่ช่วยจรรโลงสถานะอันมั่นคงของชาติตามครรลองประชาธิปไตยและเป็นรากฐานค้ำจุนให้พัฒนาการเมืองการปกครองของพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ที่นำพาประเทศไทยให้ล่วงพ้นวิกฤติการณ์และเจริญรุดหน้าสู่ปัจจุบันสมัยมาได้อย่างต่อเนื่อง มั่นคง มีศักดิ์ศรี และสง่างาม

เรียบเรียงและคัดลอกบางส่วนจาก หนังสือ”อันเนื่องมาจากพระราชดำริ ๖๐ ปี ครองราชย์ ประโยชน์สุขพระราชราษฎร์” จัดทำโดยสำนักงานคณะกรรมการพิเศษเพื่อประสานงานโครงการอันเนื่องมาจากพระราชดำริ (สำนักงาน กปร.)

นวมินทร์ราชิราช

ธรรมิกมหาราชา

ผู้บำบัดทุกข์ประชาราษฎร์

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
น้อมเกล้าน้อมกระหม่อมร่ายเรียงถวายด้วยความจงรักภักดี
ถวายเป็นกตัญญูตาสำนึกในพระมหากรุณาธิคุณ
ต่อวงการแพทย์และสาธารณสุขไทย

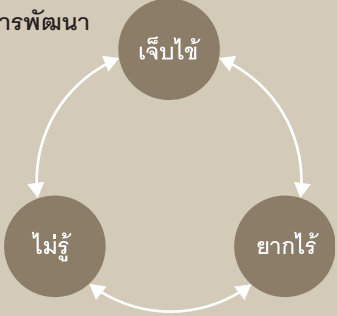
เรื่องเล่าชาวจุฬา สิริพงษ์ อรุณไพโรจน์ นิสิตเก่าคณะนิเทศศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๖-๒๕๐๗

คำว่า “**ธรรมราชา**” ตามตัวหมายถึง พระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงธรรม และทรงปกครองโดยธรรม มีจุดมุ่งหมายเพื่อให้คนในรัฐยึดถือธรรมเป็นหลักในการดำเนินชีวิต และเป็นจุดมุ่งหมายของชีวิต คำนี้จึงมีความหมายใหญ่หลวงและลึกซึ้งยิ่งนัก ไม่เฉพาะแต่ตามตัวคำอันหมายยกย่องเชิดชูพระมหากษัตริย์ ผู้ทรงเป็นใหญ่ในแผ่นดินเท่านั้น หากแต่ยังหมายรวมถึง พระราชจริยาวัตร พระราชกรณียกิจที่ได้ทรงสร้างสรรค์ เพื่อดับทุกข์ดับร้อน สร้างความสุข ให้แก่ไพร่ฟ้าอาณาประชาราษฎร์โดยเสมอทั่วหน้ากัน

พระปฐมบรมราชโองการ “*เราจะครองแผ่นดินโดยธรรม เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม*” มิได้ยิ่งใหญ่ล้ำค่าอยู่เพียงในความทรงจำรำลึกของเหล่าพสกนิกรเท่านั้น หากแต่ยังเป็นเครื่องสำแดงความยิ่งใหญ่แห่งพระบรมเดชานุภาพ ในด้านต่างๆ อันเกรียงไกรไปทั่วหล้า ไม่เฉพาะแต่ในแผ่นดินทองแผ่นดินไทยเท่านั้น แต่ยังได้แผ่พระมหาบารมี พระมหากุณาริคุณไพศาลยิ่งไปจนกระทั่งถึงต่างแดนทั่วโลก และหนึ่งในพระราชกรณียกิจอันเกรียงไกรนั้น คือการที่ได้พระราชทานพระมหากุณาริคุณอันยิ่งใหญ่ไพศาลต่อการพัฒนาด้านการแพทย์และสาธารณสุขของไทยนานัปการ จากอดีตจวบจนปัจจุบัน

วัฏจักรแห่งการพัฒนา คือ การแก้ไข การต่อสู้ การขจัดปัดเป่า ต่อ “๓ สภาวะแห่งอุปสรรคของการพัฒนา” อันเป็น ปัญหาพื้นฐานที่สำคัญและยิ่งใหญ่ของมวลมนุษยชาติ ซึ่งนับเป็นเครื่องสกัดกั้นกีดขวางหนทางสำเร็จ อันนำไปสู่ความวิวัฒน์พัฒนา ความเจริญก้าวหน้าของชนทุกหมู่เหล่า “๓ สภาวะแห่งอุปสรรคของการพัฒนา” คือ ๓ สภาวะของ “การเจ็บไข้ – การยากไร้ – การไม่รู้” อันไม่จบสิ้น ไม่มีที่สิ้นสุด

วัฏจักรแห่งการพัฒนา

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริว่า “ถ้าคนเราสุขภาพเสื่อมโทรม ก็ไม่สามารถพัฒนาชาติได้ เพราะทรัพยากรที่สำคัญของประเทศชาติก็คือพลเมืองนั่นเอง” ดังนั้น การใดที่เป็นไปเพื่อประโยชน์สุขแห่งปวงชนชาวไทย จึงได้พระราชทานพระบรมราชูปถัมภ์คำจูนอย่างมากมาย ในด้านต่างๆ นับตั้งแต่ พระราชทานทรัพย์ โอกาส กำลังใจ ให้การปฏิบัติต่างๆ สามารถดำเนินไปได้ด้วยดี จนกระทั่งบรรลุผลสำเร็จ เพื่อให้พสกนิกรสามารถรักษาสุขภาพของตนและครอบครัวให้สมบูรณ์แข็งแรง ปราศจากโรคภัยไข้เจ็บมาเบียดเบียน

โครงการรักษาพยาบาลผู้เจ็บป่วยต่างๆ นี้ ได้ขยายตัวกว้างขวางออกไปตามที่ทรงมีพระราชดำริ โดยมี หลักสำคัญ เป็นลำดับไป คือ...

แก้ปัญหาเฉพาะหน้า
พัฒนาตามขั้นที่จำเป็น
เน้นพึ่งตนเอง
เร่งความรู้และเทคโนโลยี
พลิกฟื้นธรรมชาติอย่างประหยัด
และกำจัดของเสีย

ความเป็น “**พระบรมธรรมมิกมหาราช**” แห่งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ประกอบด้วย คุณลักษณะสำคัญ ๒ ประการ คือ การที่ทรงมีคุณอันประเสริฐ และ การปฏิบัติตามราชธรรม อันนับเป็น “พระเจ้าแผ่นดินผู้ทรงเป็นที่พึ่งสูงสุดของประชาชน” ที่ได้ทรงมานะพากเพียร เพื่อทรงแก้ไขให้ ๓ สภาวะแห่งอุปสรรคของการพัฒนานั้นปลาสนาการสิ้นไปจากชีวิตของพสกนิกร อันเป็นที่รักยิ่งของพระองค์ ทั้งนี้ ได้ทรงยึดหลักแห่ง “ความพอเพียง” เป็นมรรคปฏิบัติไปสู่ความสำเร็จ ความสัมฤทธิ์ผลนานาประการ

ในทางด้านการแพทย์และสาธารณสุขนั้น ได้ทรงมีพระบรมราโชบายต่อการแก้ไขปัญหา “การเจ็บไข้” ด้วยการ สนับสนุนส่งเสริมและ ทำนุบำรุงดูแล ไปพร้อมๆ กัน พระราชกรณียกิจและ พระมหากุณาริคุณ ในด้านการแพทย์นั้นประกอบไปด้วย ภารกิจสำคัญ ๓ ด้าน คือ

- ๑. การทำนุบำรุงและส่งเสริม ด้าน “การศึกษา – การวิจัย” สาขาแพทยศาสตร์
- ๒. การทำนุบำรุงและดูแลประชาชน ด้าน “การบริการ” ทางการแพทย์และสาธารณสุข
- ๓. การส่งเสริมและสนับสนุน “หน่วยงาน” ทางการแพทย์และสาธารณสุข

๑.การทำนุบำรุงและส่งเสริมด้าน “การศึกษา – การวิจัย” สาขาแพทยศาสตร์

๑.๑ มูลนิธิ “อานันทมหิดล”

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงตระหนักดีว่า การพัฒนาประเทศ และการพัฒนาสภาพความเป็นอยู่ของประชาชน จำเป็นต้องมีผู้เชี่ยวชาญวิชาการชั้นสูงในด้านต่างๆ มาเป็นกำลังสำคัญในการพัฒนา วิธีการหนึ่งที่จะสร้างผู้เชี่ยวชาญคือ การส่งผู้มีความสามารถออกไปศึกษาหาความรู้ ณ ประเทศที่เป็นแหล่งวิทยาการแขนงต่างๆ ที่จำเป็นต่อการพัฒนาประเทศ ดังนั้น จึงทรงพระราชดำริที่จะส่งเสริมและสนับสนุนให้ผู้มีความสามารถยอดเยี่ยม ได้มีโอกาสไปศึกษาวิชาความรู้ให้ถึงขั้นสูงสุดในประเทศที่พัฒนาแล้ว ด้วยทรงพระราชดำริว่า เมื่อได้ศึกษาถึงขั้นสูงสุดแล้ว จะเห็นวิทยาศาสตร์ต่างๆ นั้นมีความสัมพันธ์กัน และสามารถนำมาใช้ให้เป็นประโยชน์แก่เพื่อนมนุษย์และประเทศชาติได้ ด้วยเหตุผลดังกล่าว จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้งทุนเพื่อการนี้เมื่อ พ.ศ. ๒๔๙๘ และพระราชทานนามทุนนี้ว่า “**อานันทมหิดล**” เพื่อเป็นพระบรมราชานุสรณ์ใน สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๘

การพระราชทาน ทูน “อานันท์มหิตล” นี้ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานแก่ผู้สำเร็จการศึกษา วิชา “แพทยศาสตร์” เป็นประเดิม โดยทรงเจริญรอยตามพระยุคลบาทแห่ง สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ผู้ทรงศึกษาวิชาแพทยศาสตร์ และสนพระทัยการสาธารณสุขของประเทศไทยเป็นอย่างยิ่ง และทั้งพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันท์มหิตล พระอัฐมรามาธิบดินทร ก็ทรงสนพระราชหฤทัยในการส่งเสริมกิจการแพทย์ของไทยเป็นอย่างมากเช่นกัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง “ทูนอานันท์มหิตล” เป็น “มูลนิธิอานันท์มหิตล” เมื่อ วันที่ ๓ เมษายน พ.ศ. ๒๕๐๒ และทรงดำรงตำแหน่ง “นายกิตติมศักดิ์” โดยมี สมเด็จพระศรีนครินทราบรมราชชนนี ทรงดำรงตำแหน่ง “ประธานกรรมการ” ใน คณะกรรมการบริหารชุดแรก และปัจจุบัน สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำรงตำแหน่ง “ประธานกรรมการ” ใน คณะกรรมการบริหารชุดปัจจุบัน

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยการดำเนินงานของมูลนิธิ อย่างใกล้ชิดตลอดมา ทรงมีพระบรมราชวินิจฉัยทั้งในเรื่องของการคัดเลือกผู้สมควรได้รับพระราชทานทูน และการดำเนินการด้านต่างๆ และก่อนที่ผู้รับพระราชทานทูนจะออกไปศึกษาในต่างประเทศ คณะกรรมการประจำแผนกจะนำผู้ที่ได้รับพระราชทานทูนเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาท เพื่อรับพระราชทานพระบรมราโชวาท และเมื่อสำเร็จการศึกษามาแล้ว ในโอกาสแรกที่กลับมาถึงประเทศไทย จะนำเข้าเฝ้าทูลละอองธุลีพระบาททกราบบังคมทูลรายงานทุกคน

ศาสตราจารย์ นายแพทย์ ประเวศ วะสี ผู้รับพระราชทานทูนมูลนิธิอานันท์มหิตล ได้เขียนเล่าไว้ใน เรื่องน่ารู้ “พระเจ้าอยู่หัวกับการทรงสร้างสัญลักษณ์ทางวิชาการ มูลนิธิอานันท์มหิตล” ว่า

...ทูน “อานันท์มหิตล” นั้นส่งแต่ผู้จบแพทยศาสตรบัณฑิตไปศึกษาต่อ เมื่อเป็นมูลนิธิแล้ว จึงขยายเป็นหลายแผนกดังที่ปรากฏในปัจจุบัน นายแพทย์จรัส สุวรรณเวลา เป็นบุคคลแรกที่ได้รับคัดเลือกให้ได้รับพระราชทานทูนอานันท์มหิตล ในปี ๒๔๙๘ แต่เดินทางไปศึกษาในปี ๒๕๐๐ เพราะต้องปฏิบัติงานก่อน ๒ ปี ตามระเบียบในสมัยนั้น

...พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ “นักเรียนทูนอานันท์ฯ” เข้าเฝ้าทกราบบังคมทูลก่อนเดินทางไปต่างประเทศ และเข้าเฝ้าอีกเมื่อกลับจากต่างประเทศ ก่อนไปก็ทรงแนะนำสั่งสอนด้วยพระองค์เอง เมื่อกลับมาก็ทรงซักถามถึงวิชาการที่ไปเล่าเรียนมา บ่อยๆ ครั้งที่ทรงใช้เวลานาน เพราะ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงสนพระราชหฤทัยวิชาการมาก...

...มูลนิธิ “อานันท์มหิตล” คือ สัญลักษณ์แห่งความสำคัญของวิชาการ ที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงลงทุนลงแรงสร้างขึ้น เพื่อส่งข่าวสารทางความคิดแก่สังคมไทย...

๑.๒ รางวัล “สมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล”

เป็นรางวัลที่พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระบรมราชานุญาตให้จัดตั้งขึ้น โดยทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ทรงรับไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์แต่แรกตั้ง เพื่อถวายเป็นพระราชานุสรณ์แด่ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก โดยมี สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงเป็น “ประธานกรรมการ”

เมื่อแรกตั้ง ใช้ชื่อว่า “มูลนิธิรางวัลมหิดล ในพระบรมราชูปถัมภ์” และได้เปลี่ยนแปลงเป็น “มูลนิธิรางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ในพระบรมราชูปถัมภ์” เมื่อวันที่ ๒๘ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๔๐

มูลนิธิ “รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล ในพระบรมราชูปถัมภ์” จัดตั้งขึ้นโดย มติคณะรัฐมนตรี เมื่อวันที่ ๙ กรกฎาคม พ.ศ. ๒๕๓๔ ด้วยการริเริ่มของ คณะแพทยศาสตร์ศิริราชพยาบาล มหาวิทยาลัยมหิดล ในวโรกาสเฉลิมฉลองวันคล้าย วันพระราชสมภพ สมเด็จพระมหิตลาธิเบศรอดุลยเดชวิกรม พระบรมราชชนก ครบ ๑๐๐ ปี เมื่อวันที่ ๑ มกราคม พ.ศ. ๒๕๓๕ เพื่อเป็นพระราชอนุสรณ์และเผยแพร่พระราชเกียรติคุณแห่งพระบรมราชชนก ผู้ทรงบำเพ็ญประโยชน์เป็นคุณูปการต่อวงการแพทย์และการสาธารณสุขของไทย

“รางวัลสมเด็จพระเจ้าฟ้ามหิดล” เป็น “รางวัลระดับนานาชาติ” ที่ประเทศไทยมอบให้แก่บุคคลหรือองค์กรทั่วโลก ที่มีผลงานดีเด่นเป็นประโยชน์ต่อมวลมนุษยชาติ เป็นประจำทุกปี แบ่งเป็นรางวัลทางการแพทย์ ๑ รางวัล และ รางวัลทางการสาธารณสุข ๑ รางวัล

๒.การทำนุบำรุงดูแลประชาชนด้าน “การบริการ” ทางการแพทย์และสาธารณสุข

๒.๑ สภากาชาดไทย

วันที่ ๒๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๘๑ เมื่อครั้งยังทรงเป็น สมเด็จพระอนุชาธิราช ได้โดยเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว อานันทมหิดล ทรงเยี่ยม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ และสถานเสาวภา เป็น “ครั้งแรก”

วันที่ ๒๒ เมษายน พ.ศ. ๒๔๘๙ ได้โดยเสด็จฯ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล และ สมเด็จพระราชชนนีศรีสังวาลย์ (พระอัครยศขณะนั้น) ทรงเยี่ยม โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ เป็น “ครั้งที่สอง”

วันที่ ๒๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๘๙ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ทรงดำรงตำแหน่ง “พระบรมราชูปถัมภก” สภากาชาดไทย

ต่อมา เมื่อวันที่ ๑๒ สิงหาคม พ.ศ. ๒๔๙๙ ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ ทรงดำรงตำแหน่ง “สภานายิกา” สืบแทน สมเด็จพระศรีสวรินทิราบรมราชเทวี พระพันวัสสาอัยยิกาเจ้า ซึ่งทรงเสด็จสวรรคตเมื่อวันที่ ๑๗ ธันวาคม พ.ศ. ๒๔๙๘

เมื่อวันที่ ๑๓ ธันวาคม พ.ศ. ๒๕๒๐ ได้ทรงมีพระบรมราชโองการโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ทรงดำรงตำแหน่ง “อุปนายิกาผู้อำนวยการ” นับตั้งแต่ได้ทรงเสด็จเถลิงถวัลยราชสมบัติ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ได้ทรงพระราชทานพระมหากรุณาธิคุณ ส่งเสริมและสนับสนุน หน่วยงานของ สภากาชาดไทย ในกิจการด้านต่างๆ มาอย่างต่อเนื่อง ไม่ว่าจะเป็น โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ โรงพยาบาลสมเด็จพระบรมราชเทวี ณ ศรีราชา ศูนย์บริการโลหิตแห่งชาติฯ สถานเสาวภา สำนักงานบรรเทาทุกข์และประชานามัยพิทักษ์ และอื่นๆ อีกมากมาย

นอกจากนี้ ยังได้พระราชทานพระราชทรัพย์ เพื่อการต่างๆ เสมอมา ตราบจนกระทั่งปัจจุบัน และโดยเฉพาะอย่างยิ่งได้ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ พระราชทานพระราชวโรกาสเสด็จฯ มาทรงประกอบพิธีเปิดอาคารต่างๆ ให้แก่ สภากาชาดไทย อยู่เป็นเนืองนิตย์ และที่สำคัญ อาทิ

พ.ศ. ๒๕๒๙' เสด็จฯ พร้อมด้วย สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทรงเปิด “พระบรมราชานุสาวรีย์ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร” และทรงเปิดตึก “อานันทมหิดล” อาคารเรียนรวม คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

พ.ศ. ๒๕๓๒ เสด็จฯ พร้อมด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทรงเปิดตึก “ภปร” ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

พ.ศ. ๒๕๓๕ เสด็จฯ พร้อมด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทรงเปิดตึก “สก” ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

พ.ศ. ๒๕๓๖ เสด็จฯ พร้อมด้วย สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ และ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี ไปทรงเป็นองค์ประธานในงานสโมสรสันนิบาต เนื่องในโอกาส ๑๐๐ ปี สภาอากาศไทย ณ ตึกสันติไมตรี ทำเนียบรัฐบาล

พ.ศ. ๒๕๔๖ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สมเด็จพระเทพรัตนราชสุดาฯ สยามบรมราชกุมารี เสด็จฯ แทนพระองค์ ไปทรงเปิด ตึก “อปร” คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ ณ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์

ในการเสด็จฯ มาทรงร่วมกิจกรรมต่างๆ ของสภาอากาศไทย ทุกๆ ครั้งนั้น ได้พระราชทานพระราชวโรกาสให้บรรดาเหล่าเจ้าหน้าที่ สภาอากาศไทย และ คณะจารย์ ข้าราชการ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ ได้มีโอกาสเข้าเฝ้าฯอย่างใกล้ชิด และเป็นคนเอง ในทุกครั้งที่เสด็จฯมา ได้ทรงประทับฟังเจ้าหน้าที่หรือคณะจารย์ ผู้มีหน้าที่กราบบังคมทูลเรื่องราวและกิจการต่างๆ อย่างทรงสนพระราชหฤทัยยิ่ง นอกจากนั้น ยังได้ทรงพระราชทานพระบรมราชวินิจด้วย พระบรมราชดำริ นับตั้งแต่ แนวทางในการปฏิบัติ ที่จะเกิดผลสัมฤทธิ์สูงสุด รูปแบบของสถาปัตยกรรม การก่อสร้างอาคาร การใช้งาน ให้เกิดประโยชน์สูงสุด รวมถึง กลไกในการทำงานของอุปกรณ์ทางการแพทย์นานาชนิด สิ่งเหล่านี้สะท้อนให้เห็นถึง พระราชอัจฉริยภาพ ใน ความรอบคอบ การมองการณ์ไกล การเตรียมพร้อม และการแก้ไขปัญหา เพื่อการจัดการในกรณีวิกฤติ และ เพื่อการป้องกันความผิดพลาด อันอาจเกิดขึ้นมาได้ และยังนับเป็นการสะท้อนถึง “จริยธรรมทางการแพทย์” อีกประการหนึ่งด้วย เพราะงานด้านการแพทย์นั้น จำต้องนับเนื่องและเกี่ยวข้องกับการดูแลรักษาชีวิตของผู้คน ซึ่งไม่อาจผิดพลาดได้ สิ่งนี้จึงเป็นแนวทางที่บุคลากรเจ้าหน้าที่ของสภาอากาศไทย รวมทั้งคณะจารย์ ข้าราชการของคณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ยึดมั่นไว้เป็นแนวทางในการปฏิบัติงาน ที่มุ่งมั่นบำบัดทุกข์ สร้างสรรค์สุข ให้แก่ประชาชนชาวไทย ด้วยความมั่นใจไม่ผลิผลาม แน่ใจให้ถูกต้องตามหลักการ และ ได้ระวังป้องกันไม่ให้ผิดพลาด

ในอีกส่วนหนึ่งของการพัฒนาทางการแพทย์นั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช ได้ทรงสืบสานพระราชปณิธานแห่ง สมเด็จพระบรมเชษฐาธิราช พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว รัชกาลที่ ๙ แห่งมหาจักรีบรมราชวงศ์ ที่ได้ทรงมุ่งหวังให้ภาครัฐของไทยผลิตแพทย์เพิ่มมากขึ้น ให้พอเพียงกับความต้องการของประชาชน จากพระราชปรารภ ดังกล่าวนั้น “โรงเรียนแพทย์แห่งที่ ๒ ของประเทศไทย” จึงได้รับการสืบสานตามพระราชปรารภ และถือกำเนิดขึ้นมาในต้นรัชสมัย พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลอดุลยเดช โดยได้มีพระราชกฤษฎีกาประกาศตั้ง โรงเรียนแพทย์แห่งที่ ๒ ของประเทศไทย “คณะแพทยศาสตร์ โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์” ในปี พ.ศ. ๒๔๙๐ สังกัด มหาวิทยาลัยแพทยศาสตร์ เมื่อแรกเริ่มก่อตั้ง ซึ่งต่อมาได้มีพระราชกฤษฎีกาให้โอนย้ายไปสังกัด “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” ในปี พ.ศ. ๒๕๑๐ เป็น “คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” トラバจนปัจจุบัน

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย โรงเรียนแพทย์แห่งที่ ๒ ของไทย จึงได้ก่อกำเนิดขึ้นมาด้วย พระมหาบารมีแห่ง พระเจ้าอยู่หัว ๒ พระองค์ ...พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาอานันทมหิดล พระอัฐมรามาธิบดินทร และ พระบาทสมเด็จพระปรเมนทรมหาภูมิพลอดุลยเดช สยามมินทราราช ซึ่งได้สืบสานและยึดมั่นในพระราชปณิธานเบื้องต้น ในการสร้างสรรค์ประโยชน์สุขให้แก่ประชาชนชาวไทย ทั้งนี้ มีคำขวัญไว้เป็นแนวทางในปัจจุบันว่า...

แพทย์จุฬาฯ คู่ชาติไทย
วิชาการก้าวไกลสู่สากล...รับใช้ปวงชนด้วยคุณธรรม

๓. การส่งเสริมและสนับสนุน “หน่วยงาน” ทางแพทย์และสาธารณสุข

๓.๑ ราชวิทยาลัย

พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงมีพระราชดำริกว้างไกลในการพัฒนาศักยภาพคุณภาพของบุคลากรทางการแพทย์ในสาขาต่างๆ อย่างต่อเนื่อง ได้พระราชทานความสนับสนุนในด้านต่างๆ แก่วงการแพทย์ไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่ง ได้ทรงรับเอา “วิทยาลัยแพทย์เฉพาะทาง” สาขาต่างๆ ไว้ในพระบรมราชูปถัมภ์

วงการแพทย์ได้รับพระมหากรุณาธิคุณ โดยทรงอุปถัมภ์อย่างครบวงจร คือทั้งกิจการการรักษาพยาบาลผู้ป่วย การวิจัยในโรคภัยไข้เจ็บของพลเมืองไทย ตลอดจนการศึกษาของนักศึกษา เพื่อเป็นเจ้าหน้าที่ทางการแพทย์ และการควบคุมโรคต่างๆ ที่จะระบาดเข้าสู่ประชาชน เมื่อความทราบฝ่าละอองธุลีพระบาทว่า มีความขัดข้องในการดำเนินงานส่วนใด และทรงพิจารณาเห็นชัดแจ้งในเหตุผลแล้ว จะทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์โดยตรงหรือโดยอ้อมผ่านมูลนิธิต่างๆ ...อันพระราชทรัพย์ทั้งส่วนพระองค์ และบรรดาบุคคลได้บริจาคถวาย เพื่อทรงใช้เป็นการส่วนพระองค์นั้น ได้เป็นผลบุญที่ทรงบริจาคต่อมา เพื่อความสุขของอาณาประชาราษฎร์เสียเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้นจึงมีผู้มีจิตศรัทธาถวายเงิน และสิ่งของโดยเสด็จพระราชกรณียกิจกันจนกระทั่งบัดนี้...

...การสร้างกำลังใจแก่บุคลากร นับเป็นวิธีการหนึ่งที่ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวภูมิพลมหาราช ได้ทรงกระทำในทุกวิถีทาง เช่น ทรงดนตรี เป็นกำลังใจแก่นักศึกษาแพทย์ และพยาบาลเป็นประจำ ปี ในการนี้ จะมีพระราชดำรัสที่ซาบซึ้งใจของบรรดาผู้มีปารมี ได้เข้าฟังเข้าชม ครั้งหนึ่งที่หอประชุมราชแพทยาลัย มีรับสั่งว่า “...เมื่อท่านทั้งหลายยอมรับว่า สมเด็จพระราชบิดา เป็นบิดาแห่งการแพทย์ไทยแผนปัจจุบัน ก็เสมือนว่าเราเป็นลูกบิดาเดียวกัน...” บรรดาผู้เข้าฟังวันนั้นหลายๆ คน น้ำตาคลอด้วยความซาบซึ้งใจในพระมหากรุณาธิคุณล้นเกล้าล้นกระหม่อมหาที่สุดมิได้...

๓.๒ โครงการแพทย์/สมาคม

โครงการตามพระราชดำรินั้นมีอยู่มากมาย และทุกโครงการนั้น ล้วนเกิดขึ้น เป็นไป ก็เพื่อประโยชน์สุขแห่งมหาชนชาวสยาม เพื่อการดูแลสุขภาพของประชาชนผู้ด้อยโอกาส ในท้องถิ่นห่างไกล ทุรกันดาร นั้นเอง ในบรรดาโครงการต่างๆ เหล่านี้ โครงการทางการแพทย์ เพื่อการบำบัดทุกข์ บำรุงสุขภาพอนามัยให้แก่ประชาชนล้วนมีอยู่ไม่น้อย พระราชดำริต่างๆ ที่ก่อให้เกิดโครงการเพื่อสุขภาพประชาชนเหล่านี้ มีทั้งที่เป็น การแก้ปัญหาเฉพาะหน้า และโครงการระยะยาว ซึ่งเป็นวิธีการแก้ปัญหาตามแนวทางที่ได้ทรงวิเคราะห์จากข้อมูลอย่างรอบคอบ จึงทำให้ผู้ปฏิบัติสามารถปฏิบัติงานได้โดยสะดวก แต่การเริ่มต้นนั้น ทรงใช้พระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ลงทุน แม้ว่าจะเห็นผลดี ก็ต้องใช้ระยะเวลานาน แต่ก็ทรงพระวิริยะอุตสาหะ ไม่ทรงทอดถอยเลย

“...ฉันต้องการให้หมอช่วยไปดูแลบำบัดทุกข์ให้แก่เด็กนักเรียน และประชาชนที่อยู่ในท้องที่กันดารห่างไกลหมอมอ และจะออกค่าใช้จ่ายให้ทั้งหมดตลอดจนความจำเป็น โดยให้จัดหน่วยเคลื่อนที่ไปบนรถยนต์ และตระเวนไปตามหมู่บ้านที่อยู่ห่างไกลในชนบท...” จากพระราชกระแสรับสั่งดังกล่าว เป็นที่มาของ โครงการหน่วยแพทย์พระราชทาน โครงการแพทย์หลวงเคลื่อนที่พระราชทาน โครงการแพทย์พิเศษตามพระราชประสงค์ ซึ่งล้วนแต่เป็น คณะแพทย์ ที่ได้รับพระกรุณาโปรดเกล้าฯ แต่งตั้งให้ออกไปทำการรักษาผู้ป่วยเจ็บถึงบ้าน ทั้งในเขตผู้ก่อการร้าย อันเป็นแดนทุรกันดาร ต่อมาหน่วยแพทย์พระราชทานเหล่านี้ ยังได้รับความร่วมมือจากแพทย์ในจังหวัดนั้นๆ ออกปฏิบัติการด้วย รวมถึงในบางท้องที่ที่ประชาชนส่วนใหญ่ยากจนสุขภาพไม่ดี การคมนาคมไม่สะดวก และทรงมีพระราชประสงค์ช่วยบรรเทาทุกข์ของราษฎรเหล่านี้ จึงทรงขอให้หน่วยราชการ จัดคณะแพทย์หมุนเวียนกันเข้าไปให้บริการตรวจรักษาเป็นประจำหน่วยแพทย์นี้ก็ได้ปฏิบัติการให้บริการอยู่ตามที่มีรับสั่ง รวมทั้ง หน่วยแพทย์หลวงพระราชทาน ซึ่งได้แรกเริ่มขึ้นในปี พ.ศ. ๒๕๐๘ อันเป็นการทำงานของแพทย์หลวง ที่ทรงโปรดเกล้าฯ ให้ตามเสด็จแปรพระราชฐานไปต่างจังหวัด ได้ออกทำการตรวจรักษาผู้ป่วย ณ จุดตรวจบริเวณหน้าพระตำหนักที่ประทับ ต่อมาเมื่อมีผู้ป่วยมากขึ้น ก็มีแพทย์จากส่วนกลางและมหาวิทยาลัยได้เข้ามาช่วยเหลือ ซึ่งปรากฏว่ามีราษฎรที่เจ็บป่วยจำนวนมากมาขอรับการรักษา

จากพระราชดำนึกถึงความทุกข์ของประชาชนในด้านโรคภัยไข้เจ็บ ยังได้ทรงพระราชทานกำเนิดองค์กรที่เกี่ยวข้องกับการ “บำบัดทุกข์ บรรเทาโรคภัย” ให้แก่พสกนิกร อันเป็นที่รักยิ่งของพระองค์ ในปี พ.ศ. ๒๕๙๙ ได้ทรงบริจาคพระราชทรัพย์ส่วนพระองค์ ให้จัดสร้าง “สถาบันราชประชาสมาลัย” ทำงานร่วมกับ โรงพยาบาลโรคเรื้อน พระประแดง เพื่อปราบโรคเรื้อนอย่างครบวงจร ซึ่งได้พัฒนาขยายบริการทางการแพทย์อย่างอื่น ให้กว้างมากยิ่งขึ้น ดังในปัจจุบัน

เมื่อประเทศไทยประสบภัยพิบัติจากพายุไชนร่อน “แฮเรียต” ในคืนวันที่ ๒๕ - ๒๖ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงเป็นห่วงผู้ประสบภัย และได้ทรงติดต่อขอเครื่องบินจากกองทัพอากาศ เพื่อให้รีบเดินทางไปช่วยเหลือโดยด่วน ขณะนั้น กรมประชาสัมพันธ์ ได้จัดเตรียมสิ่งของไว้พร้อมแล้ว จึงได้ออกเดินทางไปทันที คือ วันที่ ๒๘ ตุลาคม พ.ศ. ๒๕๐๕ โดยได้เดินทางไปพร้อมกับ คณะแพทย์ พยาบาลและเจ้าหน้าที่สภากาชาดไทย ซึ่ง สมเด็จพระนางเจ้าฯ พระบรมราชินีนาถ องค์สภานายิกา ได้มีกระแสรับสั่งให้ร่วมเดินทางไปกับ กรมประชาสัมพันธ์ เพื่อทำการส่งเคราะห์และบรรเทาทุกข์ในครั้งนี้อย่าง

ทางด้านกรุงเทพมหานครนั้น พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ สถานีวิทยุ อส. พระราชวังดุสิต ประกาศโฆษณาเชิญชวนผู้มีจิตศรัทธาบริจาคทรัพย์และ สิ่งของเพื่อช่วยเหลือผู้ประสบภัย โดยทรงรับและพระราชทานสิ่งของด้วยพระองค์เอง ความช่วยเหลือได้หลั่งไหลเข้าสู่ สถานีวิทยุ อส. เพียงชั่วระยะเวลา ๑ เดือน มีผู้บริจาคทรัพย์สูงถึง ๑๑ ล้านบาท และสิ่งของมูลค่าประมาณ ๕ ล้านบาท ส่วนผู้ที่ไม่สามารถบริจาคทรัพย์ และสิ่งของได้ก็บริจาคแรงงาน ที่น่าปลื้มใจก็คือ งานนี้ทำโดยอาสาสมัคร ซึ่งส่วนมากเป็น นิสิต นักศึกษา ลูกเสือ และนักเรียน ซึ่งได้ช่วยทำการจัดและขนส่งสิ่งของเหล่านั้นไปบรรเทาภัยแก่ประชาชนต่อไป

เมื่อได้ช่วยเหลือประชาชนในระยะแรกแล้ว ยังมี เงินเหลืออีก ๓ ล้านบาท พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงทรงมีพระราชดำริว่า ...เงินที่เหลือนี้ควรจัดตั้งเป็นทุน เพื่อหาดอกผลสำหรับสงเคราะห์เด็ก ซึ่งครอบครัวต้องประสบภัยและขาดผู้อุปการะเลี้ยงดูประการหนึ่ง และสำหรับสงเคราะห์ ช่วยเหลือราษฎรผู้ประสบสาธารณภัยทั่วประเทศอีกประการหนึ่ง... ด้วยเหตุนี้ พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวฯ จึงได้พระราชทานเงิน ๓ ล้านบาท ให้เป็น ทุนประเดิม ก่อตั้งมูลนิธิ และพระราชทานนามว่า “มูลนิธิราชประชานุเคราะห์” และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้อยู่ใน “พระบรมราชูปถัมภ์” กับทรงดำรงตำแหน่ง “พระบรมราชูปถัมภก” แห่งมูลนิธินี้ด้วย

ชื่อของ มูลนิธิ “ราชประชานุเคราะห์” หมายความว่า “พระราชทาน” และ “ประชาชน” อนุเคราะห์ซึ่งกันและกัน เป็นการแสดงน้ำพระราชหฤทัยว่า...เวลาทำงาน ควรจะได้ให้ประชาชนมีส่วนร่วมด้วย...

มูลนิธิ “ราชประชานุเคราะห์ ในพระบรมราชูปถัมภ์” จึงได้ก่อ
กำเนิดขึ้นมาและจดทะเบียนเป็น นิติบุคคลตามกฎหมาย เมื่อวันที่
๒๓ สิงหาคม พ.ศ. ๒๕๐๖ และทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้ตั้ง
สำนักงาน อยู่ใน กรมประชาสงเคราะห์ และยังมี คณะกรรมการ
ประจำจังหวัดทุกจังหวัด โดยมี ผู้ว่าราชการจังหวัด เป็นประธาน
โดยมี คณะกรรมการ เจ้าหน้าที่ และอาสาสมัคร ทั้งส่วนกลางและ
ส่วนภูมิภาค ซึ่งได้เสียสละร่วมกันปฏิบัติงานดำเนินตามพระบรม
ราชโบาย “...ไปให้ความอบอุ่น ไปช่วยเหลือผู้ตกทุกข์ได้ยาก
โดยฉับพลัน ทำให้ผู้ประสบภัยได้รับการช่วยเหลือ มีกำลังใจที่จะ
ปฏิบัติงานต่อไป...” กับทั้งได้ดำเนินตามรอยเบื้องพระยุคลบาท
ในการออกช่วยเหลือสงเคราะห์ประชาชนผู้ทุกข์ยากเดือดร้อนทั่ว
ราชอาณาจักร “... การช่วยผู้ที่ประสบภัยนั้น จะต้องช่วยในระยะสั้น
หมายความว่า เป็นเวลาที่ฉุกเฉิน ต้องช่วยโดยเร็ว และต่อไปก็จะ
ต้องช่วยให้ต่อเนื่อง ...ส่วนเรื่องการช่วยเหลือในระยะยาว ก็มีความ
จำเป็นเหมือนกัน...เป็นผลว่า เขาได้รับการดูแล เหลือแถมมาจน
กระทั่งได้รับการศึกษา ที่สามารถทำมาหากินได้โดยสุจริตและโดยมี
ประสิทธิภาพ เป็นพลเมืองดีของประเทศชาติ...”

พระมหากษัตริย์คุณทั้งสิ้นนี้ ยังความสำนึกปลาบปลื้มใจอย่าง
หาที่สุดมิได้ แก่ปวงพสกนิกร ทั้งที่ประสบภัย และที่มิได้ประสบภัย
ที่ได้ทรงพระราชทานความห่วงใย ความเอื้ออาทรอย่างใกล้ชิด ซึ่ง
สำนึกนี้ยังสถิตแน่นตราตรึงอยู่ในดวงใจของคนไทยทุกคนตลอดไป

บทสรุป

ถึงแม้ว่า ปัญหาทางด้านการแพทย์สาธารณสุขและสุขภาพ
อนามัยของคนไทยยังคงมีอยู่ หากแต่ความท้อแท้สิ้นหวังนั้น ได้หมด
ไปจากหัวใจคนไทย ทั้งนี้ก็ด้วย พระมหากษัตริย์คุณในการที่ได้ทรง
พากเพียรยืนหยัดแก้ไข “ความเจ็บไข้” อย่างจริงจัง และนับเนื่อง
เสมอมา ตลอดระยะเวลา ๖๐ ปี แห่งการครองราชย์ พระ
มหากษัตริย์คุณด้านสุขภาพดังกล่าวนี้เป็นที่ประจักษ์ ดังนั้น ในปี
พ.ศ. ๒๕๓๕ องค์การอนามัยโลก จึงได้ทูลเกล้าทูลกระหม่อมถวาย
เหรียญ “Health-for-All Gold Medal”

นับตั้งแต่แรกก่อตั้ง คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
มาตราบจนกระทั่งปัจจุบัน คณะจารย์ ข้าราชการ และเจ้าหน้าที่ ทั้ง
หลาย ทุกระดับ ต่างมุ่งมั่นสืบสนองในแนวทางแห่งพระบรมราช
ปณิธาน ทั้งดำเนินการกิจกรรมมากมายโดยสอดคล้องตามพระปฐมบรม
ราชโองการ เพื่อการ “บำบัดทุกข์แห่งกายของอาณาประชาราษฎร์
ให้พ้นจากการเจ็บไข้ สู่ความแข็งแรง สร้างเสริมความสุขกาย สุขใจ
ให้แก่ประชาราษฎร์”

คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ขอน้อมเกล้าน้อม
กระหม่อมถวายกตัญญูตาสำนึกรำลึกในพระมหากษัตริย์คุณด้วย
การตั้งปณิธานมั่น ด้วย “จริยธรรม-คุณธรรม” แห่งวิชาชีพในการ
สร้างประโยชน์สุขทางการแพทย์และสาธารณสุขแก่มหาชน ในรอย
ทางแห่งพระปฐมบรมราชโองการ ถวายเป็นปฏิบัติบูชาสักการะ
เนื่องในศุภวาระมหามงคลวโรกาส ทรงครองสิริราชสมบัติครบ ๖๐ ปี
สืบไป

พระสถิตในดวงใจไทยทั้งชาติ
นมินทร์ภูมิพลมหาราชัน

พระปกป้องผองภัยให้ราษฎรรัฐ
ใครยากจนข้นแค้นที่ทำกิน

พระลดองค์ลงประทับนั่งกับพื้น
พระแก้ไขทุกปัญหามาฉลุย

พระเสโทหยาดรดรินหลังอก
พระประทับกลางป่าเขาเนาพนา

พระ คือ เทพผู้พลิกฟื้นคืนชีวิต
พระ คือ เทพธรรมราชคุ้มผองภัย

พระ คือ แสงส่องขวัญสว่างหล้า
พระ คือ แสงสว่างทิพย์อาบอินทรี

จักก้าวตามรอยพระบาทที่มั่นมุ่ง
จักติดตามสานประสงค์พระทรงธรรม

จักขอรุณเกิดพระขวัญในวันนี้
จักสร้างงานสนองพระบาททุกชาติไป

เกิดพระบาทภูวไนยไอศวรรย์
ดุจตะวันส่องหล้าทั่วธานี

พระขจัดทุกข์ภัยให้หายสิ้น
พระยลยินรีบก่อเกื้อเพื่อผ่อนปรน

พระพลิกฟื้นผืนป่าเขา...พระให้ฝน
ที่ร่อนริน...พระทรงเอื้อเพื่อประชา

ดังอุทกฉ่ำใจไทยทั่วหล้า
พระเมตตาดีกว่าร้อยแสนคุ้มแดนไทย

พระ คือ เทพผู้สถิตสวรรคไสว
พระ คือ เทพไทดำรงวงศ์จักรี

พระ คือ แสงส่องนภาจรัสศรี
พระ คือ แสงแห่งปฐพีนิรันดร์

จักผดุงรอยพระบาทที่สร้างสรรค์
จักสานฝันเพื่อพี่น้องผองชาวไทย

จักพร้อมพลีเพื่อศรีเกษมสันติ
จักเกิดให้พัฒนาสุขสถาพร

สิริพงษ์ อรุณไพโรจน์
คณะแพทยศาสตร์
จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
เรียบเรียง & ร้อยกรอง

หนังสืออ้างอิง

- ปรีชา ช้างขวัญยืน. **ธรรมรัฐ-ธรรมราชา** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาฯ, ๒๕๔๘โครงการเผยแพร่ผลงานวิชาการ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย
- One Asset Management. **นมินทร์อิทธิราช** กรุงเทพฯ : คอมฟอร์ม (ประเทศไทย) ๒๕๓๙ ๓.มัญญ มุขขีประดิษฐ์. **ประทีปแห่งแผ่นดิน** กรุงเทพฯ : ไทยประกันชีวิต, ๒๕๓๙
- คณะกรรมการจัดงานคืนสู่เหย้าชาวจุฬาฯ สมาคมนิสิตเก่าจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฯ พ.ศ. ๒๕๔๑ - ๒๕๔๒. **นมินทร์มหาราชา ๖ สถิตเหนือเกล้าชาวจุฬาฯ** กรุงเทพฯ : อมรินทร์ พริ้นติ้งฯ, ๒๕๔๒
- คณะกรรมการจัดงานวันสื่อสารแห่งชาติ. **เฉลิมพระเกียรติพระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัว ๗๒ พรรษา มหาราชา** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งฯ, สิงหาคม ๒๕๔๒
- กลุ่มสถาบันฝึกอบรมแพทย์เฉพาะทางแห่งประเทศไทย. **พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับแพทย์เฉพาะทาง** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์คุรุสภาลาดพร้าว, มกราคม ๒๕๔๕
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. : **ครบรอบ ๗๒ ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์นิยมกิจ ๒๕๒๙
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. : **ติก “ภปร” โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ชวนพิมพ์, ๒๕๓๒
- ชมรมนักเขียนทุน “อานันทมหิดล”. **เรื่องน่านุภาพประชาชน เล่มที่ ๒๑** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์ เอช. เอ็น กรุ๊ป, ๒๕๓๗
- โครงการก่อสร้าง ตึก “สก” โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. : **ติก “สก”** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งฯ, ๒๕๔๐ คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย.
- ๕๐ ปี แพทย์จุฬาลงกรณ์ จุฬาลงกรณ์ **แพทยานุสรณ์ ๒๔๙๐-๒๕๔๐** กรุงเทพฯ : โรงพิมพ์แห่งจุฬาฯ กรกฎาคม ๒๕๔๐
- คณะแพทยศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. **อานันทฯ แพทยาลัย** หนังสือที่ระลึกการเปิดอาคารเรียนรวมและปฏิบัติการ “อปร” : โรงพิมพ์แห่งจุฬาฯ, กันยายน ๒๕๔๖
- โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์ สภากาชาดไทย. : **๙๐ ปี โรงพยาบาลจุฬาลงกรณ์** กรุงเทพฯ : อมรินทร์พริ้นติ้งฯ, ๒๕๔๗

รัฐศาสตร์

ในวันที่ ๒๖ มีนาคม พ.ศ.๒๕๕๙ มีพระบรมราชโองการในพระบาทสมเด็จพระมงกุฎเกล้าเจ้าอยู่หัวโปรดเกล้าฯ ให้ประดิษฐานโรงเรียนข้าราชการพลเรือนของพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัวเป็นมหาวิทยาลัย พระราชทานนามว่า “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย” โดยได้จัดแบ่งวิชาที่สอนออกเป็น ๔ คณะคือ คณะแพทยศาสตร์ คณะรัฐประศาสนศาสตร์ คณะวิศวกรรมศาสตร์ และคณะอักษรศาสตร์

เกร็ดจุฬาฯ บทสัมภาษณ์ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา
นิสิตเก่าคณะรัฐศาสตร์ ปีการศึกษา ๒๕๐๖-๒๕๒๐

ดึก ๑ ของคณะรัฐศาสตร์ยังคงความขลังและสง่างามตราบนานปัจจุบัน

(ซ้าย) สะพานข้ามคลองอรชร ทางเข้าคณะรัฐศาสตร์ในอดีต (กลาง,ขวา) ป้ายชื่อน้ำตึก ๑ ในวันนี้

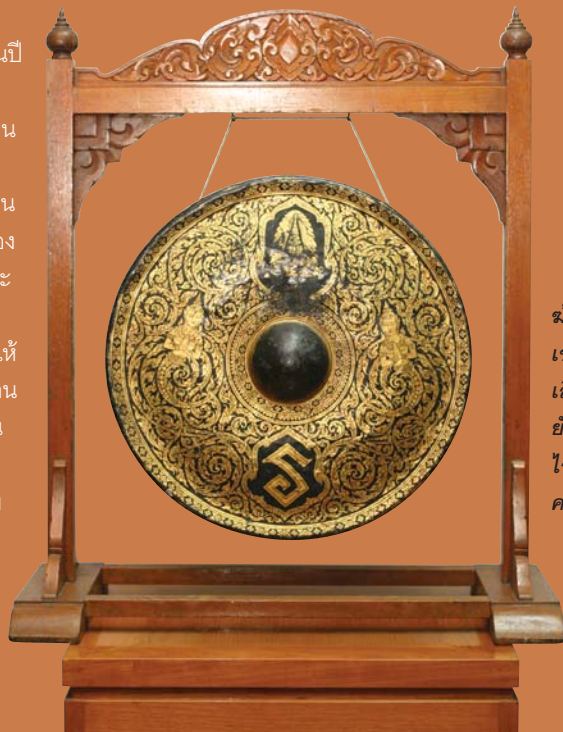

ในปี พ.ศ.๒๕๕๐ ปีที่จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยก่อตั้งมาครบ ๙๐ ปี นิตยสารจามจุรีจึงถือโอกาสนี้นำพาท่านผู้อ่านไปรู้จักกับคณะรัฐศาสตร์ หนึ่งในสี่คณะแรกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยการสัมภาษณ์ ศาสตราจารย์ ดร.จรัส สุวรรณมาลา คณบดีของคณะคนปัจจุบัน

แรกเริ่มท่านออกตัวก่อนว่าท่านอายุน้อยมากเมื่อเทียบกับอายุของคณะ เพราะฉะนั้นเรื่องราวสมัยแรกตั้งคณะนั้นท่านจึงเพียงแต่ได้ยินได้ฟังมาเท่านั้น หลายอย่างจึงต้องค้นหาเอกสารประกอบในการให้ข้อมูลในครั้งนี้ซึ่งหนังสือที่ท่านหยิบมาให้อ่านพร้อม ๆ กับการเล่าเรื่องราวของคณะนั้นก็คือนั่งร้านสมัยปี ๒๕๙๐ ซึ่งมีชื่อว่า “จุฬานันทิต ๒๕๙๐” เป็นหนังสือที่รวบรวมทุกคณะและแผนกของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยนับตั้งแต่แรกตั้งเลยทีเดียว

ท่านเริ่มด้วยการพูดถึงความสัมพันธ์ระหว่างคณะรัฐศาสตร์กับการเมืองไทยว่าเป็นสิ่งที่ควบคู่กันมาโดยตลอด สืบเนื่องจากโรงเรียนมหาดเล็กในพระบรมมหาราชวัง มีหน้าที่ฝึกหัดบุคคลที่ไว้วางพระราชหฤทัย ไว้ทำงานใกล้ชิดพระบาทสมเด็จพระจุลจอมเกล้าเจ้าอยู่หัว มีการฝึกหัดให้รู้ระเบียบการแผนประเพณีของราชการ เมื่อทรงไว้วางพระราชหฤทัยก็จะแต่งตั้งออกไปรับราชการดังนั้นหากนับผู้สำเร็จการศึกษาจากคณะรัฐศาสตร์จึงนับแต่สมัยผู้สำเร็จการศึกษาประกาศนียบัตรรัฐประศาสนศาสตร์ในปี พ.ศ.๒๔๔๓ เป็นรุ่นแรก ซึ่งสมัยนั้นมีผู้สำเร็จการศึกษาเพียง ๘ คนเท่านั้น หลังจากนั้นในสมัยรัชกาลที่ ๖ พ.ศ.๒๔๕๓ ทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้เปลี่ยนนามโรงเรียนมหาดเล็กเป็นโรงเรียนข้าราชการพลเรือน จนกระทั่งปี พ.ศ.๒๔๕๙ จึงทรงพระกรุณาโปรดเกล้าฯ ให้สถาปนาโรงเรียนข้าราชการพลเรือนเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย แต่ในครั้งแรกแม้จะมีการตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยแล้วก็ตามก็ยังไม่มีการเรียกชื่อเป็นคณะรัฐศาสตร์ คำว่าคณะรัฐศาสตร์เพิ่งจะมีตอนพระราชบัญญัติจัดตั้งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยฉบับที่ ๓ ในปี พ.ศ.๒๔๙๑ จากนั้นภายหลังจึงมีการประกาศปริญญาตามพรบ.จุฬา ฉบับนี้ซึ่งมีการพระราชทานปริญญาบัตร ๘ คณะ เดิมมีคณะอักษรศาสตร์และวิทยาศาสตร์เป็นแม่แล้วแยกออกมาเป็นครุศาสตร์ พาณิชยศาสตร์และการบัญชี รัฐศาสตร์ วิทยาศาสตร์ วิศวกรรมศาสตร์ สถาปัตยกรรมศาสตร์ และอักษรศาสตร์ ดังนั้นคณะรัฐศาสตร์จึงน่าจะเกิดพร้อมกับคณะเหล่านี้

ท่านเล่าต่อว่าเมื่อเริ่มก่อตั้งคณะในปี ๒๔๙๑ อาจารย์สมัยนั้นส่วนใหญ่มีตำแหน่ง เป็นคุณหลวง คุณพระ ซึ่งท่านคนบดก็ทันได้เรียนกับอาจารย์ที่เป็นหลวงคนหนึ่งคือหลวงนรกิจบริหาร สอนตอนท่านขึ้นปี 2 ท่านเล่าว่าอาจารย์ต้องมาสอนแบบต้องถือไม้เท้ามาด้วยเพราะตอนที่มาสอนนั้นท่านออกจากราชการแล้วถึงกลับมาสอนอีกที พอสอบเสร็จให้คะแนนเสร็จ ท่านเรียกไปทานข้าวที่บ้านท่านพูดกับเพื่อนท่านว่าเป็นลูกศิษย์รุ่นสุดท้าย เป็นท่านองอวดเพื่อน ๆ ว่าท่านยังสอนไหว ภายในปีนั้นท่านก็เสียชีวิต

ฆ้องตีบอกเวลา
เข้าเรียนและ
เลิกเรียนของนิสิต
ยังคงเก็บรักษา
ไว้ที่ห้องคณบดี
คณะรัฐศาสตร์

รูปปั้นอาจารย์เกษม
อุทยานิน ปุชนิยบุคคลของ
ชาวสิงห์ดำ

ท่านบอกว่าการเรียนการสอนในยุคที่ยังเป็นหลักสูตร “ประกาศนียบัตร-รัฐประศาสนศาสตร์” นั้นส่วนใหญ่เป็นเรื่องเกี่ยวกับการบริหารราชการแผ่นดิน ผู้บริหารประเทศในยุคนั้นคือในหลวง พระองค์ท่านก็จะทรงมีนโยบาย พวกนักเรียนทั้งหลายซึ่งต่อไปจะเป็นมหาดเล็กก็มีหน้าที่รับสนองพระบรมราชโองการโดยการนำนโยบายไปปฏิบัติเรียกว่าไปประสานนโยบายซึ่งก็คือบริหารนโยบายนั่นเอง ต่อเมื่อมีการเปลี่ยนแปลงการปกครองในปี ๒๔๗๕ ความคิดทางการเมืองก็เปลี่ยนไปประชาชนเป็นคนเลือกรัฐบาล สถาบันพระมหากษัตริย์ทรงถอยออกไปนอกวงการเมือง การกำหนดนโยบาย กฎหมายใด ๆ ก็เป็นเรื่องของการเมือง การนำนโยบายไปปฏิบัติก็เป็นเรื่องของการบริหารราชการแผ่นดิน ภายใต้กรอบของประชาธิปไตย ดังนั้นแนวคิดของการบริหารบ้านเมืองจึงมีเรื่องของประชาธิปไตยเข้ามาด้วย การเรียนการสอนก็เปลี่ยนไปเป็นเรื่องการเมืองและรัฐสมัยใหม่ คณะวิชาที่ก่อตั้งขึ้น

ใหม่จึงเรียกว่า “รัฐศาสตร์” ซึ่งเป็นการศึกษาเกี่ยวกับรัฐ การเมือง และการปกครองไปพร้อมกัน ท่านอาจารย์เกษม สุวรรณกุล ท่านเป็นรัฐศาสตร์ จุฬารุ่นแรก ท่านคนบดีเกษม อุทยานิน เป็นคนบดี ที่มีบทบาทอย่างสำคัญในการสร้างนักวิชาการรัฐศาสตร์สมัยใหม่แบบตะวันตก คือมีการวิจัย เขียนหนังสือ ตำราสมัยนั้นมีอาจารย์รุ่นหนุ่มเรียกกันว่า “โอมฉาย-สายหู-ชูโต” เป็นกลุ่มอาจารย์ที่จบปริญญาเอกมาจากต่างประเทศทั้งหมดเป็นนักวิชาการสมัยใหม่ มาบุกเบิกการเรียนการสอนในสาขาวิชาต่าง ๆ ของคณะในเวลาต่อมา

ถึงวันนี้คณะมี ๔ ภาควิชา คือ ภาควิชาการปกครอง ภาควิชาความสัมพันธ์ระหว่างประเทศ ภาควิชารัฐประศาสนศาสตร์ และภาควิชาสังคมวิทยาและมานุษยวิทยา ระเบียบปฏิญัตริจะมีนิสิตประมาณ ๙๐๐ คนเศษ ปริญญาโทประมาณ ๗๐๐ คนเศษและปริญญาเอกประมาณ ๒๐ คนเศษซึ่งนับว่ายังน้อยกว่าที่ต้องการอยู่มาก

อาจารย์บอกว่าอยากจะรับนักเรียนที่มาจากหลังเขา ที่อยากจะเรียนรัฐศาสตร์ จุฬาฯ แล้วกลับไปทำงานการเมืองท้องถิ่น **ปัจจุบันนี้มีนักเรียนคนกรุงเทพฯ มากกว่า ๖๐ เปอร์เซนต์** สอบเข้ามาเรียนได้แต่จบไปแล้วไม่ได้ใช้ความรู้ทางรัฐศาสตร์จริง ๆ คิดว่าอยากได้ประมาณ ๓๐-๕๐ คนต่อรุ่น แต่ก็ต้องพิจารณาว่าจะรับเด็กกลุ่มนี้อย่างไร เพราะให้สอบเข้าคงไม่ได้

นอกจากนั้นคณะก็มีงานด้านวิชาการได้แก่การให้คำปรึกษาทางวิชาการ ซึ่งคณะถือว่าเป็นการฝึกฝีมืออาจารย์ แต่คณะอยากสนับสนุนให้คณาจารย์ทำงานวิจัยมากกว่า โดยตั้งเป้าหมายว่าจะให้มีงานวิจัยพิมพ์เผยแพร่ปีละ ๑๐ เรื่อง คาดว่าอาจารย์แต่ละคนภายใน ๔-๕ ปีได้งานวิจัยดี ๆ สักเรื่องหนึ่งเป็นอย่างน้อย

เมื่อถามถึงแนวความคิดเกี่ยวกับการออกนอกระบบของจุฬาฯ อาจารย์บอกว่าอยากให้จุฬาฯออกนอกระบบ เพราะว่าการออกนอกระบบแล้วคณะจะมีความคล่องตัวมากขึ้น นอกจากนั้นเรื่องคนก็มีปัญหาเพราะรัฐบาลใช้วิธีการตัดคนที่เกษียณออกแล้วให้เงินอุดหนุนมาเพียง 25 เปอร์เซนต์เท่านั้น นาน ๆ ไปก็จะมีอาจารย์ที่สามารถสอนในระดับปริญญาเอก-โทได้ เป็นปัญหาของคณะมากทีเดียว

คำถามสุดท้ายก่อนลาจากท่านอาจารย์ในวันนั้นถามท่านว่าในฐานะดึกคิลาทางด้านรัฐศาสตร์ของประเทศอยากทราบที่ท่านมีวิสัยทัศน์ในการมองสังคมไทยอย่างไร ท่านตอบว่าถ้ามองในแง่ของสิ่งที่เราพยายามทำ จะทำ ๖๐ ปีคณะ คือ ๙๐ ปีมหาวิทยาลัย อยากให้สังคมมองว่ารัฐศาสตร์จุฬาฯ เป็นรัฐศาสตร์ของแผ่นดิน เป็นเสาหลักประชาธิปไตยของแผ่นดินนี้ ในขณะที่สังคมไทยเปลี่ยนแปลงไปในทิศทางที่น่าเป็นห่วง มีความหลากหลายมากขึ้น แตกแยกแบ่งขั้วมากขึ้นคุณค่าของรัฐศาสตร์อยู่ที่การจรรโลงความสมานฉันท์คือการอยู่ร่วมกันได้ท่ามกลางความหลากหลายและความเป็นปัจเจกชนที่เข้มข้นมากขึ้นโดยลำดับ

บรรยากาศใต้ร่มเงาไม้ ด้านข้างตึก ๑ ซึ่งเป็นที่พักผ่อนของนิสิตมาหลายยุคหลายสมัย

ตึกที่สร้างนักปกครองตั้งแต่ระดับท้องถิ่นจนถึงระดับภูมิภาคของไทยตั้งแต่อดีตจนถึงปัจจุบัน

กิจกรรมจามจุรี สำนักงานสาธารณสุข จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย

จุฬาฯ ประสบความสำเร็จการผ่าตัดก้อนเนื้อในโพรงน้ำสมองด้วยวิธีการส่องกล้องครั้งแรกในประเทศไทย

เมื่อวันจันทร์ที่ ๙ เมษายน ๒๕๕๐ ณ ห้อง ๒๐๙ ตึกอำนวยการ โรงพยาบาล จุฬาลงกรณ์ ศ.นพ. ภิรมย์ กมลรัตนกุล คณบดีคณะแพทยศาสตร์ จุฬาฯ เป็นประธานแถลงข่าวผลสำเร็จการผ่าตัดก้อนเนื้อในโพรงน้ำสมองด้วยวิธีการส่องกล้องเป็นครั้งแรกในประเทศไทย โดยคณะแพทย์ผู้ทำการผ่าตัดประกอบด้วย ผศ.นพ.กฤษณพันธ์ บุญยะรัตเวช ผศ.นพ.รุ่งศักดิ์ ติวานวัฒน์ ผศ.นพ.สุรัชย์ เคารพธรรม รศ.นพ. สมรัตน์ จารุลักษณะนันท์

การผ่าตัดก้อนเนื้อในโพรงน้ำสมองด้วยวิธีการส่องกล้อง นับเป็นการผ่าตัดสมองที่มีความยากลำบากมากกว่าการผ่าตัดสมองแบบปกติ ต้องอาศัยประสบการณ์ ทักษะความชำนาญและอุปกรณ์พิเศษในการผ่าตัด เนื่องจากก้อนฮามาร์โตมาของสมองเป็นก้อนเนื้อซึ่งมีองค์ประกอบเหมือนเนื้อสมองปกติ แต่อยู่ในตำแหน่งซึ่งผิดจากที่ควรจะเป็น ผู้ป่วยที่มีฮามาร์โตมา ในบริเวณของสมองส่วนไฮโปธาลามัส อาจจะมีอาการของโรคลมชักได้ผู้ป่วยเหล่านี้มักจะติดต่อกันชัก ซึ่งทำให้ผู้ป่วยมีความลำบากในการใช้ชีวิตอย่างปกติ การรักษา ที่ได้ผลดี คือการผ่าตัดก้อนเนื้อออกโดยไม่ให้เป็นอันตรายต่อสมองบริเวณข้างเคียง

แต่เนื่องจากในส่วนไฮโปธาลามัสสมองมีความสำคัญอย่างมากในการควบคุมการทำงานของต่อมไร้ท่อ ระดับเกลือแร่ การหลับตื่น ความอยากอาหาร อุณหภูมิของร่างกาย รวมไปถึงอารมณ์และความจำ จึงทำให้การผ่าตัดเอาก้อนฮามาร์โตมาออกเป็นการผ่าตัดที่มีโอกาสเกิดภาวะแทรกซ้อนได้สูง

การผ่าตัดที่ประสบความสำเร็จเป็นรายแรกของประเทศไทยนั้นได้ทำการผ่าตัดกับผู้ป่วยหญิงอายุ ๑๔ ปี ซึ่งเป็นโรคลมชักมาตั้งแต่อายุ ๑๑ ปี ลักษณะการชักคือมีการหัวเราะร่วมกับการร้องไห้หรือบางครั้งมีอาการเหม่อลอยร่วมด้วย ขณะมีอาการจะไม่สามารถตอบสนองต่อสิ่งภายนอกได้แม้จะรู้ตัวตลอดเวลา หลังจากได้มาเข้าโครงการรักษาผู้ป่วยโรคลมชักครบวงจร ในพระอุปถัมภ์สมเด็จพระเจ้าลูกเธอเจ้าฟ้าจุฬาภรณวลัยลักษณ์อัครราชกุมารี พบว่ามีก้อนฮามาร์โตมาบริเวณไฮโปธาลามัส และได้มีการปรับยากันชักหลายชนิด แต่ผู้ป่วยยังมีการชักกว่าร้อยละครึ่งทุกๆ ๒ เดือน จึงได้ปรึกษากับแพทย์ด้านประสาทศัลยแพทย์เพื่อทำการผ่าตัดด้วยวิธีการส่องกล้องร่วมกับการใช้ระบบคอมพิวเตอร์นำทางซึ่งสามารถผ่าตัดก้อนฮามาร์โตมาออกจากสมองได้โดยไม่ต้องผ่านเนื้อสมองที่สำคัญแม้โพรงสมองจะแคบมากก็ตาม นอกจากนี้การผ่าตัดยังใช้เวลาน้อยกว่าและยังเสียเลือดน้อยกว่าวิธีการผ่าตัดแบบเปิด ซึ่งหลังการผ่าตัดผลปรากฏว่าผู้ป่วยไม่มีอาการชักอีกและไม่พบอาการแทรกซ้อนแต่ประการใด

กิจกรรมรับน้องใหม่ จุฬาฯ ปีนี้ เน้นสร้างสรรค์สังคม เผยแพร่ภาพกิจกรรมทางเว็บไซต์

รศ.ดร.บุญสม เลิศศิริวงศ์ รองอธิการบดีฝ่ายกิจการนิสิต จุฬาฯ เปิดเผยว่า จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยโดยสำนักงานนิสิตสัมพันธ์ ได้จัดกิจกรรมรับน้องใหม่ ปีการศึกษา ๒๕๕๐ “ก้าวใหม่ ในจุฬาฯ” ระหว่างวันที่ ๒๖ - ๒๗ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ซึ่งแนวทางการจัดงานรับน้องใหม่ในปีนี้จะสนองนโยบายของสำนักงานคณะกรรมการการอุดมศึกษา (สกอ.) โดยปรับเปลี่ยนกิจกรรมต่างๆ ได้แก่ จัดกิจกรรมบำเพ็ญประโยชน์ในมหาวิทยาลัยและชุมชนใกล้เคียง จัดกิจกรรมร่วมทำบุญตักบาตรเพื่อสืบสานขนบธรรมเนียมประเพณีที่ดีงาม ระหว่างจัดกิจกรรมจะดใช้ภาษาที่ท่าจากโฟมใส่อาหาร เพื่อเป็นการอนุรักษ์สิ่งแวดล้อมและประหยัดค่าใช้จ่าย สอดคล้องกับแนวคิดเศรษฐกิจพอเพียง

ทั้งนี้รายละเอียดของกิจกรรมดังกล่าวได้นำเสนอผ่านทางเว็บไซต์ของมหาวิทยาลัย HYPERLINK <http://www.baka.chula.ac.th> หรือ HYPERLINK <http://www.bakachula.com> โดยจะมีการรายงานผลของการทำกิจกรรมในลักษณะภาพประกอบกิจกรรมต่างๆ ครึ่งวัน ผ่านทางเว็บไซต์ดังกล่าว เพื่อให้สื่อมวลชน ผู้ปกครองและผู้สนใจสามารถรับทราบกิจกรรมได้ตลอดเวลา

นอกจากงาน “ก้าวใหม่ในจุฬาฯ” แล้ว จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยได้จัดงานปฐมนิเทศนิสิตใหม่ และพิธีถวายสัตย์ปฏิญาณตนเป็นนิสิตจุฬาฯ เมื่อวันอังคารที่ ๒๙ พฤษภาคม ๒๕๕๐ โดยมี ศ.ดร.คุณหญิงสุมณฑา กีระนันท์ อธิการบดี เป็นประธานในงาน

ปาฐกถา : จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับการพัฒนากรุงเทพมหานคร

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเป็นสถาบันอุดมศึกษาแห่งแรกของประเทศไทย ได้รับสถาปนาจากโรงเรียนฝึกหัดข้าราชการพลเรือนขึ้นเป็นจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยเมื่อปี ๒๔๕๙ จนถึงปัจจุบันเป็นเวลากว่า ๙๐ ปี จุฬาฯ ได้ผลิตบัณฑิตทั้งในระดับปริญญาตรีและบัณฑิตศึกษาออกไปรับใช้สังคมเป็นจำนวนมากรวมทั้งเป็นแหล่งอ้างอิงทางวิชาการด้วยการผลิตผลงานวิจัยที่มีคุณภาพ สามารถนำไปประยุกต์ใช้ในการพัฒนาประเทศชาติและสังคมไทย โดยเฉพาะอย่างยิ่งผลงานวิจัยด้านการศึกษานครศึกษา (Urban Studies) ซึ่งได้แก่ การสร้างองค์ความรู้ในเรื่องชุมชนและเมือง ในวาระครบรอบ ๙๐ ปีแห่งการสถาปนาจุฬาฯ นักวิชาการจุฬาฯ จึงร่วมกันสร้างและนำเสนอผลงานวิจัยที่มีอยู่มากกว่า ๓๐๐ เรื่อง ส่งเคราะห์เป็นผลึกความรู้นครศึกษา นำเสนอแก่สาธารณะในชุดปาฐกถาและการอภิปราย หัวข้อ “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยกับการพัฒนากรุงเทพมหานคร” เพื่อเผยแพร่ผลงานวิจัยด้านนครศึกษาของจุฬาฯ จากอดีตจนถึงปัจจุบัน ซึ่งจะเป็ประโยชน์ในการพัฒนากรุงเทพมหานครและเป็นแนวทางในการสร้างสรรค์เมืองอยู่ดีมีสุขต่อไป

ในการดำเนินงานโครงการนี้ คณะทำงานได้สำรวจและค้นคว้ารายงานวิจัยของจุฬาฯ นับตั้งแต่สถาปนามหาวิทยาลัยจนถึงปัจจุบันว่าด้วยเรื่องกรุงเทพมหานคร ปริณทล แบ่งกลุ่มผลงานวิจัยออกเป็น ๕ กลุ่ม ตามลักษณะขององค์ประกอบของเมืองใหญ่ ดังนี้ กลุ่มสภาพแวดล้อมสรรค์สร้าง และสภาพแวดล้อมธรรมชาติ กลุ่มเศรษฐกิจและสังคม กลุ่มการขนส่ง พลังงาน และเทคโนโลยี กลุ่มศิลปะ วัฒนธรรม และดนตรี กลุ่มการบริหารจัดการ โดยเชิญนักวิจัยของจุฬาฯ ที่มีความรู้ความสามารถเข้าร่วมในโครงการเพื่อแสดงปาฐกถาและอภิปรายในหัวข้อต่างๆ ตั้งแต่เดือนพฤษภาคม-ธันวาคม ๒๕๕๐

การแสดงปาฐกถาครั้งที่ ๑ หัวข้อ “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย : วิสัยทัศน์อันกว้างไกลแห่งองค์สองรัชกาล” โดย ศ.ดร.ปิยนดา บุนนาค ผู้อำนวยการหอประวัติจุฬาฯ จัดขึ้นเมื่อวันศุกร์ที่ ๑๘ พฤษภาคม ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุม ๒๐๒ อาคารจามจุรี ๔ โดยมี ดร.ตินาร์ บุญธรรม ภาควิชาประวัติศาสตร์ คณะอักษรศาสตร์ จุฬาฯ เป็นผู้อภิปราย

สำหรับการปาฐกถาครั้งต่อไปจะจัดขึ้นทุกวันอังคาร เวลา ๑๐.๐๐-๑๒.๐๐ น. ณ ห้องประชุมสารนิเทศ หอประชุมจุฬาฯ

ครั้งที่ ๒ ในวันอังคารที่ ๑๒ มิถุนายน ๒๕๕๐ หัวข้อ “อาคารมหาจุฬาลงกรณ์ กระบวนการรังสรรค์และสร้างสรรค์” โดย ศ.กิตติคุณ ม.ร.ว. แนน้อย ศักดิ์ศรี อ.ดร.พีรศรี โปหาทอง อ.จักรพร สุวรรณนคร คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ อภิปรายโดย ศ.ดร.นิจ ใหญ่ธีระนันท์

ครั้งที่ ๓ ในวันอังคารที่ ๑๗ กรกฎาคม ๒๕๕๐ หัวข้อ “แสงสว่างของเด็กด้อยโอกาสในกรุงเทพฯ” โดย รศ.ดร.สมพงษ์ จิตระดับ

คณะครุศาสตร์ จุฬาฯ

ครั้งที่ ๔ ในวันอังคารที่ ๒๑ สิงหาคม ๒๕๕๐ หัวข้อ “พื้นที่ ที่ว่าง และชุมชนกรุงเทพฯ” โดย รศ.ดร.วิระ สัจกุล คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ

ครั้งที่ ๕ ในวันอังคารที่ ๑๘ กันยายน ๒๕๕๐ หัวข้อ “กรุงเทพฯ - อภิมหานคร” (Bangkok – Mega City) โดย รศ.มานพ พงศทัต

คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ

ครั้งที่ ๖ ในวันอังคารที่ ๑๖ ตุลาคม ๒๕๕๐ หัวข้อ “ดนตรีกรุงเทพฯ”

ครั้งที่ ๗ ในวันอังคารที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๕๐ หัวข้อ “เยาวราช ด่านชุมชนกรุงเทพฯ” โดย ศ.ดร.สุภางค์ จันทวานิช คณะรัฐศาสตร์ จุฬาฯ

ครั้งที่ ๘ ในวันอังคารที่ ๑๘ ธันวาคม ๒๕๕๐ หัวข้อ “กรุงเทพฯ - เมืองน่าอยู่อย่างยั่งยืน” โดย ผศ.ดร.สุวัฒนา ธาดานิติ

ครั้งที่ ๙ ในวันอังคารที่ ๑๕ มกราคม ๒๕๕๑ หัวข้อ “พระบาทสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวกับงานพัฒนากรุงเทพฯ” โดย รศ.ดร.บรรณโคภินธุ์ เมฆวิชัย ผู้สนใจสอบถามรายละเอียดเพิ่มเติมได้ที่ส่วนส่งเสริมและพัฒนาวิจัย สำนักบริหารวิชาการ จุฬาฯ โทร. ๐-๒๒๑๔-๐๒๑๔-๒๐, ๐-๒๒๑๔-๐๒๓๓

ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยทุนสนับสนุนการสร้างผลงานวิจัย

จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยมีนโยบายสนับสนุนการสร้างผลงานวิจัยคุณภาพสูงที่สามารถเผยแพร่ให้เกิดประโยชน์หรือสร้างชื่อเสียงให้แก่มหาวิทยาลัยในระดับนานาชาติ ผสมผสานกับกระบวนการในการสร้างบัณฑิตในระดับบัณฑิตศึกษา จึงจัดสรรงบประมาณเงิน**ทุนรัชดาภิเษกสมโภช ปีงบประมาณ ๒๕๕๐** เพื่อเป็นเงินสนับสนุนจัดตั้งกองทุน “**ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**” เพื่อสนับสนุนงานวิจัยที่เน้นการทำงานอย่างใกล้ชิดระหว่างอาจารย์และนิสิต ในเรื่องที่อาจารย์ที่ปรึกษามีความเชี่ยวชาญและทำงานวิจัยอย่างต่อเนื่อง โดยอาจารย์ที่ปรึกษาทำหน้าที่ดูแลและกำกับงานวิจัย เพื่อให้วิทยานิพนธ์ดำเนินไปตามเป้าหมายจนได้รับการตีพิมพ์ในวารสารวิชาการระดับนานาชาติและเทียบเท่า คุณสมบัติของผู้รับทุนจะต้องเป็นบุคลากรของจุฬาฯ ที่ทำหน้าที่เป็นอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลัก มีทิศทางการวิจัยที่ชัดเจน มีนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในความดูแลที่โครงร่างวิทยานิพนธ์ได้รับอนุมัติจากคณะกรรมการประจำคณะ/สำนักวิชา/วิทยาลัยหรือเทียบเท่า การให้ทุนสนับสนุนนี้เป็นการให้ทุนแบบองค์รวม เพื่อสนับสนุนให้อาจารย์ที่ปรึกษาที่มีคุณสมบัติตามข้อกำหนดในการรับทุนและนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาในความดูแลได้ทำงานวิจัยร่วมกันโดยมีอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์หลักเป็นผู้รับทุน ทุนนี้ต้องใช้จ่ายเพื่อดำเนินการวิจัยตามโครงร่างวิทยานิพนธ์ของนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ผ่านการอนุมัติจากคณะกรรมการประจำคณะ/สำนักวิชา/วิทยาลัยหรือเทียบเท่าแล้ว ผู้รับทุนแต่ละคนจะได้รับทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัยในขณะเดียวกันได้ไม่เกิน ๓ ทุน หลังจากนิสิตระดับบัณฑิตศึกษาที่ได้รับทุนสำเร็จการศึกษาแล้ว ๒ ปี อาจารย์ผู้รับทุนต้องส่งผลงานตีพิมพ์ของนิสิตในความดูแลออกเผยแพร่ตามกำหนด

ในปี ๒๕๕๐ มีอาจารย์และนิสิตที่ได้รับทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กองทุนรัชดาภิเษกสมโภช รุ่นที่ ๒ จำนวน ๑๓๒ ราย ประกอบด้วยอาจารย์ที่ปรึกษาวิทยานิพนธ์ ๖๑ ราย นิสิตระดับปริญญาตรีบัณฑิต ๒๕ ราย นิสิตระดับปริญญาโทบัณฑิต ๔๖ ราย รวมเงินทุนที่จัดสรรให้ทั้งสิ้น ๗,๒๗๑,๖๐๐ บาท ทั้งนี้ได้มีการปฐมฤกษ์การรับ “**ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**” รุ่นที่ ๒ ปีงบประมาณ ๒๕๕๐ เมื่อวันที่ ๑๖ พฤษภาคม ๒๕๕๐ เวลา ๑๓.๓๐ น. ณ ห้อง ๑๐๑ อาคารประชุมสุข อารามรุ่ง คณะครุศาสตร์ โดยมี ศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ รองอธิการบดี เป็นประธานในการมอบทุนและบรรยายเรื่อง “**ทุน ๙๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย**”

นิสิตภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรมคว้าหลายรางวัล การออกแบบสร้างสรรค์ยอดเยี่ยม

ภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรม คณะสถาปัตยกรรมศาสตร์ จุฬาฯ ได้รวบรวมรายชื่อ นิสิตในภาควิชาซึ่งได้รับรางวัลจากการประกวดการออกแบบสร้างสรรค์ในปีการศึกษา ๒๕๕๙ ผลปรากฏว่า นิสิตในภาควิชา จำนวน ๔๗ คน ได้รับรางวัลจากการประกวดทั้งสิ้น ๔๔ รางวัล แบ่งเป็นรางวัลชนะเลิศ จำนวน ๑๗ รางวัล รางวัลรองชนะเลิศ จำนวน ๑๐ รางวัล รางวัลที่ ๓ จำนวน ๔ รางวัล รางวัลชมเชย จำนวน ๑๐ รางวัล และรางวัลอื่นๆ (ประชานิยม/สร้างสรรค์ดีเด่น) จำนวน ๒ รางวัล รวมเงินรางวัลและทุนการศึกษาที่ได้รับจากการประกวดทั้งสิ้น ๙๙๕,๐๐๐ บาท (เก้าแสนแปดหมื่นห้าพันบาท)

ภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรมเป็นภาควิชาขนาดเล็ก มีจำนวนนิสิตทั้งสิ้น ๒๐๐ คน แต่มีนิสิตจำนวนมากถึง ๔๗ คนที่ได้รับรางวัลจากการประกวดการออกแบบ คิดเป็นสัดส่วน ๒๔% ภายในหนึ่งปีการศึกษา แสดงให้เห็นถึงคุณภาพของการเรียนการสอนของภาควิชาฯ และศักยภาพของคณาจารย์และนิสิต สำหรับรายชื่อนิสิตและรายละเอียดของรางวัลต่างๆ สามารถรับชมได้ที่ <http://idchula.blogspot.com/>

นอกจากนี้ภาควิชาการออกแบบอุตสาหกรรมมีนโยบายสนับสนุนให้นิสิตส่งผลงานเข้าร่วมประกวดในการประกวดออกแบบรายการต่างๆ โดยมุ่งหวังว่าในระหว่างที่ศึกษาอยู่นิสิตทุกคนในภาควิชาฯ ควรได้รับรางวัลจากการประกวดการออกแบบใดๆ อย่างน้อยหนึ่งรางวัล ทั้งนี้ภาควิชาฯ ได้รวบรวมข้อมูลข่าวสารการประกวดการออกแบบเพื่อเป็นประโยชน์แก่นิสิตภายในภาควิชาฯ และบุคคลทั่วไป โดยสามารถรับชมได้ที่ <http://designcompetition.blogspot.com>

นิสิตศศินทร์สร้างชื่อคว้ารางวัล USB 60-Second Elevator Pitch จากการแข่งขันแผนธุรกิจ Thammasat Asia Moot Corp 2007

ทีม Oceanic Inc. จากสถาบันบัณฑิตบริหารธุรกิจ ศศินทร์ แห่งจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย คว้ารางวัลชนะเลิศ จากการแข่งขัน USB 60-Second Elevator Pitch ซึ่งเป็นการนำเสนอแผนธุรกิจภายในเวลา ๖๐ วินาทีต่อคณะกรรมการ โดยเป็นการจำลองสถานการณ์จริงหากทีมได้มีโอกาสพบนักลงทุนในลิฟท์ และมีโอกาสเพียงน้อยนิดในการนำเสนอแนวคิดเพื่อให้ได้มาซึ่งเงินลงทุน

ทีม Oceanic Inc. นำเสนอแผนธุรกิจเกี่ยวกับยาสลับปลาที่ผลิตจากน้ำมันกานพลูซึ่งเป็นผลิตภัณฑ์จากธรรมชาติ ๑๐๐% ซึ่งมีความปลอดภัยต่อปลาและผู้บริโภค นอกจากนี้ยังช่วยลดต้นทุนในการขนย้ายปลา ส่งผลให้ผู้ประกอบการมีรายได้เพิ่มสูงขึ้น สมาชิกในทีมประกอบด้วย **น.ส.อลิสามหาณิชา นนท์ นายพรสิทธิ์ ภูวนา กิจจากร นายสุกิจ ชัยสิริวุฒิ นายธานี ตริรัตน์วงศ์ และ นายวชิรพงศ์ ปรีชาว่องไวกุล**

การแข่งขัน USB 60-Second Elevator Pitch เป็นส่วนหนึ่งของการแข่งขันแผนธุรกิจระดับภูมิภาค Asia Moot Corp ซึ่งเป็นการประกวดแผนธุรกิจของนิสิตนักศึกษาสาขาบริหารธุรกิจในระดับปริญญาโท การแข่งขันนี้จัดขึ้นเป็นประจำทุกปี โดยมหาวิทยาลัยต่างๆในเอเชียจะสลับกันเป็นเจ้าภาพ ซึ่งในปีนี้มีมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์เป็นเจ้าภาพจัดขึ้นระหว่างวันที่ ๒๐-๒๒ มีนาคม ๒๕๕๐ และใช้ชื่อการแข่งขันว่า Thammasat Asia Moot Corp 2007 โดยมีทีมเข้าร่วมการแข่งขันทั้งสิ้น ๒๐ ทีมจาก ๑๐ ประเทศ

นอกจากรางวัล USB 60-Second Elevator Pitch แล้ว ทีม Oceanic Inc. ยังได้รับรางวัล **Best Presentation Division B และรางวัลรองชนะเลิศอันดับ ๑** ด้วย โดยทีมชนะเลิศได้แก่ **ทีม Power Prawns** จากมหาวิทยาลัยธรรมศาสตร์ รองชนะเลิศอันดับ ๒ ได้แก่ **ทีม Sea-Safe** จาก The Hong Kong University of Science and Technology (HKUST) และ**ทีม Castilla** จากวิทยาลัยการจัดการ มหาวิทยาลัยมหิดล

จุฬาร่วมมือ สสว. โครงการส่งเสริม SMEs จ.ปัตตานี

เมื่อวันที่ ๑๔ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ ห้องน้ำพราว ๒ โรงแรมซีเอสปัตตานี จ.ปัตตานี **รศ.ดร.เผด็จศักดิ์ จารยะพันธุ์** ผู้อำนวยการสถาบันวิจัยทรัพยากรทางน้ำ **จุฬาฯ** เป็นผู้แทนอธิการบดี ร่วมพิธีลงนามในบันทึกข้อตกลงความร่วมมือโครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์หอยเป่าฮือพันธุ์ไทย จ.ปัตตานี เพื่อการส่งออก ร่วมกับ จ.ปัตตานี โดยนายภานุ อุทัยรัตน์ ผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานี และสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามปัตตานี จำกัด โดยนายเด่น โต๊ะมีนา ประธานสหกรณ์ฯ

พิธีลงนามความร่วมมือดังกล่าวอยู่ภายใต้ข้อตกลงความร่วมมือโครงการส่งเสริมผู้ประกอบการ SMEs ใน ๓ จังหวัดชายแดนภาคใต้ ระหว่างสำนักงานส่งเสริมวิสาหกิจขนาดกลางและขนาดย่อมกับหน่วยงานในพื้นที่และหน่วยงานจากส่วนกลางรวม ๘ หน่วยงาน ได้แก่ จ.ปัตตานี จ.ยะลา จ.นราธิวาส จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย มหาวิทยาลัยราชภัฏยะลา มูลนิธิสุข-แก้ว แก้วแดง สหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามปัตตานี จำกัด และสหกรณ์ผู้ประกอบการเลี้ยงแพะนราธิวาส จำกัด

โครงการพัฒนาบรรจุภัณฑ์หอยเป่าฮือพันธุ์ไทย จ.ปัตตานี เพื่อการส่งออก เป็นโครงการต่อยอดจากโครงการ “ส่งเสริมระบบการทำฟาร์มเลี้ยงหอยเป่าฮือต้นแบบเชิงพาณิชย์” ในปี ๒๕๔๙ ซึ่งปัจจุบันอยู่ในระหว่างดำเนินการ โดยผู้ว่าราชการจังหวัดปัตตานีและคณะฯ ได้เดินทางเข้าชมพื้นที่โครงการที่ ต.ตะโละกาโปร์ อ.ยะหริ่ง จ.ปัตตานี โดยมีคณะกรรมการสหกรณ์ออมทรัพย์อิสลามปัตตานี ให้การต้อนรับ

จุฬาร่วมมือทางวิชาการด้านการจัดการทรัพยากรน้ำกับกรมชลประทาน

คณะวิศวกรรมศาสตร์ จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย เปิดแนวรุกทำการศึกษาวิจัยร่วมกับกรมชลประทาน เพื่อเพิ่มประสิทธิภาพการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำของบุคลากรที่เกี่ยวข้อง ความร่วมมือในครั้งนี้ครอบคลุมในเรื่องการให้คำปรึกษาในการดำเนินการวิจัย ประเมินผลการดำเนินงานบริหารจัดการน้ำ คาดการณ์ปริมาณฝนล่วงหน้ารายฤดูกาล ผลกระทบในเชิงอุทกวิทยา ตลอดจนการพัฒนาแนวทางการบริหารจัดการน้ำให้เป็นระบบตามมาตรฐานสากล เพื่อเสริมสร้างสมรรถนะทางวิชาการและเพิ่มขีดความสามารถในการวิจัยและพัฒนาบุคลากรด้านการจัดการแหล่งน้ำให้มีประสิทธิภาพ สอดคล้องกับความต้องการของประเทศ รวมทั้งเสนอแนะการบริหารจัดการทรัพยากรน้ำอย่างเหมาะสม

ในการนี้ กระทรวงเกษตรและสหกรณ์ ได้จัดให้มีพิธีลงนามบันทึกข้อตกลงระหว่างจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับกรมชลประทาน เมื่อวันที่พฤหัสบดีที่ ๒๙ มีนาคม ๒๕๕๐ ณ ห้องประชุมกระทรวงเกษตรและสหกรณ์ โดยมี ศ.นพ.สุทธิพร จิตต์มิตรภาพ รองอธิการบดีจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย กับนายสามารถ โชคคณาพิทักษ์ อธิบดีกรมชลประทาน ร่วมลงนามในบันทึกข้อตกลงนี้ โดยในระยะแรกได้กำหนดรายละเอียดให้ศึกษาวิจัย และประเมินผลการดำเนินการบริหารจัดการน้ำและแก้ไขปัญหาน้ำท่วมในพื้นที่ภาคกลางปี ๒๕๔๙ และร่วมกันจัดทำโครงการการศึกษานำร่องเพื่อจัดทำขั้นตอนต้นแบบในการคาดการณ์ปริมาณฝนล่วงหน้ารายฤดูกาลและผลกระทบต่อปริมาณน้ำท่าในลุ่มน้ำ ความร่วมมือดังกล่าวนี้จะมีระยะเวลา ๑ ปี นับจากวันที่ได้ลงนามในข้อตกลงความร่วมมือ โดยทั้ง ๒ ฝ่าย ได้แก่ คณะวิศวกรรมศาสตร์ กับศูนย์เครือข่ายงานวิเคราะห์วิจัยและฝึกอบรม การเปลี่ยนแปลงของโลกแห่งภูมิภาคเอเชียตะวันออกเฉียงใต้ ของจุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย จะได้แต่งตั้งคณะทำงานในการทำงานร่วมกันทั้ง ๒ โครงการ และพิจารณาแนวทางการศึกษาร่วมกันในอนาคต

จุฬากับกีฬามหาวิทยาลัยโลกฤดูร้อน ครั้งที่ ๒๔ ปี ๒๕๕๐

ตามที่ประเทศไทยได้รับเกียรติจาก International University Sports Federation (FISU) ให้เป็นเจ้าภาพจัดการแข่งขันกีฬามหาวิทยาลัยโลกฤดูร้อน ครั้งที่ ๒๔ ประจำปี ๒๕๕๐ ระหว่างวันที่ ๘-๑๘ สิงหาคม ๒๕๕๐ โดยมีประเทศที่ส่งนักกีฬาร่วมแข่งขัน ๑๖๐ ประเทศ จากทุกภูมิภาคทั่วโลก อย่างไรก็ตามจากการเปลี่ยนแปลงทางการเมืองในประเทศไทยเมื่อวันที่ ๑๙ กันยายน ๒๕๔๙ ส่งผลกระทบต่อการเตรียมตัวเป็นเจ้าภาพ เนื่องจากมีการเปลี่ยนแปลงองค์กร และบุคคลในการดำเนินการจัดการแข่งขัน และด้วยระยะเวลาเวลาที่เหลืออยู่อย่างจำกัด ทำให้จำเป็นต้องตั้งคณะกรรมการ ๑๔ คณะ และคณะอนุกรรมการ ๓ คณะเข้ามาสานงานต่อ โดยมีการกิจที่จะต้องจัดการแข่งขันให้สำเร็จลุล่วงตามเป้าหมายเพื่อแสดงศักยภาพของประเทศไทยต่อวงการกีฬาระดับโลก

ในการนี้จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย ได้รับความไว้วางใจให้ดำเนินการในส่วนของคณะอนุกรรมการพิธีการเหรียญรางวัล มีหน้าที่จัดพิธีการมอบเหรียญรางวัลแก่ผู้ชนะการแข่งขัน ซึ่งถือว่าเป็นพิธีการที่มีความสำคัญต่อนักกีฬาและการแข่งขันอย่างยิ่ง และเมื่อวันอังคารที่ ๑๐ เมษายน ๒๕๕๐ ได้มีการประชุมคณะอนุกรรมการเหรียญรางวัล โดย รศ.ดร.บุญสม เลิศธีรวัฒน์ รองอธิการบดี เป็นประธานในการประชุมเพื่อพิจารณารูปแบบศิลปกรรมของแท่นรับรางวัล และเครื่องแต่งกายของผู้ประกอบพิธีมอบเหรียญรางวัล ได้แก่ ผู้เชิญเหรียญรางวัล ผู้เชิญช่อดอกไม้ ผู้เชิญของที่ระลึกและผู้เชิญธง เป็นต้น โดยชุดที่ใช้จะแสดงถึงความสวยงาม เรียบร้อย สง่างามตามอย่างวัฒนธรรมไทย

บริการ INTERACTIVE MULTIMEDIA CENTER

www.gpf.or.th

สมาชิก กบข. สามารถใช้บริการระบบมัลติมีเดีย
เพื่อติดตามข้อมูลที่เป็นประโยชน์หลากหลายรูปแบบประกอบด้วย

- > สื่อโทรทัศน์
- > สื่อวิทยุ
- > สื่อ Video Presentation
- > สื่อประกอบการบรรยาย

ที่เว็บไซต์ กบข. www.gpf.or.th ในหัวข้อ บริการ Interactive Multimedia Center

การทางพิเศษแห่งประเทศไทย

กระทรวงคมนาคม

www.eta.co.th

ศูนย์บริการข้อมูลผู้ใช้ทางพิเศษ (ETA Call Center)

โทร. **1543**

ทุกคำถามเรื่องทางพิเศษ

ทางพิเศษเฉลิมมหานคร มาตรฐาน ISO 9002 : 2000
ทางพิเศษฉลองรัช มาตรฐาน ISO 14001 : 2004 สายแรกของเอเชีย

นิตยสาร **จามจุรี**⁹

คือสะพานเชื่อมโยงกาลเวลาที่พี่น้องชาวจุฬาฯ ร่วมกันบำรุงรักษา ด้วยการส่ง ทูตกรัณ্থ์ และข้อเขียนเข้ามา “ช่วยกันคิด-ช่วยกันทำ”

ขอรับการสนับสนุน ปีละ ๓ ฉบับ
(มีนาคม, กรกฎาคม, พฤศจิกายน)

ส่งทางธนาคาร

- โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารกสิกรไทย สาขามานูญครอง
ชื่อบัญชี นิตยสาร “จามจุรี” เลขที่บัญชี ๗๐๒-๒-๒๖๔๓๖-๗
- โอนเงินเข้าบัญชีออมทรัพย์ ธนาคารไทยพาณิชย์ สาขาสยามสแควร์
ชื่อบัญชี นิตยสาร “จามจุรี” เลขที่บัญชี ๐๓๘-๒-๖๗๖๔๔-๐

ส่งเป็นเช็ค สั่งจ่าย “จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย”

ส่งทางธนาคาร สั่งจ่าย “สำนักงานนิสิตเก่าสัมพันธ์”

ติดต่อโดยตรงที่ สำนักงานนิสิตเก่าสัมพันธ์ อาคารจามจุรี ๒ ชั้นล่าง เวลาราชการทุกวัน
สอบถามรายละเอียดได้ที่ ๐-๒๒๐๘-๓๓๕๕-๖๐

ด้วยอกนันทนาการจาก
คุณทรงศักดิ์ แพบเจริญ
อธิบดีกรมทางหลวง

๕๐ ปี จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย